

JOURNAL OF MCU
BUDDHAPANYA
REVIEW

VOLUME 4 NUMBER 1
JANUARY - MAY 2019

JMBR

วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1

มกราคม - เมษายน 2562

P-ISSN : 2465-5503
E-ISSN : 2630-0524

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์

Journal of MCU Buddhapanya Review

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

Vol. 4 No. 1 (January – April 2019)

P-ISSN : 2465-5503

E-ISSN : 2630-0524

● วัตถุประสงค์

วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการราย 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม, ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

The Journal of MCU Buddhapanya Review is an academic journal published twice a year (1st issue January - April, 2nd issue May – August, 3rd issue September - December). It aims to promote research and disseminate academic and research articles for researchers, academicians, lecturers and graduate students. The Journal focuses on Buddhism, Liberal Arts, Political Science, Public Administration and Multidisciplinary of Humanities and Social Sciences. All

submitted manuscripts must be Reviewed by at least two experts via the double-blinded review system. The articles are in both Thai and English.

The articles, submitted for The Journal of MCU Buddhapanya Review, should not be previously published or under consideration of any other journals. The author should carefully follow the submission instructions of The Journal of MCU Buddhapanya Review including the reference style and format.

Views and opinions expressed in the articles published by The Journal of MCU Buddhapanya Review are of responsibility by such authors but not the editors and do not necessarily reflect those of the editors.

- **เจ้าของ**

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

- **Owner**

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College

- **สำนักงาน**

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 51 หมู่ที่ 2 ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73210
โทร/โทรสาร 034-326-912 <http://www.rk.mcu.ac.th>
Email: journalbudpan@gmail.com

- **Office**

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
51 M.2, Raikhing, Samphran, Nakhon Pathom, Thailand, 73210
Tel/Fax: + 66 34 326 912 <http://www.rk.mcu.ac.th>
Email: journalbudpan@gmail.com

- **ที่ปรึกษา (Advisors)**

อธิการบดี	The Rector
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	Vice-Rector for Administration
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	Vice-Rector for Academic Affairs
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	Vice-Rector for General Affairs
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	Dean, Graduate School
คณบดีคณะพุทธศาสตร์	Dean, Faculty of Buddhism
คณบดีคณะสังคมศาสตร์	Dean, Faculty of Social Sciences
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์	Director, Buddhist Research Institute
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี	Director, Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College

- **บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)**

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ.ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Ven. Assoc. Prof. Dr. Phramaha Boonlert Indhapanyo, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
--	---

- **หัวหน้ากองบรรณาธิการ (Chief Editor)**

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Ven. Dr. Phralalad Somchai Payogo, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
--	---

- **ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editors)**

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Ven. Dr. Phramaha Prakasit Sirimedho, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
---	--

● กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

ศ.ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร. มานพ นักการเรียน, มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย

รศ.ดร. สิริกร กาญจนสุนทร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พระมหามฆวรินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.,
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร. ปราโมทย์ ยอดแก้ว, มหาวิทยาลัย
สวนดุสิต

ผศ.ดร. ไกรฤกษ์ ศิลาคม, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี

ผศ.ดร. อำนาจ ยอดทอง,
มหาวิทยาลัยมหิดล

ผศ. วรญา ทองอุ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม

Dr. Chai Ching Ton, Mae Fah Luang
University

Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit,
Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrian,
Mahamakut Buddhist University

Assoc. Prof. Dr. Sirikorn
Kanchanasoonthorn, Kasetsart University

Ven. Assistant Professor Dr. Phramaha
Maghavin Purisuttamo, Mahamakut
Buddhist University

Asst. Prof. Dr. Pramote Yotkaew,
Suan Dusit University

Asst. Prof. Dr. Krairoek Silakom,
Udon Thani Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Amnat Yodthong,
Mahidol University

Asst. Prof. Woraya Thong-oon, Nakhon
Pathom Rajabhat University

Dr. Chai Ching Ton, Mae Fah Luang
University

● ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

พระราชปรีดีทิพย์, ศ.ดร.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.ดร.

พระราชปรีดีทิพย์, รศ.ดร.

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.

พระมหาพรชัย สิริวโร, ผศ.ดร.

พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ดร.

อธิการบดี

คณะสังคมศาสตร์

คณะพุทธศาสตร์

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ

บัณฑิตวิทยาลัย

คณะพุทธศาสตร์

พระมหาไกรวรรณ ชินทตฺติโย, ดร.
 พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.
 พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุทฺโธ, ดร.
 พระณัฏ วฑฺฒโน, ดร.
 พระมหาสุรชัย ขยาภิวฑฺฒโน, ดร.
 พระมหาประกาศิต สิริเมธ, ดร.
 พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ, ดร.
 ศ.ดร. สมภาร พรหมทา
 ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง
 ศ.ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ
 รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
 รศ.ดร. สุรพล สุขะพรหม
 รศ.ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง
 ผศ.ดร. อุบล วุฒิพรโสภณ
 ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง
 ดร. โยตะ ชัยวรมันกุล

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย
 คณะสังคมศาสตร์
 คณะสังคมศาสตร์
 คณะสังคมศาสตร์
 คณะสังคมศาสตร์
 คณะสังคมศาสตร์
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
 คณะสังคมศาสตร์
 วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระเมธาวิณัณสร, รศ.ดร.
 พระมหามหาวินทร์ ปรีสุตฺตโม, ผศ.ดร.
 ศ.พล.ต.ต.ดร. วีรพล กุลบุตร
 ศ.ดร. เตือน คำดี
 รศ.ดร. ศิวัช ศรีโกคายกุล
 รศ.พ.ต.อ.ดร. นพรุจ ศักดิ์ศิริ
 รศ.พ.ต.อ.ดร. ปราโมทย์ นุชสำเนียง
 รศ.ดร. บัญญัติ ศิริธนาวงศ์
 รศ.ดร. ยุภาพร ยุภาศ
 รศ.ดร. สุวิญ รักสัตย์
 รศ.ดร. ประเวศ อินทองปาน
 รศ.ดร. สัญญา เคนาภูมิ
 รศ.ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
 รศ. สิทธิพันธ์ พุทธหนู
 รศ. เฉลิมพล ศรีหงส์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.พ.ต.ท. หญิง ดร. ศิรพร นุชสำเนียง	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ผศ.ดร. มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร. รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร. ชีรโชติ เกิดแก้ว	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร. กังวล คัชฌิมา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร. ญาณกร ไท้ประยูร	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร. ประกอบ ไชยบุญทัน	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
Prof. Dr. Pankaj Srivastava	Mortal Nehru National Institute of Technology, India
Ven. Dr. Budi Utomo	Samaratunga Buddhist College, Indonesia
Dr. Chai Ching Ton	Mae Fah Luang University

● ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม พระครูสังฆรักษ์พงษ์พันธ์ วิสวโร
ว่าที่ ร.ต.หญิง ดร. สุทธธัญญา โอบอ้อม

● ฝ่ายประสานงานต่างประเทศ

ดร. แม่ชีกุลภรณ์ แก้ววิลัย ดร. โยตะ ชัยวรมันกุล

● ฝ่ายนิติกร

ดร. พัชรารัตน์ ศุภภะ ผศ.ดร. ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา

● พิสูจน์อักษร

พระครูปฐมธีรวัฒน์ พระครูใบฎีกาธีรยุทธ จนทูปโม
พระมหาสุรชัย ขยาภิวัตตโน ณัฏชา ณัฐโชติภคิน
พระครูปลัดพงษ์พันธ์ ขนดีโสภโณ ศิริดา เก่งสาคร

● ศิลปกรรม

วีรพงศ์ เมืองจันทร์

- ฝ่ายสมาชิก

พิชชาณันท์ เตชะประสิทธิ์วานิช

ขวัญใจ มีถาวร

กมลพร คัมแหน

- กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปี 2562 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารประกอบด้วย บทความจำนวน 15 เรื่อง กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจดังนี้

การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร โดย สมพร ปานยินดี และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวะ 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งในจังหวัดสมุทรสาคร โดย พระครูศรีปริยัติวิธานเป็น การวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

การพัฒนากระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดย อมรรรัตน์ ไชยตะมาตย์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบดำเนินการโดย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา และระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดย เกลิงศักดิ์ เสนาคำ, ทัศนีย์ ลักษณะนิชนชัย และ เกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่าง 331 คน โดยใช้สูตร

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการกำหนด สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนครัวเรือน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีลงพื้นที่ โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ .947 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคส์แควร์

กองบรรณาธิการวารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความทางให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น สำหรับท่านที่จะส่งบทความลงตีพิมพ์ขอให้ปฏิบัติตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน กรุณาปรับ เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ (ดูรายละเอียดในคำแนะนำสำหรับผู้เขียน) เพื่อพัฒนาวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูลในระดับนานาชาติต่อไป

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ ผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย (Research Articles)

การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของ ธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร: The Influence of Business Management Based on the Sufficiency Economy Philosophy on Sustainability of the Retail Business in Bangkok <i>สมพร ปานยินดี และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี: Somporn Panyindee and Janjirapon Panyindee</i>	1-16
รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคม อาเซียนให้เข้มแข็งในจังหวัดสมุทรสาคร: The Model of Potential Development of Labor on Bhavana 4 to Promote ASEAN Strength in the Smut Sakhon Province <i>พระครูศรีปริยัติวิธาน: Phrakhrusripariyativitan</i>	17-28
การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23: The Development of Internal Quality Assurance Operation Model for Schools under the Secondary Educational Service Area Office 23 <i>อมรรัตน์ ไชยตะมาตย์: Amonrat Chaitamat</i>	29-44
พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัย มหาเมกขราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย: Buddhist 5 Precepts Moral Behaviors of the Special Program Student of Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavidyalaya Campus <i>ภาชิต สุขวรรณดี: Bhasit Sukhawandee</i>	45-56

- โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กของ
ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: Causal Relationship Model of
Purchasing Intention on Clean Food Page Facebook of Consumer in
Bangkok and Metropolitan Region 57-70
*พัชรา จีรวชิรศักดิ์ และ สุมาลย์ ปานคำ: Patchara Jiravachirasak and
Sumaman Pankham*
- การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อ
ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
6: Development of Public Relations Video Production Guidelines to
Further Study at Rajamangala University of Technology
Suvarnabhumi for Secondary 6 Students 83-98
สุบิน เอกจิตต์ และ นฤมล เทพนวล
- รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายใน
องค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน: The Causal Relationship Model of
Social Media Usage Behaviors in Internal Communications of the
Ministry of Labour Officer 83-98
*สุวิภา แสงพันธุ์ตา และ สุมาลย์ ปานคำ: Suwibha Sangphanta and
Sumaman Pankham*
- การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก: Community Participation Plan in
Ongkarak Sub district Municipality, Ongkarak District, Nakornnayok
Province 99-110
*เถลิงศักดิ์ เสนาคา, ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช และ เกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์:
Thalerngsak Saenakham, Tassanee Lakkhanaichonchat and
Kiattisak Kalyasiriwa*
- โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่าน
แอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: Causal
Relationship Model of Purchase Intention of E- Book via
Application of Consumer in Bangkok and Metropolitan Region 111-126
*ธนพร อัสวานุวัตร และ สุมาลย์ ปานคำ: Thanaporn Asawanuwat and
Sumaman Pankham*

ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25: The Strategies for World Class Standard Schools Administration According to the Philosophy of Sufficient Economy under the Secondary Educational Service Area Office 25	127-136
--	---------

ธนากร บำรุงภักดี และ วิเชียร รุ้ยწყး: *Thanakorn Bamrungpakdee and Wichian Ruyuenyong*

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา: Public Welfare Assistance Project Implementation of Songklong Subdistrict Administrative Organization, Bangpakong District, Chachoengsao Province	137-148
--	---------

อนงค์วรรณ เทพสุทิน, ชนะ รัตนภักดี และ กมลพร กัลยาณมิตร: *Anongwan Thepsutin, Chana Rattanapakdee and Kamolporn Kalyanamitra*

คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท: Quality of Service of Watsing Subdistrict Municipality, Watsing District, Chainat Province	149-158
---	---------

สุทิน นพเกตุ: *Sutin Noppakate*

Factors Influence the decision of selected Japanese Restaurant in Bangkok	159-168
---	---------

Wittayaphon Thanavisarnkajon, Pornpana Srisatanon and Winai Kasemwutthichai

การพัฒนาสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์: Development of the Competency of Sangha Administrators in Surin Province	169-180
--	---------

พระมหาวิจิต ธีรวโส, ประดิษฐ์ ชื่นบาน และ พิพัฒน์ วิถี

บทความวิชาการ (Academic Articles)

เศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ: Buddhist Economic Community	181-200
--	---------

พระครูโกศลวิหิตคุณ, พระครูอาทรกิจจาภิรักษ์, ทิพย์ภวิษณ์ ใสชาติ, สิปปมงคล ป้องภา และ สังเวียน สาผาง: *PhraKruKosolwiharakhun, Phrakruarthornkijjarak, Sipmongkol Pongpha, Thippavit Saichart and Sangwien Saphang*

การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อความ
ยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร*

The Influence of Business Management Based on the Sufficiency
Economy Philosophy on Sustainability of the Retail Business in
Bangkok

¹สมพร ปานยินดี และ ²จันจิราภรณ์ ปานยินดี

¹Somporn Panyindee and Janjirapon Panyindee

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

Faculty of Business Administration, Siam University, Thailand.

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Faculty of Management Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: sompone_pyd@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก กับความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ 2) เพื่อวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม 3) เพื่อวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน

ผลวิจัยพบว่า

1) ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกมีความสัมพันธ์เชิงแปรผัน กับความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ

* Received January 8, 2019; Revised January 18, 2019; Accepted March 25, 2019.

2 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

2) การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

3) ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; ความรับผิดชอบต่อสังคม; ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก

Abstract

The objectives of this research were to analyze 1) the correlation among sustainability of the retail business, corporate social responsibility, business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation 2) the influence of business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation on corporate social responsibility, and 3) the influence of corporate social responsibility, business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation on the sustainability of the retail business in Bangkok. The research was quantitative. The questionnaire was used as a tool for data collection from retail business in Bangkok in Thailand. The data were analyzed in term of frequency, percentage, mean, standard deviation Pearson correlation analysis and stepwise multiple regression analysis.

The results indicated as follows:

1) Sustainability of the retail business was related to corporate social responsibility, business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation.

2) Business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation affected to corporate social responsibility.

3) Corporate social responsibility, business management based on the sufficiency economy philosophy and entrepreneurial orientation affected the sustainability of the retail business in Bangkok.

Keyword: The Sufficiency Economy Philosophy; Corporate Social Responsibility; Sustainability of the Retail Business

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในปี 2560 มูลค่าธุรกิจค้าปลีกของประเทศไทยอยู่ที่ 3.5 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23 ของ GDP ในช่วงระหว่างปี 2558 – 2560 นั้น ธุรกิจค้าปลีกมีการลงทุนรวมกันกว่า 130,200 ล้านบาท เฉลี่ยปีละ 43,400 ล้านบาท มีการจ้างงานโดยตรงมากกว่า 600,000 คน และการจ้างงานทางอ้อมอีกกว่า 150,000 คน ธุรกิจค้าปลีกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิม ในปี 2560 ธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมมีส่วนแบ่งประมาณร้อยละ 32 ของมูลค่าธุรกิจค้าปลีกทั้งหมด และธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่มีส่วนแบ่งประมาณร้อยละ 68 ประกอบด้วยห้างสรรพสินค้า ดิสเคาน์สโตร์ ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าปลีกขายสินค้าเฉพาะอย่าง (ลงทุนแมน, 2561) ปัญหาของธุรกิจค้าปลีกในปัจจุบันคืออัตราการเติบโตของ E-Commerce ขยายตัวอย่างต่อเนื่องร้อยละ 20-25 เป็นเหตุจูงใจให้บรรดาธุรกิจต่างๆ ที่นอกเหนือจากธุรกิจค้าปลีก (Non-Retail) มีการแตกไลน์ธุรกิจและสนใจที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในธุรกิจค้าปลีก ทำให้ธุรกิจค้าปลีกทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560) ประกอบกับปัจจัยด้านเทคโนโลยี แพลตฟอร์มธุรกิจค้าปลีกจากต่างประเทศ เช่น Lazada Shopee และอื่น ๆ ส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยผลกระทบที่เห็นชัดคือการเริ่มทยอยปิดตัวลงของธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กและห้างสรรพสินค้าในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้คนว่างงานจำนวนมาก ขณะที่ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กและขนาดกลางของประเทศไทยเริ่มได้รับผลกระทบยอดขายลดลง ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกที่ไม่ปรับตัวต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต้องล้มละลายไป

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีแนวโน้มให้ธุรกิจอยู่รอดได้ในระยะยาว โดยดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน มีความรู้และจริยธรรม สามารถนำหลักการมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ห้วงค์กร การวางแผนการตลาด การบริหารเงิน การบริหารบุคลากร และด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้พอดีไม่เกินไป นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ร่วมกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ดูแลรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม (ทรงศักดิ์ ไกรล้ำ, 2561; สุภาวดี ขุนทองจันทร์, 2553) จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ธุรกิจอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยธุรกิจจะต้องปรับค่านิยมและพฤติกรรมให้ตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้มากที่สุด การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยเสริมภาพลักษณ์ของธุรกิจ ทำให้เกิดความไว้วางใจ ความพึงพอใจ ความภักดีในสินค้า (อนุวัต สงสม, 2555)

4 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก โดยเลือกศึกษาเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีความหนาแน่นของธุรกิจค้าปลีก ในอดีตที่ผ่านมา มีการศึกษาค่อนข้างน้อยและเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของบางตัวแปร ยังไม่มีการศึกษาครอบคลุมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทุกตัวแปร ซึ่งผลวิจัยเป็นการแสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการค้าปลีกตระหนักและให้ความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการ และความรับผิดชอบต่อสังคม นำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อรักษาให้ธุรกิจค้าปลีกให้อยู่กับสังคมไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก กับความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ
- 2) เพื่อวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม

ความยั่งยืนขององค์กร (Sustainable organization)

ความยั่งยืนขององค์กร เป็นแนวคิดหนึ่งที่ธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ได้นำแนวคิดนี้มาใช้เป็นในการดำเนินธุรกิจ เพื่อความอยู่รอดอย่างยั่งยืน โดยแนวคิดนี้มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตและผลกำไรขององค์การเป็นสำคัญร่วมกับเป้าหมายเชิงสังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น สร้างความเสมอภาคเป็นธรรมทางสังคม การใส่ใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมทางธุรกิจต้องสามารถตอบสนองความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน และไม่ทำลายคุณภาพชีวิตของคนในอนาคต แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือกฎหมาย การมุ่งเน้นจิตอาสา การบริจาค ซึ่งไม่สอดคล้องกับธุรกิจหลักที่ดำเนินงานอยู่ จึงทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและพนักงาน 2) เป็นระดับที่องค์กรเห็นว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืน ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายไปพร้อม ๆ กับการสร้างคุณค่าให้สังคม และการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) เป็นระดับที่องค์กรมีความเข้าใจว่าธุรกิจสามารถสร้างผลตอบแทนทางการเงินควบคู่ไปกับการสร้างผลตอบแทนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ (พิริยาภรณ์ อันทอง และ ศุภกร เอกชัยไพบูลย์, 2559)

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate social responsibility)

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินธุรกิจที่ประสานผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างองค์กร สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรภายในและภายนอกองค์กรขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมแบ่งตามกระบวนการ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนกระบวนการ (CSR-before-process) ความรับผิดชอบต่อสังคมในกระบวนการ (CSR-in-process) ความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งกระบวนการ (CSR-as-process) และวิสาหกิจที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR-as-enterprise) ประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อองค์กร พบว่า เกิดประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวแก่องค์กร โดยสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ลูกค้าเกิดความภักดีต่อแบรนด์ ภาพพจน์ขององค์กรมีความน่าเชื่อถือ ราคาหุ้นเกิดเสถียรภาพ มูลค่าหุ้นเฉลี่ยมีเกณฑ์สูงเป็นที่ต้องการแก่นักลงทุน (เมธพร หิรัญญธนกิจ, 2556)

การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Business management based on the sufficiency economy philosophy)

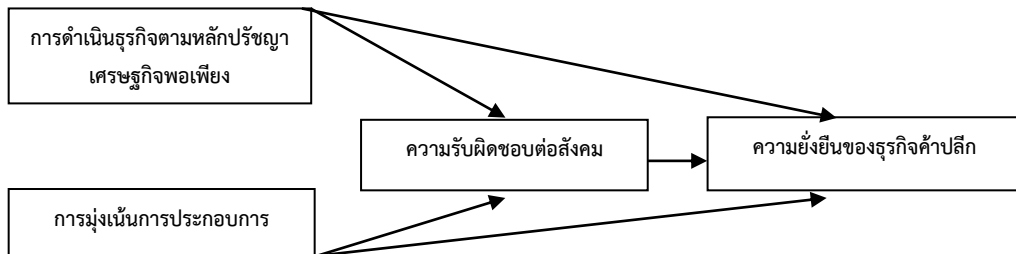
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนเป็นหลักในการดำเนินชีวิตรวมถึงภาคธุรกิจ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) ความมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น 4) เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน (สมพร กรุดน้อย, 2550)

การมุ่งเน้นการประกอบการ (Entrepreneurial orientation)

การมุ่งเน้นการประกอบการ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ การยอมรับความเสี่ยง การทำงานเชิงรุกเพื่อนำไปสู่โอกาสใหม่ องค์ประกอบของการมุ่งเน้นการประกอบการมี 5 ด้าน ได้แก่ ความมีอิสระ การมีนวัตกรรม การยอมรับความเสี่ยง การมองเชิงรุก และการรู้ที่จะเอาชนะการแข่งขัน (Dess and Lumpkin, 2005) โดยผู้ประกอบการต้องมีบทบาทและความรับผิดชอบต่อหลายด้าน เช่น บทบาทและรับผิดชอบต่อพนักงาน กล่าวคือ ผู้ประกอบการใส่ใจดูแลพนักงานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการพัฒนาทักษะของพนักงาน จ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรม บทบาทและความรับผิดชอบต่อหน่วยงานรัฐ กล่าวคือ ผู้ประกอบการควรปฏิบัติตามกฎหมายและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ และ บทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้ประกอบการสามารถสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ ด้วยการออกแบบกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

6 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกมีความสัมพันธ์เชิงแปรผันตามความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ
2. การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรอิสระที่ศึกษามีทั้งหมด 3 ตัวแปรประกอบด้วย 1) การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ด้าน คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม 2) การมุ่งเน้นการประกอบการ มี 5 ด้าน คือการตระหนักความเป็นนวัตกรรม การมุ่งเน้นอิสระในการดำเนินงาน ความเข้าใจในการยอมรับความเสี่ยงทางธุรกิจ การมองเชิงรุกของธุรกิจการเรียนรู้ที่จะเอาชนะการแข่งขัน 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม และตัวแปรตามคือความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร จำนวน 216,537 ราย (สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560) กำหนดขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างตามการคำนวณของ Yamane ณ ค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 400 ราย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเขตของกรุงเทพฯ ออกเป็น 6 กลุ่ม ยึดหลักการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก กลุ่มกรุงเทพมหานครบุรีเหนือ กลุ่มกรุงเทพมหานครบุรีใต้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage sampling) ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากเพื่อเลือกเขตพื้นที่ กำหนดการสุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 2 เขต โดยกำหนดตามโควตา (Quota sampling) ร้อยละ 20 ของจำนวนเขตที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่ม จากนั้นใช้วิธีจับสลากจาก 6 กลุ่ม จะได้ 12 เขต เก็บข้อมูลเขตละ 33 คน ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience sampling) จากนั้นทำการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกทั้ง 12 เขตที่ได้รับการสุ่ม ดำเนินการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างด้วยการถามคำถามเบื้องต้นกับผู้ประกอบการ คำถามเพื่อคัดกรองมี 3 ข้อ ประกอบด้วย มีการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงหลักความพอเพียงหรือไม่ มีการปรับกลยุทธ์ใหม่เมื่อเทียบกับปีที่แล้วหรือไม่ และมีกิจกรรมเพื่อสังคมหรือไม่ ในการเก็บข้อมูลจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า มี ทั้ง 3 ข้อ จากนั้นจะสอบถามคำถามอื่นในแบบสอบถามต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งนี้เครื่องมือวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า พัฒนามาจาก วิสูตร สุจิระกล (2551) และ สมพร กรุดน้อย (2550) ข้อมูลความคิดเห็นของการมุ่งเน้นการประกอบการมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า พัฒนามาจาก Wikilund (1999) และ Kreiser and Davis (2010) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า พัฒนามาจาก จุฑารัตน์ ชื่นช่วย (2558) และ อวิกา สุภาพจน์ (2553) และความคิดเห็นเกี่ยวกับความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า พัฒนามาจากทิพยาภรณ์ ปัตถา (2555) และสุภาพันธุ์ สมบูรณ์มนต์ (2559)

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำการตรวจสอบความความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item of Objective Congruence

8 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

Index) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ทุกตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.70 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair and et al., 2006)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนาในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน โดยตอนที่หนึ่งนำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สองนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา ตอนที่สามนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.75 อายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.50 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.50

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, $SD=0.63$) การมุ่งเน้นการประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$, $SD=0.69$) ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $SD=0.65$) ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, $SD=0.73$) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่าความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์เชิงแปรผันตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการและความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .766 .817 และ .732 นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์เชิงแปร

ผันตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .827 .782

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ก่อนการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผู้วิจัยตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อน โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.60 มีค่าระหว่าง 1.5-2.5 ถือว่ายอมรับได้ กล่าวคือ ค่าความคลาดเคลื่อนมีอิสระต่อกัน (กลยา วาณิชบัญชา, 2547) ในลำดับต่อมาผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยพิจารณาค่า VIF ปรากฏผลสอดคล้องกับ Lee, Lee และ Lee (2000) ซึ่งได้เสนอว่าค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันมากเกินไป ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่มีปัญหา Multicollinearity เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิเคราะห์ พบว่าการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถอธิบายความผันแปรหรือมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.5 หรือมีค่า $R^2 = .715$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงสมการการพยากรณ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ดังนี้

ความรับผิดชอบต่อสังคม = $0.024 + 0.625$ (การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) + 0.333 (การมุ่งเน้นการประกอบการ)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวแปร	β	S.E. _b	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.024	.117		.204	.839
การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SE)	.625	.052	.568	12.014**	.000
การมุ่งเน้นการประกอบการ(EO)	.333	.050	.315	6.657**	.000
R = .846 R ² = .715 Adjust R ² = .714 F = 44.320**					

** P < 0.01

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกจากปัจจัยการดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการและความรับผิดชอบต่อสังคม ก่อนการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผู้วิจัยตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อน โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.985 มีค่าระหว่าง

10 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

1.5-2.5 ถือว่ายอมรับได้ กล่าวคือ ค่าความคลาดเคลื่อนมีอิสระต่อกัน (กัลยา วาณิชบัญชา, 2547) ในลำดับต่อมาผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยพิจารณาค่า VIF ปรากฏผลสอดคล้องกับ Lee, Lee และ Lee (2000) ซึ่งได้เสนอว่าค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันมากเกินไป ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่มีปัญหา Multicollinearity เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก ผลการวิเคราะห์ พบว่า การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการ และความรับผิดชอบต่อสังคม มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก สามารถอธิบายความผันแปรหรือมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 70 หรือมีค่า $R^2 = .700$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงสมการการพยากรณ์ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกได้ดังนี้

ความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก = $0.070 + 0.248$ (การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) + 0.603 (การมุ่งเน้นการประกอบการ) + 0.148 (ความรับผิดชอบต่อสังคม)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยหุ้แบบขั้นตอนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก

ตัวแปร	β	S.E. _b	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.070	.128		.549	.584
การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SE)	.248	.067	.212	3.736**	.000
การมุ่งเน้นการประกอบการ (EO)	.603	.058	.534	10.432**	.000
ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)	.148	.055	.139	2.692**	.007
R= .837	$R^2 = .700$	Adjust $R^2 = .698$		F=7.273**	

** P< 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลจากวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความยั่งยืนในการประกอบธุรกิจค้าปลีก ต้องยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือทำธุรกิจด้วยความพอดี ไม่ประมาท นำความรู้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม มากำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ทำให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งมีจิตสำนึกในการดูแลกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม สอดคล้องกับ

งานวิจัยที่พบว่า การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งเน้นการประกอบการ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืนของธุรกิจมีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามในการดำเนินธุรกิจค้าปลีกให้ประสบความสำเร็จ ยังต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้ ปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สร้างความแตกต่างในสินค้าและบริการและการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจเหนือคู่แข่ง (โพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง, อีริวดี บุญยโสภณ และวิเชียร เกตุสิงห์, 2557; จิรากร บุญไชยศรี, 2551; บุญลือ ฉิมบ้านไร่, 2558)

2) ผลจากวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินธุรกิจค้าปลีกตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายคือความอยู่รอดของธุรกิจซึ่งต้องควบคู่ไปกับการดูแลกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ดังนั้นธุรกิจค้าปลีกจึงต้องปรับกลยุทธ์การแข่งขัน นำนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์องค์กรที่ดีสร้างความน่าเชื่อถือให้กิจการ สอดคล้องกับผลการศึกษากล่าวว่าการตั้งมั่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือในประเทศไทย (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิवास, 2557) ความสามารถในการประกอบการส่งผลต่อการมีความรับผิดชอบต่อสังคม และนำไปสู่การการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน (Iyigün, 2015)

3) ผลจากวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมุ่งเน้นการประกอบการมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ธุรกิจค้าปลีกบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการใช้ทรัพยากรในระดับที่พอดี คิดค้นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อลูกค้า เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำไรบางส่วนนำไปสร้างประโยชน์ให้สังคม สอดคล้องกับงานผลการศึกษาที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมทำให้องค์กรและชุมชนมีความยั่งยืน การนำพาองค์กรสู่ความยั่งยืนได้รับอิทธิพลจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่ออนาคตผู้ประกอบการในยุค 4.0 จะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีความยั่งยืนและเติบโต เกิดขึ้นจากการมุ่งเน้นการประกอบการ และการมีรับผิดชอบต่อสังคม (เฉลิมพร ทองบุญชู, 2557; วรุฒิ ไชยสร และบุญสม เกษะประดิษฐ์, 2560; อาศิรา ราชเวียง, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พร้อมตัวอย่างของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรับผิดชอบต่อสังคม

12 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

มาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการเกิดแรงบันดาลใจในการปรับใช้ในธุรกิจของตน ทำให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันผู้บริหารธุรกิจค้าปลีกควรให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและการสร้างความยั่งยืนของธุรกิจเป็นพันธกิจหลัก และสื่อสารไปยังบุคลากรทุกระดับเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม มีการติดตามประเมินผล และปรับแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างผลลัพธ์ทั้งด้านกำไร สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอยู่เสมอ และนำความรู้นั้นไปพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยอาจใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการทำ Focus Group หรือวิธีอื่นตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ที่ธุรกิจประเภทอื่นสามารถนำไปใช้กับธุรกิจตนเองได้ และศึกษาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนในการทำธุรกิจ เช่น ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ ประเภทของธุรกิจทัศนคติ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนปัจจัยในระดับองค์การ เช่น ความพร้อมของทรัพยากร (Resource Readiness) การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Marketing)

เอกสารอ้างอิง: References

- จิรากร บุญไชยศรี. (2551). *การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับธุรกิจค้าปลีกในจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Boonchaisri, J. (2008). *Application of Sufficiency Economy for Retail Business in Udonthani Province*. Master of Business Administration Thesis, Khon Kaen University
- จุฑารัตน์ ชื่นช่วย. (2558). *ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อภาพลักษณ์องค์กรของธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Chuenchui, J. (2015). *The Effect of Corporate Social Responsibility and Marketing Mix on Corporate Image of Kasikornbank, Laemchabang Branch*. Master of Business Administration Thesis, Burapa University.
- เฉลิมพร ทองบุญชู. (2557). *องค์กรแห่งความยั่งยืน จากฐานหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการทั่วทั้งองค์กร*. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 1(1), 13-28.

- Tongboonchu, C. (2018). Sustainable Organization from Philosophy of Sufficiency Economy and Total Quality Management. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 1(1), 13-28.
- ทรงศักดิ์ ใจกล้า. (2561). รูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างองค์กรธุรกิจเพื่อสังคมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(2), 342-363.
- Jaikla, T. (2018). The Model of Development and Promotion for Sustainability of Social Enterprises in Thailand. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(2), 342-363.
- ทิพยาภรณ์ ปัตถา. (2555). ผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมทางการบัญชีที่มีต่อความยั่งยืนขององค์กรของธุรกิจการเงินในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Pattha, T. (2012). *Effect of accounting social responsibility on organizational sustainability of financial businesses in Thailand*. Master of Business Administration Thesis, Mahasarakham University.
- บุญลือ ฉิมบ้านไร่. (2558). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม: กรณีศึกษา กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Chimbanrai, B. (2015). *Factors Related to Corporate Social Responsibility Practices among Industries: A Case Study of Industrial Group Located in the Northern Region Industrial Estate in Lamphun Province*. Thesis Master of Science Thesis, Sukhothaitammarat University
- พิริยาภรณ์ อันทอง และ ศุภกร เอกชัยไพบูลย์. (2559). *Checklist พิชิตธุรกิจยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Unthong, P. & Ekachaiphaibul, S. (2016). *Checklist Sustainable Organization*. Bangkok: SR Center.
- โพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวิเชียร เกตุสิงห์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของเขตประกอบการอุตสาหกรรม. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 24(3), 644-656.
- Paopongchoung, P., Boonyasopon, T., & Katsingha, W. (2014). Model Development of Corporate Social Responsibility with Communities

14 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

Participation for Sustainable of Industrial Zone. *The Journal of KMUTNB*, (24)3, 644-656.

เมธพร หิรัญญธนกิจ. (2556). *การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คุณลักษณะผลิตภัณฑ์และภาพลักษณ์องค์กรบริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

Hiranyathanakit, M. (2013). *The Causal Factor of CSR Activity Perception Product Attribute and Corporate Image Case Study: S&P Syndicate Public Company Limited*. Master of Business Administration Thesis, Kasetsart University.

รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และ ภาคภูมิ ภัควิवास. (2557). *แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือในประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 8(1), 93-103.

Pongwiritthon R. & Pakvipas, P. (2014). *Guideline on Corporate Social Responsibility Development for Small and Medium Enterprises (SMEs) in Northern Thailand. Feu academic review*, 8(1), 93-103.

วรวิทย์ ไชยสร และบุญสม เกษะประดิษฐ์. (2560). *ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม 6 บริษัท. วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 9(3), 140-152.

Chaisorn, W. & Kesapradist, B. (2017). *Corporate Social Responsibility (CSR) and Sustainable Development (SD): Case Study of 6 Companies. Panyapiwat Journal*, 9(3), 140-152.

วิสูตร สุจิระกล. (2551). *การบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

Sujirakol, W. (2008). *Alternative: Management by the Philosophy of Sufficiency Economy at the Siam Cement Public Company Limited*. Master of Business Administration Thesis, Ramkhamhaeng University.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *บทวิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, จาก* <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/36735.aspx>

- Kasikorn research center. (2018). *Business trend analysis*. Retrieved December 1, 2018, from <https://kasikornresearch.com/th/analysis/kecon/business/Pages/36735.aspx>
- สมพร กรุดน้อย. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการบริหารจัดการองค์การกับพฤติกรรมการทำงานด้านชีวิตและคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทแพรนต้า จิวเวอรี่ จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Krudnoi, S. (2007). *The relationships between perceptions of the applicability of the sufficiency economy philosophy for organization management and employee lifestyle behavior and quality of work life: a case study of the employees of Pranda Jewelry Public Co.,Ltd.* Master of Science Thesis, Ramkhamhang University.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2553). *การศึกษาประเภทธุรกิจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาพัฒนบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Khunthongjan, S. (2010). *Types of business and the characteristics of the entrepreneurs that are conducive to Sufficiency Economy*. Doctor of philosophy, Integral development study Ubon Ratchatani University.
- สุภาพันธ์ สมบูรณ์มนต์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาลกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของธุรกิจการเงิน: หลักฐานเชิงประจักษ์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Sombunmon, S. (2016). *The Relationship between Corporate Governance and the Sustainability Report Disclosure of Financial Firms: An Empirical Study from the Stock Exchange of Thailand*. Master of Business Administration Thesis, Burapha University.
- สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). *รายงานที่ 3 จำนวนผู้ประกอบการจำแนกตามภูมิภาค รหัสประเภทธุรกิจ และขนาดวิสาหกิจ*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, จาก <http://203.154.140.77/sme/Report/View/1190>
- Office of Small and Medium Enterprises Promotion. (2561). *Report 3 Number of entrepreneurs classified by region, business type and enterprise size*. Retrieved December 1, 2018, from <http://203.154.140.77/sme/Report/View/1190>

16 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

- อนุวัต สงสม. (2555). แบบจำลองเชิงแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ. *Veridian E-Journal*, 5(1), 618-639.
- Songsom, A. (2012). Proposed Conceptual Model of Consumer's Attitudes and Behaviors on Corporate Social Responsibility. *Veridian E-Journal*, 5(1), 618-639.
- อวิกา สุภาพจน์. (2553). การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กรณีศึกษาบริษัท ซี.พี. ค้าปลีกและการตลาด จำกัด (กิจการเบเกอรี่). การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Supapot, A. (2010). *Corporate social responsibility of Bakery Manufacturing Plant, C.P. Retailing and Marketing Co., Ltd.* Master of Business Administration Independent Study, Kasetsart University.
- อาศิรา ราชเวียง. (2560). อนาคตผู้ประกอบการในยุค 4.0. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(2), 79-88.
- Ratchawiang, R. (2017). The future entrepreneurs for 4.0. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*, 12(2), 79-88.
- Dess, G. G. and Lumpkin, G. T. (2005). The role of entrepreneurial orientation in stimulating effective corporate entrepreneurship. *Academy of Management Executive*, 19(1), 147-156.
- Hair, Jr., J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis 6th*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- İyigün, N. Ö. (2015). What could entrepreneurship do for sustainable development? A corporate social responsibility-based approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 1226-1231.
- Kreiser, P. M., and Davis, J. (2010). Entrepreneurial Orientation and Firm Performance: The Unique Impact of Innovativeness, Proactiveness, and Risk-taking. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 23(1), 39-51.
- Lee, C.F., John, C.L., and Alice C.L. (2000). *Statistics for Business and Financial Economics 1*. Singapore: World Scientific.
- Wikilund, J. (1999). The sustainability of the entrepreneurial orientation-performance relationship. *Entrepreneurship Theory Pract*, 24 (Fall), 37-48.

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริม ประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งในจังหวัดสมุทรสาคร*

The Model of Potential Development of Labor on Bhavana 4 to Promote ASEAN Strength in the Smut Sakhon Province

พระครูศรีปริยัติวิธาน

Phrakhrusripariyativitan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Email: mtsr2557@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 ของแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร, 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง, 3) เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง เป็น การวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ที-เทสต์, เอฟ-เทสต์ และค่าไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 คือ การฝึกฝนอบรมตนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา มีความรับผิดชอบ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบคอบรัดกุม 3) คู่มือการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลัก ภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง มี 5 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ, บท ที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4, บทที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา ศักยภาพแรงงานเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง, บทที่ 4 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ แรงงานเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง และบทที่ 5 บทสรุป

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ; แรงงาน; ภavana 4; ประชาคมอาเซียน

* Received October 10, 2018; Revised October 21, 2018; Accepted February 17, 2019.

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the knowledge Bhavana 4, 2) to analysis of factors affecting the model of potential development of labor on Bhavana 4 to promote ASEAN strength in the Smut Sakhon Province, 3) to prepare a manual of potential development of labor on Bhavana 4 to promote ASEAN strength. Research was mixed both quantitative and qualitative. The sample group was the 400 people who were labor in Samut Sakhon Province, including in-depth interviews with key informants 9 people. The tools were questionnaires and structured in-depth interviews. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test F test and correlation coefficient.

The results of research were found that The model of potential development of labor on Bhavana 4: Practice training to be physically, mentally and intellectually prepared had responsibility the problem can be resolved carefully. 3) The manual of potential development of labor on Bhavana 4 to promote ASEAN strength 5 chapters: Chapter 1 Introduction, Chapter 2 Knowledge and Understanding of the Bhavana 4, Chapter 3 The Concept and Theory of potential development of labor on Bhavana 4 to promote ASEAN strength, Chapter 4 the model of potential development of labor on Bhavana 4 to promote ASEAN strength and Chapter 5 Conclusion.

Keywords: Model; Potential Development; Labor; Bhavana

บทนำ

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตและเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุกระดับ ทั้งระดับส่วนย่อย (Micro) ของระบบเศรษฐกิจ คือแรงงานในภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและบริการและระดับมหภาค (Macro) ของประเทศ พลังของผู้ใช้แรงงานจะแฝง อยู่ในผลผลิตทุกชิ้น ความมั่นคงก้าวหน้า หรือความอ่อนแอหลังจากเศรษฐกิจย่อมชี้ขาดด้วย พลังการผลิต คือแรงงาน เมื่ออุตสาหกรรมขยายตัว แรงงานก็มีปัญหา และปัญหาแรงงาน ดังกล่าวก็มีความสลับ กล่าวคือถ้าแรงงานในภาคการผลิตต่าง ๆ ของประเทศมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและศักยภาพสูงจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตและประสิทธิภาพต่อการ ผลิตให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ จะเห็นได้ว่าแรงงาน เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญและมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา ปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพได้ถูกกล่าวถึงอย่างมากและมีความ รุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งเป็นปัญหาทางโครงสร้างที่จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการ เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศในระยะยาว เนื่องจากการจัดการด้านแรงงานมีความ ซับซ้อน และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในหลายมิติ ทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองและ กลุ่ม สถาบันทางสังคมหลากหลายทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และแรงงาน ดังนั้นทุกภาคส่วน ของสังคมจำเป็นต้องมีความเข้าใจในสาเหตุอย่างถ่องแท้ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างของสภาพ ปัญหา เพื่อสามารถหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพและ ชีตความสามารถในการแข่งขันของแรงงานไทยในอนาคตและคุณภาพชีวิตที่ดีของแรงงานของ ประเทศโดยรวม ดังนั้นความมั่นคงก้าวหน้าหรือความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ แรงงานย่อมมีส่วน สำคัญเป็นอย่างมาก แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีผู้ใช้แรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ทั้งในด้านผลประโยชน์ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ฯลฯ (<http://www.l3nr.org/posts/30021>, 2557) การที่ประเทศจะพัฒนาต้องอาศัยแรงงานถือเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ก่อให้เกิด ผลผลิต พลังของผู้ใช้แรงงานจะแฝงอยู่ในผลผลิตทุกชิ้น มีความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงานและการส่งเสริมแรงงานไทยใน ต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในด้านการสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม ต้องมีการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่ หลากหลาย ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งแรงงานนี้มีความ จำเป็นต่อประเทศชาติอย่างมาก แต่ในความเป็นจริงแรงงานก็ยังมีปัญหาอยู่ทั่วไป แม้แต่ที่จังหวัดสมุทรสาครก็ยังคงประสบกับปัญหาการใช้แรงงานเช่นเดียวกัน

จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นจังหวัดที่มีแรงงานจำนวนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ ทำงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออกในหลาย ๆ ประเภท หนึ่งในประเภทกิจการที่มีแรงงานข้ามชาติเข้าไปทำงานทดแทนแรงงานไทย มากที่สุดคือ กิจการอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากประมงทะเล การแปรรูปอาหารแปรรูป และอาหารแช่เยือกแข็งเพื่อการส่งออก ซึ่งในแต่ละปีพบว่า สถานประกอบการมีการขยายตัว มีจำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก แสดงว่า กำลังแรงงานเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุด ปัญหาความขาดแคลนแรงงานเกิดขึ้นอยู่เสมอ จากการที่จังหวัดสมุทรสาครประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานคนไทย โดยเฉพาะแรงงานในระดับล่าง ซึ่งคนไทยไม่นิยมทำงานในกิจการประมงทะเล กิจการต่อเนื่องประมงทะเล และภาคเกษตร อันเนื่องมาจากเป็นงานหนัก ซึ่งหาแรงงานไทยได้ยาก จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้นายจ้างหรือสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ขาดแคลนแรงงานในระดับล่าง มีความจำเป็นต้องการแรงงานต่างด้าวมาทดแทนเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

เมื่อมีแรงงานต่างด้าว ผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่แรงงานขาดคุณภาพมีผลต่อจังหวัดสมุทรสาครหลายอย่าง เป็นต้นว่า ปัญหาการอพยพครอบครัวมาทำงาน เป็นปัญหาที่สำคัญประการแรก มีการรวมตัวตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มหรือชุมชน แรงงานต่างด้าวกระจายกันอยู่ทั่วจังหวัดสมุทรสาคร และกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม บางแห่งเป็นแหล่งชุมชนต่างด้าวขนาดใหญ่ ซึ่งยากที่ทางราชการจะเข้าไปควบคุมตรวจสอบได้ บางแหล่งชุมชนคนไทยต้องย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว ด้วยขาดความมั่นใจ ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาด้านสาธารณสุข การรวมตัวอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด ก่อให้เกิดโรคติดต่อร้ายแรงและแพร่กระจาย ในชุมชนได้แก่ วัณโรค (สายพันธุ์ใหม่) โรคกาฬหลังแอ่น โรคเท้าช้าง โรคเอดส์ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการส่งสินค้าออกประเภทอาหารอีกด้วย นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวแย่งใช้บริการด้านสาธารณสุขรัฐ ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลมากขึ้น ปัญหาด้านการศึกษา เป็นภาระของรัฐต้องจัดการศึกษาให้ตามกฎหมายระหว่างประเทศและแย่งที่เรียนของคนไทย ปัญหาด้านสัญญาติ รัฐบาลยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน และไม่สามารถควบคุมผู้ติดตามเข้ามากับแรงงานต่างด้าวได้ และยังไม่มียุทธศาสตร์ใดเข้ามารับผิดชอบโดยตรง หรือกำหนดสถานะของบุคคลกลุ่มนี้ ดังนั้นจึงเป็นช่องทางให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยอย่างถาวร ซึ่งจะเป็ปัญหาและยากในการที่จะผลักดันส่งกลับมากยิ่งขึ้น และในอนาคตปัญหาบุตรแรงงานต่างด้าวทั้งที่เกิดและไม่ได้เกิดในประเทศไทยจะยิ่งเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากจะมีแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้รัฐบาลให้สัญชาติแก่กลุ่มคนเหล่านี้ ปัญหาด้านอาชญากรรม มีการใช้อิทธิพลในชุมชน การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม การค้าแรงงาน และการกระทำผิดและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรม มีการจัดโรงเรียนสอนภาษาตนเอง เขียน

ภาษาตนเองไว้ตามที่พักอาศัยและที่ทำงานรวมทั้งมีการชุมชนจัดงานประเพณี พิธี เทศกาลต่าง ๆ ปัญหาด้านยาเสพติด แรงงานต่างด้าวมีการนำยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายเข้าไทย และมี ขบวนการเป็น คนไทยรวมอยู่ด้วย ทำให้การสกัดกั้นหรือการปราบปรามยาเสพติดยากขึ้น ปัญหา แอ้งอาชีพของคนไทย เนื่องจากผู้ประกอบการจะหันมาจ้างแรงงานต่างด้าว เนื่องจากแรงงานต่าง ด้าวมีความอดทน ไม่เกียจงาน ปัญหาความมั่นคงของชาติ มีการเชื่อมโยงชนกลุ่มน้อย การแสดง เอกลักษณ์ด้านภาษา วัฒนธรรม การจัดพิธีและการจัดเทศกาล เช่น มีการจัดงานวันชาติมอญ วันบรรพบุรุษมอญ การนำครอบครัวเข้ามาอาศัยลูกหลานเกิดในประเทศไทยมากขึ้น การใช้ โทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างแพร่หลาย การสร้างอิทธิพลเรียกผลประโยชน์และค่าคุ้มครอง มี พฤติกรรมการปลอมแปลงเอกสารทางราชการ การเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อความมั่นคง (<http://samutsakhon.mol.go.th/>, 2557) ประเด็นสำคัญที่กำลังเป็นความสนใจทางสังคมที่ ต้องกล่าวถึง คือ การบริหารจัดการ ควบคุมและคุ้มครองแรงงานอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด และไม่เป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ละเมิดสิทธิแรงงาน การคุกคามใน ชีวิตและทรัพย์สิน การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก (การศึกษา สุขภาพ การคุ้มครองเด็ก) และ การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ในสังคมโดยใช้หลักภาวนา 4

จากสภาพปัญหาสาเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหารวมทั้งผลกระทบทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งมีมาแล้วในอดีต ปัจจุบันก็ยังมีอยู่และคาดว่าจะใน อนาคตก็จะมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ที่จังหวัดสมุทรสาครยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยมาก่อน อีกทั้ง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยก็ได้มอบหมายให้ทำการศึกษาวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ สนใจในปัญหานี้จึงได้ตัดสินใจทำวิจัยเรื่องนี้ จะต้องใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่เหมาะสมที่สุดก็คือ หลักภาวนา 4 ในการที่จะแก้ปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาศักยภาพของผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 ของแรงงานในจังหวัด สมุทรสาคร
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลัก ภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง
3. เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริม ประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นแรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (สุจินต์ ธรรมชาติ, 2549) และใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการสุ่มจากคอมพิวเตอร์ตามจำนวนแรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 9 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา และตัวแทนแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากพระไตรปิฎก แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ เอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งเป็นแรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 ประกอบด้วยกายภavana สีลภavana จิตภavana และปัญญภavana และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ในด้านกายภavana (การเจริญกาย) สีลภavana (การเจริญศีล) จิตภavana (การเจริญจิต) และปัญญภavana (การเจริญปัญญา)

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 จำนวน 10 ข้อ ลักษณะของ

ตอนที่ 3 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ คือ (1) ด้านกายภavana (การเจริญกาย) (2) สีลภavana (การเจริญศีล) (3) จิตภavana (การเจริญจิต) และ (4) ปัญญภavana (การเจริญปัญญา) รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านกายภavana (การเจริญกาย) (2) สีลภavana (การเจริญศีล) (3) จิตภavana (การเจริญจิต) และ (4) ปัญญภavana (การเจริญปัญญา) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, 2549) เท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บรวบรวมกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้ครบทั้งหมด จำนวน 400 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบและจัดระเบียบข้อมูล จากนั้นตรวจให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 ใช้เกณฑ์การวัด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ >60.00 มีความรู้ความเข้าใจ...ในระดับมาก, $50.00-60.00$ มีความรู้ความเข้าใจ...ในระดับปานกลาง และ <50.00 มีความรู้ความเข้าใจ...ในระดับน้อย

2) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (Best) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541 : 75) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย คือ $4.50-5.00$ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนา...ในระดับมากที่สุด, $3.50-4.49$ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนา...ในระดับมาก, $2.50-3.49$ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนา...ในระดับปานกลาง, $1.50-2.49$ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนา...ในระดับน้อย และ $1.00-1.49$ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนา...ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (Independent t-test) ส่วนด้านอายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) และทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 กับการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ใช้การแจกแจงไค-สแควร์ (Chi-Square) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอ่านจับใจความแล้วสรุปเพื่อตอบใจหัตถ์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า แรงงานที่ตอบแบบสอบถาม เป็น เพศหญิง ร้อยละ 56.00 มีอายุ 25-35 ปี ร้อยละ 37.00 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 70.00 และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 55.00

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 ของแรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า แรงงานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภavana 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 68.40 และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจ ข้อ 5 สีสภavanaคือการฝึกฝนด้านความประพฤติระเบียบวินัยเพื่อให้เกิดความสุจริตทางกายและวาจา ร้อยละ 91.70 รองลงมา คือ ข้อ 9 ปัญญาภavanaคือการฝึกปรี้อปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสรรพสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง ร้อยละ 91.50 และสุดท้าย คือ ข้อ 10 ปัญญาภavanaอย่างเดียวยังไม่สามารถทำให้หลุดพ้นจากการมีจิตใจเป็นอิสระผ่องใสและเบิกบาน โดยสมบูรณ์ได้ ร้อยละ 26.30 ตามลำดับ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง พบว่า แรงงานมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.83$, $SD=.63$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ คือ ด้านจิตภavana (การเจริญจิต) ($\bar{x}=3.93$, $SD=.69$) รองลงมา คือ ด้านปัญญาภavana (การเจริญปัญญา) ($\bar{x}=3.83$, $SD=.64$) และด้านสีสภavana (การเจริญศีล) ($\bar{x}=3.83$, $SD=.68$) สุดท้าย คือ ด้านกายภavana (การเจริญกาย) ($\bar{x}=3.72$, $SD=.63$) (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลผลรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภavana 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนา		
	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. ด้านกายภavana (การเจริญกาย)	3.72	.63	มาก
2. ด้านสีสภavana (การเจริญศีล)	3.83	.68	มาก
3. ด้านจิตภavana (การเจริญจิต)	3.93	.69	มาก
4. ด้านปัญญาภavana (การเจริญปัญญา)	3.83	.64	มาก
รวม	3.83	.60	มาก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า 1) แรงงานมีศักยภาพในการส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งได้ โดยจะต้องเป็นผู้มีความรู้และความสามารถ ต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพราะแรงงานคือบุคลากรที่ช่วยขับเคลื่อนการทำงานในองค์กร และสถานประกอบการต่าง ๆ จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างผลผลิตภาพและผลิตผลให้เกิดขึ้นแก่ประเทศในกลุ่มอาเซียน เป็นการส่งเสริมรายได้ให้เข้าประเทศมากขึ้น ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรม 2) การพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งในจังหวัดสมุทรสาคร ควรจะมีรูปแบบหรือแนวทางคือ กายภาวนา (การเจริญกาย) จัดฝึกอบรมในสถานประกอบการต่าง ๆ ฝึกฝนแรงงานให้รู้จักตนเองและเข้าใจการปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมจรรยาที่ดี สรรวมกายวาจาใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ด้วยการจัดทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการจัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาร่างกายด้วยการออกกำลังกายอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ สีสภาวนา (การเจริญศีล) การฝึกอบรมการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยและมารยาททางสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของบริษัท มีความรับผิดชอบในการทำงาน และการรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน โดยจัดให้มีกิจกรรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และการไหว้พระสวดมนต์ในวันธรรมสวนะหรือในวันสำคัญต่าง ๆ จิตภาวนา (การเจริญจิต) การฝึกอบรมจิตใจให้มีความเข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมมีเมตตากรุณา มีความขยันหมั่นเพียรความอดทนและตั้งใจในการทำงาน ฝึกฝนอบรมให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการทำงานเป็นทีม ด้วยการทำสมาธิ และการบำเพ็ญประโยชน์ ปัญญาภาวนา (การเจริญปัญญา) ฝึกฝนอบรมให้มีสติและมีสมาธิในการทำงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การฝึกปฏิบัติให้รู้จักการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่จมปลักอยู่กับความผิดพลาด หมั่นแสวงหาและพัฒนาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญในงานที่ทำ และ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาแรงงานให้รู้จักการฝึกฝนอบรมทางด้านจิตใจ เพื่อให้แรงงานเป็นผู้มีสุขภาพจิตที่ดีและเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา ควรมีการพัฒนาศักยภาพแรงงานในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ประชาคมอาเซียนมีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แรงงานมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

26 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

($\bar{x}=3.83$, $SD=.63$) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าแรงงานในจังหวัดสมุทรสาครได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามหลักพระพุทธศาสนาโดยการนำรูปแบบของหลักภาวนา 4 มาใช้ในการทำงานได้อย่างเรียบง่าย มีความละเอียดรอบครอบ คล่องแคล่ว มีความรับผิดชอบ ทำตามกฎระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด มีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรม รู้จักวิธีในการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด สามารถใช้เหตุและผลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำงาน ตลอดจนรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นที่ประสบปัญหาในเวลาทำงานได้ ซึ่งหลักปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาด้วยการเจริญภาวนา 4 อย่างดังกล่าวมานี้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แรงงานในจังหวัดสมุทรสาครสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเป็นการเสริมสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งได้ เพราะแรงงานส่วนใหญ่ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแรงงานที่เข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนทั้งนั้น จึงทำให้แรงงานมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ดังที่ พระไพศาล วิสาโล (พระไพศาล วิสาโล, 2533) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาในปัจจุบันจากแง่ของพุทธธรรม สรุปได้ดังนี้ 1) การพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรม จะต้องเอื้ออำนวยให้แต่ละคนตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคมและธรรมชาติ อันตนจะต้องเกื้อกูลปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยดีโดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์ พร้อมกันนั้นการพัฒนาจะต้องมีธรรมะเป็นพื้นฐานอำนวยให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรม เมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความยุติธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมศักดิ์ สุนทวาโจ (สนธิกุล) (2551) เรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)” ผลการศึกษาว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทแบ่งออก 4 ด้าน ได้ (1) การพัฒนาทางความประพฤติ คือ ทางกายและวาจา ให้มีศีล (2) การพัฒนาด้านอินทรีย์ 6 คือ ให้รู้จักสำรวมอินทรีย์ของตนอย่างมีสติกำกับ (3) การพัฒนาจิตใจให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) การพัฒนาด้านปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อสรรพสิ่งทั้งปวง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอาสาสมัคร อนุกุล บุญรักษา (2554) เรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา 4 ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ 31” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา 4 ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ 31 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา และด้านปัญญาภาวนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา 4 ของกองบัญชาการ

มณฑลทหารบกที่ 31 ด้านสีลภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านจิตตภาวนา และกายภาวนา อยู่ในระดับปานกลาง และด้านปัญญาภาวนา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของแรงงานตามหลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของแรงงาน โดยการนำหลักภาวนา 4 มาเป็นรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพแรงงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง

1) แรงงานควรไปศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนและปฏิบัติตนตามหลักภาวนา 4 อย่างสม่ำเสมอ

2) โรงงานหรือนายจ้างควรรณรงค์ส่งเสริมให้แรงงานนำหลักภาวนา 4 มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการจัดให้มีกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาที่กระทำร่วมกันระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นฐาน

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงาน

เอกสารอ้างอิง: References

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, 2541.

Wongrattana, (1998). *Statistical Techniques to Research*. (7th ed.). Bangkok: Tepneramitt.

ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณเลิศ. *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

Un-aromlerd, T. (2006). *Educational Research Tool: Create and Develop*. Nakhon Pathom: Silapakorn University.

28 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

พระไพศาล วิสาโล. (2533). *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

PhraPhaisan Visalo. (1990). *Buddha-Dhamma and Social Development*. Bangkok: Komolkeemtong Foundation.

พระสมศักดิ์ สุนตวาโจ. (2551). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Phra somsak สุนต WA Cho (2551). *Human Resources Development of Buddhist Practice of Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto)*. Thesis Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

Mahamakut Foundation Royal College (1992). *Tripitaka and Atthakatha Thailand language*. Bangkok: MBU Press.

สุจินต์ ธรรมชาติ. (2549). *การวิจัยภาคปฏิบัติวิธีลัด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

Thammachat, S. (2006). *The Research of Practical Shortcut Method*. Bangkok: MBU Press.

อนุกุล บุญรักษา. (2554). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักท้าวท้าว 4 ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ 31*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Bunraksa, A. (2011). *The Human Resource Development Applying the four Bhavans of 31st Military Circle's General Head Quarters*. Thesis Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*

The Development of Internal Quality Assurance Operation Model for
Schools under the Secondary Educational Service Area Office 23

อมรรัตน์ ไชยตะมาตย์

Amonrat Chaitamat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

Email: amonrat57421236117

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ ดำเนินการโดย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนพิจารณา และระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

*Received February 5, 2019; Revised February 7, 2019, 2018; Accepted March 25, 2019.

30 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

โรงเรียน 2) ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและ 4) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

2. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และ 4) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การประกันคุณภาพภายใน; โรงเรียน

Abstract

This study aimed to develop an internal quality assurance operation model and to evaluate the appropriateness of the developed internal quality assurance operation model for schools under the Secondary Education Service Area Office 23. It was conducted in 2 phases. The development of the model was done in the first phase by 1) studying relevant concepts, theories and research papers; 2) drafting an internal quality assurance operation model and 3) receiving deliberation and comments of 5 experts on the draft model. The sample group consisted of 400 school directors, head teachers in internal quality assurance affairs and teachers under the Secondary Education Service Area Office 23 in the academic year B.E. 2561, selected with multi-stage random sampling. Data analysis was conducted with SPSS to determine the percentage, mean and standard deviation (SD). The findings are as follows:

1. The internal quality assurance operation model comprises 4 components, which are 1) supporting factor on the success of internal quality assurance; 2) scope of internal quality assurance operation; 3) internal

quality assurance operational process and 4) internal quality assurance operation result.

2. The overall appropriateness of the developed internal quality assurance operation model for schools under the Secondary Education Service Area Office 23 is at a high level Each component can be arranged from the highest to the lowest as follows: 1) supporting factors on the success of internal quality assurance, 2) scope of internal quality assurance operation, 3) internal quality assurance operational process, and 4) internal quality assurance operation result.

Keywords: Model; Operational Model; Internal Quality Assurance

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยได้กำหนดในหมวดที่ 6 มาตรฐาน 47 บรรทัดแรก ไว้ว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและวิธีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก โรงเรียนทุกแห่งต้องนำสาระที่กล่าวไว้ไปสู่การปฏิบัติ ให้มีคุณภาพโดยกำหนดหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน (วิชัย ต้นศิริ, 2553) กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่

32 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

กำหนด 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและ8) การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (ครุฑิต วงศ์แต้ม, 2557)

จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน โดยโรงเรียนจะต้องดำเนินการประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษาและต้องมีการพัฒนาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการประเมินตนเองและตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของตนเอง เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ กำหนดและเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง นักเรียนที่เข้ามาใช้บริการว่าสถานศึกษานั้น มีคุณภาพตามมาตรฐาน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวเห็นได้ว่าการไม่มีรูปแบบในการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพที่ชัดเจนทำให้ครูไม่ตระหนักและไม่เห็นความสำคัญ ไม่ได้ให้ ความร่วมมือในการดำเนินงานเท่าที่ควรทำให้การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีปัญหา ดังนั้น ถ้ามีรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ทั้งนี้เพื่อยกระดับการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนให้สูงขึ้นและทำให้ครูทุกคนให้การดำเนินงานประกันคุณภาพความร่วมมือมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและ สถานศึกษา

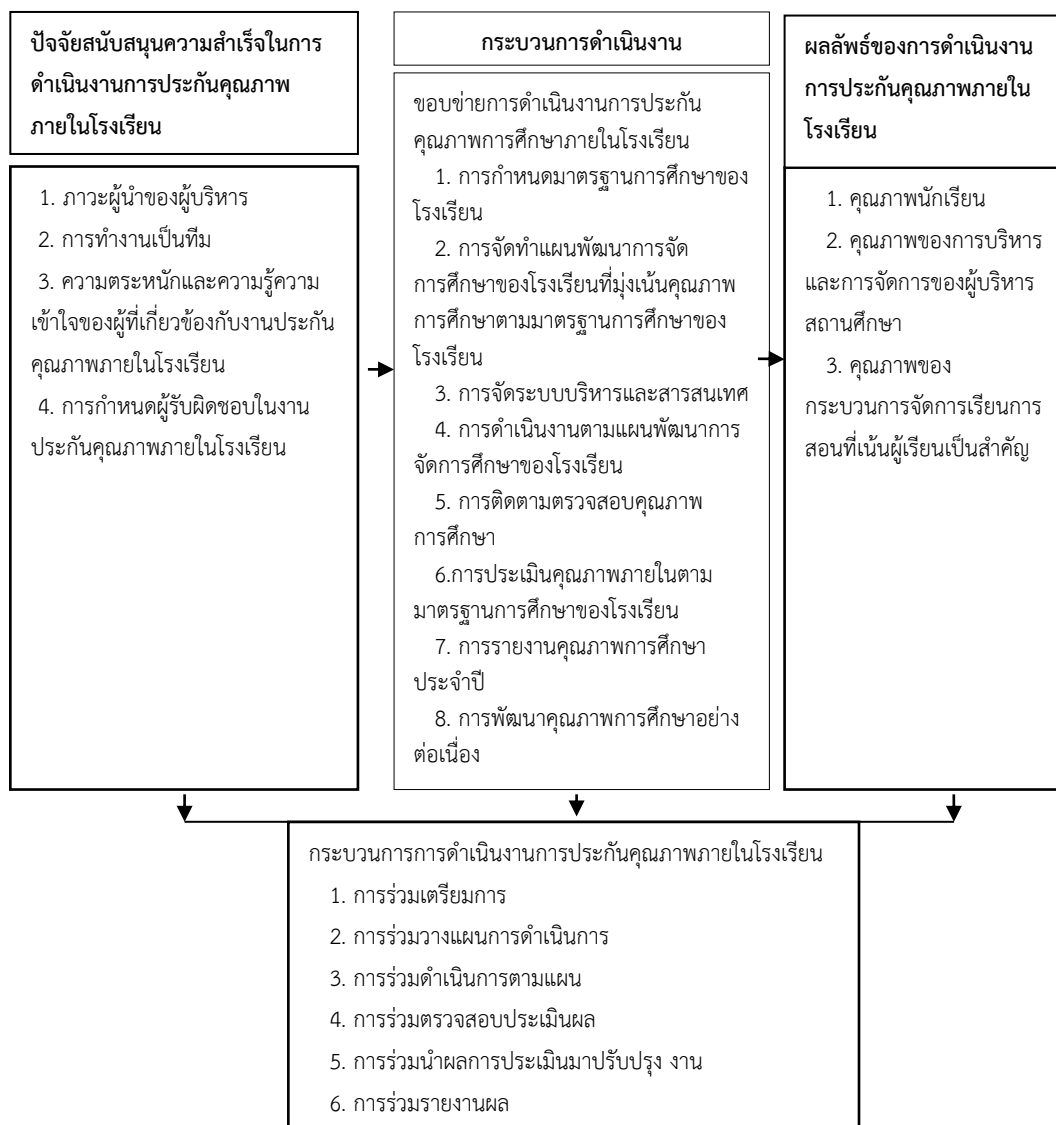
ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิด

จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ศึกษาจากแนวคิดและผลการวิจัยของ (พันธิการณ จันทร์สว่าง, 2554; พัทธานันท์อร ยนต์ชัย, 2555; กิตติรัตน์ เป้าสี, 2557; ครรชิตวงศ์แด่ม, 2557; เอื้องฟ้า บัวชุม, 2557 และดำรงเกียรติ วันทา, 2559) สรุปองค์ประกอบของ ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย

1.วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

2. กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาหาร่างรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา 5 ท่าน (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 45 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,207 คน รวมทั้งหมด จำนวน 2,297 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ จำนวน 327 คนแต่เนื่องจากกลุ่มประชากรใหญ่ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จาก 31 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 31 คนและครูผู้สอน จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอนเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งเป็นตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยสร้างข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบตามรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน มีระดับค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ข้อคำถามมีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.36-0.89 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.99

6) นำผลการวิเคราะห์มาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

36 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

การส่งและเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลในบางส่วนด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ฉบับ มาตรวจสอบและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่

1.2.1 รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1.2.2

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและการกำหนดผู้รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประเมิน

คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นการร่วมเตรียมการ ขั้นการร่วมวางแผนการดำเนินการ ขั้นการร่วมดำเนินการตามแผน ขั้นการร่วมตรวจสอบประเมินผล ขั้นการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและขั้นการร่วมรายงานผลและ 4) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยรวม

ข้อ	องค์ประกอบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	ระดับความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	4.44	0.02	มาก
2.	ขอขยายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	4.42	0.04	มาก
3.	กระบวนการการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	4.41	0.04	มาก
4.	ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	4.39	0.03	มาก
เฉลี่ยรวมทั้ง 4 องค์ประกอบ		4.42	0.02	มาก

จากตารางที่ 1 รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความเหมาะสม โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, SD = 0.02) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.44$, SD = 0.02) 2) ขอขยายการ

38 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

ดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.42, SD = 0.04) 3) กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.42, SD = 0.04) และ 4) ผลลัพธ์ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.42, SD = 0.03)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สามารถอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและการกำหนดผู้รับผิดชอบในงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย (พัทธนันท์ อร ยนต์ชัย, 2555) เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การทำงานเป็นทีม 3) ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ 4) การกำหนดผู้รับผิดชอบและ 5) การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกันกับผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับผลการวิจัย (ดำรงเกียรติ วันทา, 2559) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเรียนรู้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนและเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2) ขอบข่ายการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้น

คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปีและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553)

3) กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นการร่วมเตรียมการ ขั้นการร่วมวางแผนการดำเนินการ ขั้นการร่วมดำเนินการตามแผน ขั้นการร่วมตรวจสอบประเมินผล ขั้นการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและขั้นการร่วมรายงานผล สอดคล้องกับผลการวิจัย (เอื้องฟ้า บัวชุม, 2557) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประกอบด้วย 1) ขั้นการร่วมเตรียมการ 2) ขั้นการร่วมวางแผนการดำเนินการ 3) ขั้นการร่วมดำเนินการตามแผน 4) ขั้นการร่วมตรวจสอบประเมินผล 5) ขั้นการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและ 6) ขั้นการร่วมรายงานผลและผลการวิจัยของ(ภิญโญ จูสี, 2558) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย วงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผนงาน 3) การตรวจสอบการติดตามประเมินผล

4) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พันธิการณ์ จันทร์สว่าง, 2554) ได้ทำการวิจัยผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีการพัฒนาตามมาตรฐานในระดับดีมาก จุดเด่นด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา รู้คุณค่าและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น เสียสละ รักการทำงาน ในด้านครู มีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษา และด้านผู้บริหาร มีภาวะความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการ มีการบริหารอย่างเป็นระบบ และผลการศึกษา

40 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

เอกสารของ(สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2559) เรื่อง แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self – Assessment Report : SAR). พบว่า ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) คุณภาพนักเรียน 2) คุณภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่รวมของคนจำนวนมากแต่ทุกคนต้องมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน นั่นคือ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้นการทำงานจึงต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคน ทุกระดับ ถ้าผู้บริหารและครู ควรให้ทุกคนร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำงาน ร่วมกันตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงาน ถ้าทุกคนร่วมมือกันทำงานจะส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพในโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย นั่นคือคุณภาพของนักเรียน คุณภาพของการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

2. รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) ขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 3) กระบวนการการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และ 4) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะรูปแบบได้สร้างขึ้นตามหลักการวิชาการ มีการศึกษาเอกสารงานวิจัยและได้รับการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ เมื่อนำไปให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและครูผู้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโดยตรงพิจารณาต่างก็เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความเหมาะสมในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จึงควรนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในบริบทโรงเรียนของตน

2. สำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ควรนำรูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไปขยายผลโดยชี้แจงทำความเข้าใจในการประชุมผู้บริหาร การอบรมครูหรือวางแผนงานในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

3. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านผลลัพธ์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ดังนั้น ครูจะต้องพัฒนาตนเองด้วยการรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่องานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องเป็นแกนนำในการทำงาน สนับสนุน ช่วยเหลือและสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยการประชุมชี้แจง การสนับสนุนให้ไปศึกษาดูงาน รวมถึงการจัดกิจกรรมอบรม จัดนิทรรศการ และทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ ทำให้ครูเห็นความสำคัญและมีความรู้สึกที่ดีต่องานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลลัพธ์ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้นควรสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรนำองค์ประกอบในรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปสร้างชุดฝึกอบรม เพื่อใช้ในการอบรมผู้บริหารหรือครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพและนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง: References

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Ministry of Education. (2010). *Approaches in Internal Quality Assurance System Development in Compliance with the Ministerial Regulation on the System B.E. 2553*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand House Printing.

กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพฯ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2557). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พะเยา เขต 2*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.google.co.th/search>.

Internal Quality Assurance System Development Promotion Group, Education Management Supervision, Monitoring and Assessment Division, Phayao Primary Educational Service Area Office 2. (2014). *Basic Education Internal Quality Assessment Manual for Basic Education Level in Phayao Area 2*. Retrieved January 5, 2018. From <https://www.google.co.th/search>.

ครรชิต วงศ์แต้ม. (2557). *การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านกุดแฮดพัฒนาราชบุรณรังษี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Wongtam, K. (2014). *The Development of Internal Quality Assurance System for Bankudhadwattanaradpadung School, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1*. Master of Education Thesis. Sakon Nakhon Rajabhat University.

- ดำรงเกียรติ วันทา. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Wanta, D. (2016). *Factors Affecting Internal Quality Assurance Operation in Small-sized Schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5*. Master of Education Thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- พันธิการณ จันทรสว่าง. (2554). ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Jansawang, P. (2011). *Results of Internal Quality Assurance Operation in Secondary Schools in Wangchin District, Phrae Province*. Master of Education Thesis. Chiang Mai University.
- พัทธานันท์ อร ยนต์ชัย. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Yonchai, P. (2012). *Conditions and Problems of the Application of Internal Education Quality Assurance in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2*. Master of Education Thesis. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- ภิญโญ จูสี (2558). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Jusee, P. (2015). *Model Development of School Internal Quality Assurance Operation under Local Government Organization*. Doctoc of Philosophy Thesis. Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

44 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

วิชัย ตันศิริ. (2553). *การปฏิรูปการเมืองไทย: มุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Tansiri, W. (2010). *Thai Political Reformation: Views from a Comparative Study* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2559). *แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Bureau of Educational Testing. (2016). *Approaches in Writing a Self-Assessment Report (SAR) of an Educational Institution*. Bangkok: National Office of Buddhism Printing House.

เอื้องฟ้า บัวชุม (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Buachum, A. (2014). *Factors Affecting the Internal Quality Assurance Operation in Schools under Secondary Educational Service Area Office 33*. Master of Education Thesis. Maha Sarakham RajabhatUniversity.

พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย*

Buddhist 5 Precepts Moral Behaviors of the Special Program

Student of Mahamakut Buddhist University

Sirindhonrajavidyalaya Campus

ภาชิต สุขวรรณดี

Bhasit Sukhawandee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Sirindhonrajavidyalaya Campus, Thailand.

Email: bhasitsukhawandee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 และปัจจัยความแตกต่างที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อการรักษา ศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย พ.ศ. 2561 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ใช้สถิติการบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า

1) นักศึกษา มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 โดยรวมในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.50 จำแนกในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.00 2) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.00 3) ด้านการศึกษาหลักธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00

2) การทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษา ที่มีเพศ อายุ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษา ศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ และข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ: พฤติกรรม; การรักษาศีล 5; นักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ

*Received October 21, 2018; Revised November 8, 2018; Accepted February 23, 2019

Abstracts

This article aims to study the behavior of Keeping the 5 precepts. And the difference in the behavior of the 5 precepts, to study the supportive factors for the 5 precepts of special program students of Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavitayalaya Campus, 2018, a total of 101 samples.

The research tool is Questionnaires which collect data from all population groups, using descriptive statistics, namely, frequency, percentage, mean, standard deviation And inference statistics or references, including t-test One-way variance testing If there are significant statistical differences, Will, test the differences in pairs With the Scheffé method and then analyzed and processed with the social science program computer. The results of the research were found as follows:

(1) The special program student has Kept the 5 precepts was rated at a moderate level average of 2.50. And classified on each side. Are as follows; 1) family relationship factor getting the mean score was 3.00. 2) The interesting in Buddhism. The mean score was 3.00. 3) Dhamma study has a mean rate at 3.00.

(2) The results of the hypothesis test showed that special program students with different gender, age the behavior of keeping the 5 precepts is not different. Students have different education level. The behavior keeping of the 5 precepts, except for the killing of animals. And the second, except for theft. The difference was statistically significant at the 0.05 level. This is based on the research hypothesis.

Keywords: Behavior; Keeping the 5 precepts; The special program students

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เป็นสัตว์ประเภทที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวกเป็นคณะ เป็นลำดับต่อกันมา เมื่อยังอยู่รวมกันเป็นกลุ่มน้อย ปัญหาทั้งปวงย่อมไม่เกิด หรือเกิดแต่ก็น้อย ไม่ยากที่จะแก้ไขได้แต่เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันมากขึ้นปัญหาของสังคมมากขึ้น มีความยุ่งยากซับซ้อนที่จะแก้ปัญหานั้นได้ เมื่อเวลาเกิดปัญหาขึ้นและมีความยุ่งยากซับซ้อนในการอยู่ร่วมกัน สังคมจึงต้องมีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นบัญญัติของสังคม ซึ่งหมายถึง กฎ กติกา ระเบียบของสังคม เพื่อที่จะทำให้สังคมมีความสงบสุข มีระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อควบคุมความประพฤติของคนในสังคมให้อยู่ในความเรียบร้อย ดังที่เสถียร โกเศศ (2507) กล่าวไว้ว่า “คนและสัตว์เดรัจฉานย่อมมีการกิน การนอน การสืบพันธุ์ เสมอกัน แต่สิ่งที่ทำให้คนต่างจากสัตว์เดรัจฉาน คือ “ธรรม” และสิ่งที่จะนำคนให้เข้าถึงธรรมได้ซึ่งนั่นก็คือ ระเบียบและกฎเกณฑ์ ในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ศีล” พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของชาติไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ นับถือพระพุทธศาสนา ปัจจุบันด้วยสาเหตุหลายประการที่ส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีปัญหา เช่น การใช้ความรุนแรง ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการเบียดเบียนแย่งชิงทรัพย์สินของกันและกัน ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศในรูปแบบต่างๆ ปัญหาการนอกใจคู่สมรส ปัญหาการฉ้อโกงด้วยกลและวิธีการต่างๆ ปัญหาการมั่วสุมเสพสารเสพติดของคนในสังคม เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เพิ่มและทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันจนกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขได้ ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่องละเมิดศีล 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติ สภาวะทางสังคมในปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนและเกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างมากและรวดเร็ว กระแสการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรุนแรง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงโดยบริบททางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ส่งผลถึงการรับรู้ความรู้สึก ทักษะชีวิตและค่านิยมของคนในสังคมปรับเปลี่ยนไปในทางที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะค่านิยมในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประกอบกับปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏตามภาพข่าวทางสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2560) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 15 - 16 พฤศจิกายน 2555 จากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,245 หน่วยตัวอย่าง กระจายทุกภูมิภาค ทุกระดับการศึกษาและกลุ่มอาชีพ กรณีปัญหาของเยาวชนไทยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียน จากการสำรวจ พบว่าประชาชน ร้อยละ 56.71 ระบุว่าสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผลการเรียนของเยาวชนตกต่ำ เกิดจากการที่เยาวชนสนใจเรื่องของเกมมากเกินไป รองลงมา ร้อยละ 38.96 ระบุว่าเกิดจากเยาวชนให้ความสนใจสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น ทำให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ลดน้อยลง และอีกร้อยละ 36.22 ระบุว่าเพราะพ่อแม่ทุ่มเวลาหาเงิน

48 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

ทำงาน และใช้เงิน ใช้เทคโนโลยีเล็งดูเด็ก ในขณะที่ประชาชนร้อยละ 31.49 ระบุว่าสาเหตุมาจากคุณภาพของครูผู้สอน และร้อยละ 23.45 ระบุว่าเป็นเพราะสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้เยาวชนนั้นมีผล การเรียนที่ตกต่ำ ทำยสูญปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ประชาชนยังคงเป็นห่วงมากที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 56.55 ปัญหายาเสพติดทั้งในและ นอกสถานศึกษา รองลงมา ร้อยละ 22.41 ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ในขณะที่ ประชาชน ร้อยละ 13.17 ระบุว่า ปัญหา การลอกเลียนแบบจากสื่อต่างๆ และ ร้อยละ 5.38 ปัญหาความรุนแรงการทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท และการตบตีกัน ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนเกิดจากการละเมิดศีล 5 ทั้งสิ้น

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนานักศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ จึงกำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษา คือ นักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ
2. เพื่อเปรียบเทียบการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ความสนใจในพระพุทธศาสนา การศึกษาหลักธรรมที่ต่างกัน
3. เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการรักษาศีล 5

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ความสนใจในพระพุทธศาสนา การศึกษาหลักธรรมต่างกัน มีการรักษาศีล 5 ที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่นักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามปราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 101 คน

กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร

การวิจัยนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาไว้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักษาศีล 5

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใน 3 ด้านคือ 1) ด้านความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว 2) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา และ 3) ด้านการศึกษาหลักธรรม

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้แบ่งข้อมูลที่ใช้ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 101 ชุด

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใน 8 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวมเป็น 15 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา วิจัยโดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด 3) ตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม 4) นำ

เครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของ คำถาม 5) นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม (ธีระศักดิ์ อุ่ น อารมณฺ์เลิศ, 2549)

ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่า หรือเท่ากับ 0.06 แสดงว่าข้อคำถามใน แบบสอบถามมีความสอดคล้อง สามารถนำไปใช้ได้ โดยผลการวิเคราะห์ได้ค่าดัชนีความ สอดคล้องมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งมากกว่า 0.06 ทุกข้อ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความ ถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่ม ตัวอย่าง คือประชาชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมา ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ผลจากการทดสอบ ได้ค่าความ เชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.87 (กัลยา วานิชบัญชา, 2548) และนำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไป ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมารักษาตัว 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสาม พราน จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมมารักษาตัว 5 ของนักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้าน เพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้าน อายุ ระดับการศึกษา ใช้การทดสอบความ แปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé)

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมมารักษาตัว 5 ของ นักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราช วิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 101 คน เพศชาย มีร้อยละ 42.6 และ เพศหญิง มีร้อยละ 57.4 นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 21-35 ปี มีร้อยละ 56.4 รองลงมา ระหว่าง 36 - 50 ปี มีร้อยละ 22.8 ต่ำกว่า 20 ปีและตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีร้อยละ 10.9 และ 9.9 เป็นลำดับกัน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีร้อยละ 31.7 รองลงมาชั้นปีที่ 1 มีร้อยละ 28.7 และชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 มีร้อยละ 21.8 และ 17.8 เป็นลำดับกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาฯ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา พบว่า นักศึกษาภาคนอกเวลาราชการ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ดังนี้

1) ด้านความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

2) ด้านความสนใจในพระพุทธศาสนา ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

3) ด้านการศึกษาหลักธรรม ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

4) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ของนักศึกษาฯ จำแนกตาม ระดับชั้นปีการศึกษา มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) พบว่า ระดับชั้นการศึกษา ปีที่ 1 และปีที่ 4 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

5) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ของนักศึกษาฯ จำแนกตาม ระดับชั้นปีการศึกษา มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) พบว่า ระดับชั้นการศึกษา ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

6) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดินในกาม ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษามีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

52 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

7) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

8) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา ของนักศึกษาฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

9) พฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ทุกด้านโดยรวม ของนักศึกษาฯ จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ทุกด้านโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ระดับชั้นการศึกษา ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบ ที่เด่นๆเห็นควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ พบว่า นักศึกษาฯ มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.00 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดด้านละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63 และน้อยที่สุดคือห้ามปรามเมื่อเห็นคนทะเลาะกันโดยมีค่าเฉลี่ย 2.75 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระประพนธ์ศักดิ์ ธีรธมโม (2560) พบว่า การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ด้านที่ 1. เว้นจากการฆ่าสัตว์ ด้วยตนเอง และไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ และในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจหลักศีลข้อนี้ถูกต้องแต่ไม่สามารถจะปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต และเชื่อว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาปมีผลทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ผู้ที่ปฏิบัติที่ขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการรักษาศีลจะเข้าใจว่าการรักษาศีลยากเกินไปจึงไม่รักษาศีล

พฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ พบว่า นักศึกษาฯ มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.98 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดด้านละเว้นจากการฉ้อโกงผู้อื่น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 และน้อยที่สุดคือด้านยืมเงินหรือสิ่งของของเพื่อนแล้วส่งคืนตามเวลา มีค่าเฉลี่ย 2.75 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระประพนธ์ศักดิ์ ธีรธมโม (2560) ด้านที่ 2 เว้นจากการลัก ฉ้อของผู้อื่นด้วยตนเองและไม่ใช้ให้ผู้อื่น ลัก ฉ้อ จากการวิจัย พบว่า การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ด้านที่ 2. เว้นจากการลัก ฉ้อของผู้อื่นด้วยตนเองและไม่ใช้ให้ผู้อื่น ลัก ฉ้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศในกาม พบว่า นักศึกษา มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 เกี่ยวกับศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศในกาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.60 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดด้านรักและซื่อสัตย์ต่อแฟนหรือภรรยา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และน้อยที่สุดคือด้านเคยประพาศนอกใจแฟนหรือภรรยาโดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 กิเลสกาและองค์ประกอบภายนอก คือ สิ่งแวดล้อมคือตัวบุคคล โอกาสที่เอื้ออำนวย ค่านิยม เรียกว่า วัตถุกาม การแก้ไขพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ ต้องอาศัยภาครัฐบาล และภาคเอกชนร่วมกันช่วยจัดปัญหาจริยธรรมทางเพศสัมพันธ์ด้วยวิธีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในพุทธปรัชญา

พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด พบว่า นักศึกษา มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.03 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดด้านเคยพูดชมเชยยกย่องเพื่อน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 และน้อยที่สุดคือด้านพูดโกหก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.39 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล, ธนวิติ ดอนวิเศษ (2560) พฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับผิณาน ๆ ครั้งพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิณามาก 3 อันดับแรก คือชอบพูดไร้สาระ ชอบพูดคำหยาบ ไม่สุภาพกับผู้อื่น และชอบพูดโกหกกับผู้อื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ผาดจันทิก และคณะ (2551) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกาปฏิบัติตนตามศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ศีล 5 ที่นักศึกษามักจะละเมิณมากที่สุด คือศีลข้อ 4 เรื่องการพูดไร้สาระ

พฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมึณเมา พบว่า นักศึกษา มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมึณเมาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.80 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดด้านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึณเมาจากจนขาดสติ และยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดชนิดอื่นนอกจากสุรา อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.92 และน้อยที่สุดคือด้านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึณเมา โดยมีค่าเฉลี่ย 1.59 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระประพันธ์ศักดิ์ อีธรมโม (2560). พบว่า การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ด้านที่ 5. เว้นจากเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ นักศึกษา ในปัจจุบันมีความเข้าใจโทษของการเสพสุราเมรัย คือการสัณเปลืองทรัพย์ เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางยานพาหนะ เกิดโรคต่าง ๆ แรงจูงใจในการดื่มสุรา คือ เพื่อผ่อนคลายความเครียด เพื่อให้เข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ ได้และอยากดื่มมึณน้อย

การดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากจากข้อค้นพบ ที่ได้จากการวิจัยพบว่ามีปัจจัยบางข้อที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานคือ ระดับชั้นปี

54 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

การศึกษา มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) ดังตารางวิเคราะห์ ทุกด้านโดยรวม จำแนกตามระดับชั้นการศึกษาด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) พบว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ทุกด้านโดยรวม แตกต่างกับกับชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ รุจิรานุกูล, ธันวดี ดอนวิเศษ, (2560). ระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า โดยรวมไม่เคยผิด เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาน้อย คือศีลข้อ 4 ศีลข้อ 1 ศีลข้อ 5 ศีลข้อ 3 และศีลข้อ 2 ซึ่งจากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าในศีล 5 นักศึกษาจะรักษาได้มากที่สุดคือ ศีลข้อที่ 2 และจะผิดมากที่สุดคือศีลข้อที่ 4 ซึ่งเป็นเรื่องของการพูด เช่นการพูดไร้สาระ การพูดคำหยาบไม่สุภาพกับคน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องนี้แล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีลมากขึ้น มีร้อยละ 62.37 โดยเสนอแนะว่าหน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่างๆหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีลมากขึ้น โดยเฉพาะ การรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรงและอบายมุขให้ลดน้อยลง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาและประชาชนได้ปฏิบัติธรรมและรักษาศีลมากขึ้น ให้เข้าใจในเรื่องของศีลและทราบถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ส่งเสริมให้มีการเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตร เข้มงวดกับการจัดระเบียบสังคม ปราบปรามอบายมุขทุกรูปแบบ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมจึงควรสอนศีลธรรมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสรักษาศีล ไม่ส่งเสริมให้มีการขายสุราในสถานที่ที่เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ส่งเสริมให้มีการขายหวยทั้งใต้ดินและบนดิน ส่งเสริมให้คนมีอาชีพสุจริต สามารถดำรงชีพได้อย่างปลอดภัย

2) ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

จากการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ พบว่ามีปัจจัยสนับสนุนคือ

- 1) การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อนๆ
- 2) มีโอกาสไปพักที่วัดและอยู่ปฏิบัติธรรม
- 3) ศึกษา

ธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 4) ศึกษาธรรมจากโครงการเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตร 5) ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการศึกษาศีล 5 ดังนั้น หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่างๆหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะได้กำหนดแผน นโยบาย รูปแบบ งบประมาณ นำไปสู่การปฏิบัติผลักดันส่งเสริมสนับสนุน ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีโอกาสศึกษาศีลปฏิบัติธรรมกันมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นส่วนสำคัญในการลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขต่างๆ ที่กำลังกลายเป็นปัญหาสังคมอยู่ในเวลานี้ โดยคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 ดังที่กล่าวแล้ว

เอกสารอ้างอิง: References

- กัลยา วานิชบัญชา.(2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wanichbancha. K. (2005). *Statistics for research*. Bangkok: Department of Statistics. Bangkok: Chulalongkorn University.
- ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Unarromlert. T. (2006). *Educational research tools: creation and development*. Nakhon Pathom: Faculty of Education Silpakorn University.
- ปัทมา ผาดจันตึก. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามศีล 5 ในชีวิตประจำวันของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. ปทุมธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Phadchanthuk. P. (2008). *Research report on Self-practice behaviors according to the 5 precepts in daily life of Rajamangala University of Technology Thanyaburi*. Pathum Thani: Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Mongkhon Thanyaburi.
- พระประพันธ์ศักดิ์ ธีระมโ. (2560). การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนหนองแค (สรกิจพิทยา) จังหวัดสระบุรี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์* 2(1), 117-132.
- Phra Prapansak Thiradhammo. (2017). Applying the 5 precepts to use in daily life to promote the ethics of students at grade level. Secondary School, Nong Khae School (Sorakit Phittaya), Saraburi Province. *The Journal of MCU Buddhapanya Review* 2 (1), 117-132.

56 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล. ธนวัตี ดอนวิเศษ. (2560). แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(49), 269-289.

Ruchiranukul. P. Thanwadee Donwiset. (2017). Guidelines for Promoting the Behavior of Preserving the 5 precepts of faculty students Education, Rambhai Rajabhat University. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 25 (49), 269-289.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitakas*. Bangkok: MCU Press.

เสฐียรโกเศศ. (2507). *หิตอปเตศ*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

Sethirakoset. (2507). *Hitopdesa*. Bangkok: Amon Printing.

อมร อำไพรุ่งเรือง. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Aumpairungrueng. A. (2011). *Study of treatment behaviors and abuse of the five Precepts of Buddhists*, Bangkok. Philosophy thesis Department of Buddhism. Mahachulalongkorn University Rajanagarindra College.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจ
เฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*
Causal Relationship Model of Purchasing Intention on Clean Food
Page Facebook of Consumer in Bangkok and Metropolitan Region

¹พัชรา จิรวชิรศักดิ์ และ สุมาลย์ ปานคำ

¹Patchara Jiravachirasak and Sumaman Pankham

วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, College of Digital Innovation and Information Technology

¹Email: patchara.j61@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสั่งซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์แบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.810 และสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และความถี่ และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ การรับรู้ตราสินค้า การเชื่อมโยงกับตราสินค้า การรับรู้คุณภาพสินค้า ความภักดีของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้อ ซึ่งปัจจัยแต่ละตัวส่งผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: อาหารคลีน; ความตั้งใจซื้อ; เฟซบุ๊ก

*Received January 8, 2019; Revised January 18, 2019; Accepted March 25, 2019.

Abstract

The research is aimed at developing the causal relationship model of purchasing intention on clean food page Facebook of the consumer in Bangkok and metropolitan region and examining the consistency of the causal relationship model of purchasing intention on clean food page Facebook with empirical data samples. A sample of 400 individuals was selected from consumer in Bangkok and metropolitan region who had purchased on clean food page Facebook, using convenience sampling method, the collected information is an online questionnaire composed of the 7 rating scales that is reliability to 0.810, and statistics based on frequency, percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis and Path Analysis to determine. The causal relationship with structural equation modeling, by using the Social Science program. The results of the study revealed that the causal relationship model of purchasing intention on clean food page Facebook of the consumer in Bangkok and metropolitan region and vicinity consists of five factors including Brand Awareness, Brand Association, Perceived Quality, Loyalty and Purchasing Intention. Each factor has affected the purchasing intention on clean food page Facebook. The findings were as follows: the model is consistent with the empirical data to a great extent.

Keywords: Clean Food; Purchasing Intention; Page Facebook

บทนำ

เพจเฟซบุ๊ก (Page Facebook) เป็นบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ที่ผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก มีระดับการใช้งานบ่อยที่สุดซึ่งสูงถึงร้อยละ 84.5 สามารถเข้าถึงข้อมูลสินค้าและบริการได้โดยผ่านการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยได้รับความนิยมเป็นที่แพร่หลายในวงกว้าง สามารถติดต่อสื่อสาร ร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายๆกิจกรรมกับผู้ใช้คนอื่นๆได้ สามารถส่งข้อความได้ไม่จำกัดตัวอักษร สามารถแบ่งปันรูปภาพ คลิปวิดีโอ แบ่งปันข้อมูลข่าวสาร หรือแจ้งรายละเอียดสินค้าและบริการให้กับผู้อื่นได้รับทราบ ทำให้ผู้ใช้งานเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งผู้บริโภคยังแบ่งปันข้อมูลไปยังผู้ใช้อื่นๆ ทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักมากขึ้นได้ จึงทำให้ง่ายต่อการขายสินค้าออนไลน์บนเฟซบุ๊ก

ธุรกิจอาหารคลีนฟู้ด (Clean food) เป็นธุรกิจอาหารที่ถูกผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตชัดเจน คือ เป็นอาหารที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่ปราศจากสารปนเปื้อนโดยเน้นคุณสมบัติประโยชน์แก่ลูกค้าและผู้บริโภค และถูกจัดให้เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับคนรักสุขภาพ เป็นอาหารที่ไม่มีสารเคมีเจือปน สด สะอาด ปลอดภัย รสชาติเป็นธรรมชาติไม่จัดจ้าน มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ให้ปริมาณแคลอรีในแต่ละมื้ออาหารที่ควบคุมได้ ส่งผลต่อการควบคุมน้ำหนัก ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการจำนวนมาก เข้ามาแข่งขันในธุรกิจอาหารคลีนฟู้ด โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่รักสุขภาพ หรือผู้บริโภคที่ชอบออกกำลังกาย สร้างกล้ามเนื้อ เช่น นักเพาะกาย เป็นต้น ทำให้ปัจจุบันผู้ประกอบการต้องพัฒนาช่องทางให้ลูกค้าและผู้บริโภคสามารถหาซื้อได้หลากหลายช่องทางมากยิ่งขึ้น ทั้งหน้าร้าน และช่องทางออนไลน์ ซึ่งเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้า/บริการทางออนไลน์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่เคยซื้อสินค้า/บริการทางออนไลน์ คิดว่าการซื้อของทางออนไลน์เป็นเรื่องง่ายและประหยัดเวลาในการเดินทาง รวมทั้งสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีผู้เลือกตอบข้อนี้ มากเป็นอันดับที่ 1 คือ ร้อยละ 85.0 รองลงมาเป็นการได้รับสินค้าสะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 53.4 มีโปรโมชั่นที่ถูกใจ เช่น มีการแจกโค้ดส่วนลด มีของแถม เป็นต้น ร้อยละ 51.4 ผู้ซื้อรู้สึกสนุกกับการช้อปปิ้งบนเว็บและมีการเปรียบเทียบราคา จนทำให้สามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่มีราคาถูกกว่าการซื้อจากร้านค้าที่มีหน้าร้าน รวมไปถึงมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย และมีการนำเสนอข้อมูลสินค้าหรือบริการ เช่น รูปภาพของสินค้าชัดเจน น่าสนใจ เป็นต้น ร้อยละ 49.7 และสินค้าที่จำหน่ายทางออนไลน์บางตัวเป็นสินค้าที่มีจำหน่ายเฉพาะทางออนไลน์เท่านั้น ไม่สามารถหาซื้อจากที่อื่นได้ ร้อยละ 28.9 (สพธอ., 2560)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารคลีนฟู้ด จึงต้องมีการพัฒนาช่องทางการขายให้หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเฉพาะการขายหน้าร้านที่มีอยู่เดิมอาจไม่เพียงพออีกต่อไป ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารคลีนฟู้ดจึงจำเป็นต้องขยายช่องทางการ

สั่งซื้อและจัดจำหน่ายให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการหลายรายสนใจเข้าแข่งขันกันอย่างเข้มข้นในธุรกิจอาหารคลีนฟู้ด ซึ่งแต่ละรายก็ต้องปรับตัว เพื่อให้ทันกับผู้บริโภคยุคดิจิทัล ถือได้ว่าการสั่งซื้อผ่านช่องทางออนไลน์เป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ผู้บริโภคให้ความสนใจ จนทำให้อัตราการเติบโตทางการตลาดสูงอย่างก้าวกระโดด ยกตัวอย่างเช่น แปรนด์ DJ Poom Menu อาหารคลีนเพื่อสุขภาพ เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ ที่มีช่องทางการสั่งซื้อออนไลน์ครบครัน มีจำนวนผู้ติดตามและจำนวนลูกค้าสั่งซื้อหลักแสนคน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งข้อมูลที่ได้ก็จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการอาหารคลีนฟู้ด ในการตอบสนองความต้องการแก่ผู้บริโภค และสามารถเพิ่มยอดขายให้แก่ธุรกิจผ่านช่องทางเฟซบุ๊กได้ ทำให้เกิดการพัฒนาการวางแผนทางการตลาดออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดจากศึกษาของ Linkages of retailer awareness, retailer association, retailer perceived quality and retailer loyalty with purchase intention : A study if Indian food retail brands. ของ Gopal Das, (2014) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในวิจัย โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเฟซบุ๊กของผู้บริโภค ดังนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ด้านการรับรู้ตราสินค้า (Brand awareness) (Keller, 1993) ด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand association) (Herzog, A. and Mitchell, J. K., 1963) ด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (Perceived quality) (Aaker, 1991) (Keller, 1993) ด้านความภักดีของผู้บริโภค (Loyalty) (ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์, 2549) ด้านความตั้งใจซื้อ (Purchase intention) (Oliver, 1980) โดยแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) รวม 5 คำถาม ปัจจัยการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (ACT) รวม 5 คำถาม ปัจจัยการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) รวม 5 คำถาม ปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) รวม 4 คำถาม และปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ด (PIT) รวม 4 คำถาม ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 7 ระดับตามแนวคิดของ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาข้อคำถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการตลาดออนไลน์จำนวน 3 ท่าน ซึ่งค่าคะแนน IOC ของข้อคำถามทั้ง 23 ข้อ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบเก็บข้อมูล (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ด้วยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.810 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงมาก (ซิโมพร กาญจนกิจสกุล, 2555) สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การจัดการกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจริง จำนวน 400 ตัวอย่าง (1) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.810 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงด้วยเช่นกัน และ (2) การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละปัจจัย โดยวิเคราะห์ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) พบว่ามีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.146 ถึง -0.820 และมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.123 ถึง 1.999 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าคะแนนของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 23 ตัวแปร มีการกระจายของข้อมูลที่มีลักษณะของการแจกแจงแบบปกติ เนื่องจากอยู่ในช่วง ± 3.00 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (กรีซ แร่งสูงเนิน, 2554)

การวิเคราะห์ข้อมูล

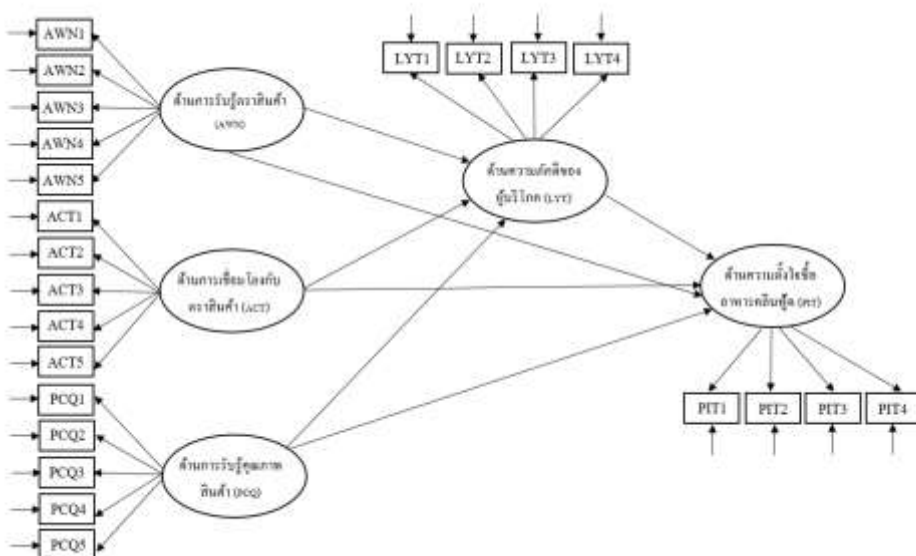
การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบและการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก

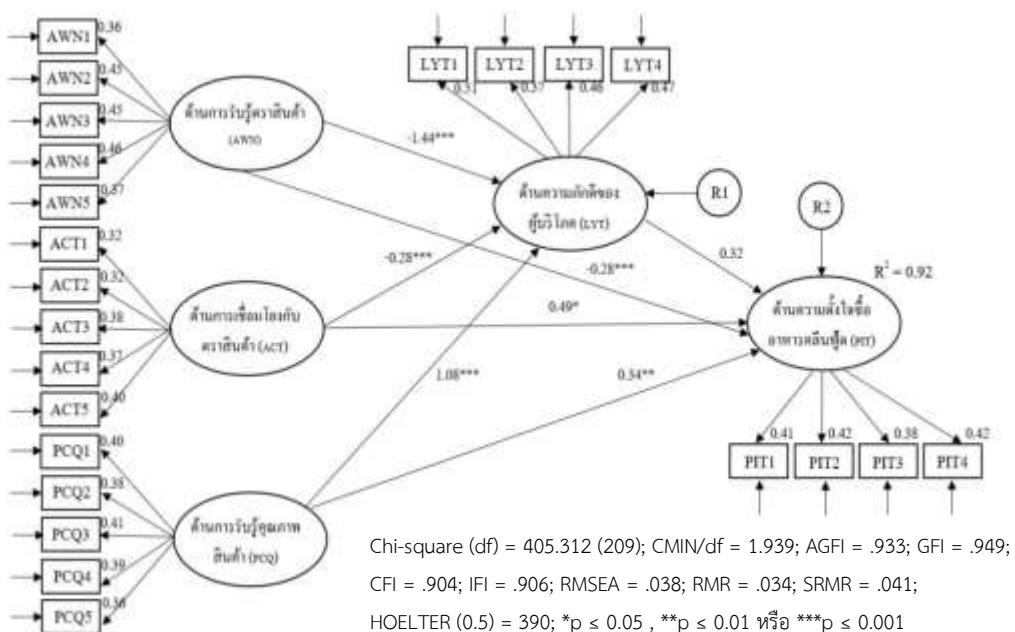
ผลวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก ประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปร จำแนกเป็นตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 3 ตัวแปร คือ การรับรู้ตราสินค้า (AWN) การเชื่อมโยงกับตราสินค้า (ACT) และการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) และเป็นตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 2 ตัวแปร คือ ความภักดีของผู้บริโภค (LYT) และความตั้งใจซื้ออาหารคลีน (PIT) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาและยกย่องรูปแบบโดยยึดแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นหลักในการพัฒนาโมเดลเชิงสมมติฐานของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 แสดงโมเดลเชิงสมมติฐานของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก

2. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก กับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องและกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์ลดต่ำลงเป็น 405.312 ที่องศาอิสระเท่ากับ 209 และค่า $p = 0.000$ และผู้วิจัยจึงได้พิจารณาดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.038 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดย ค่า RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และในส่วนของค่าดัชนี GFI, AGFI, CFI, IFI และ Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่าเท่ากับ 0.949, 0.933, 0.904, 0.906 และ 390 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า GFI, AGFI, CFI, IFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมและกลมกลืนดี และค่า Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ต้องมีค่าที่สูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถแสดงค่าสถิติจากรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัง (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 ผลค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ระหว่างตัวแปรแฝง ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ

ตัวแปรผล	LYT			PIT		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE
AWN	-1.44***	-	-1.44***	-0.84	-0.56	-0.28***
ACT	-0.28***	-	-0.28***	0.91	0.42	0.49*
PCQ	1.08***	-	1.08***	0.69	0.35	0.34**
LYT	-	-	-	0.32	-	0.32

TE = Total Effect (อิทธิพลรวม), IE = Indirect Effect (อิทธิพลทางอ้อม), DE = Direct Effect (อิทธิพลทางตรง) * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$ หรือ *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ (PIT) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (ACT) และด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และ 0.34 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.001 ส่วนในด้านความภักดีของผู้บริโภค (LYT) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ได้ร้อยละ 0.92

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ การรับรู้ตราสินค้า การเชื่อมโยงกับตราสินค้า การรับรู้คุณภาพสินค้า ความภักดีของผู้บริโภค และความตั้งใจซื้ออาหารคลีน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Keller, 1993; Herzog, A. and Mitchell, J. K., 1963; Aaker, 1991; ฌ็องพัซร์ ล็อบประดิษฐ์พงษ์, 2549; Oliver, 1980)

2. ผลจากการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊ก มีดังนี้

2.1 ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคสามารถรับรู้ จดจำตราสินค้า และระลึกได้ถึงตราสินค้าอันเป็นที่รู้จักอันดับหนึ่ง การครอบครองใจของตราสินค้าและความคุ้นเคยต่อตราสินค้า จึงทำให้ความภักดีต่อตราสินค้าเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พงศ์ศิริ คำชันแก้ว, 2555 ที่กล่าวว่าการรู้จักตราสินค้าประกอบด้วย จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การจดจำตราสินค้า การระลึกถึงตราสินค้าอันเป็นที่รู้จักอันดับหนึ่ง การครอบครองใจของตราสินค้า ความคุ้นเคยต่อตราสินค้า และปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความตั้งใจซื้อ (PIT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริโภคสามารถรับรู้หรือรู้จักแบรนด์ จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้ออาหารคลีนเกิดขึ้นไปพร้อมกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kapferer, 1992 ที่กล่าวว่าการตระหนักรู้จะบ่งบอกว่าตราสินค้านั้นมีความโดดเด่น และอยู่ในใจของผู้บริโภคเป็นอันดับแรก ดังนั้น การตระหนักในตราสินค้า จึงเป็นจุดมุ่งหมายของนักการตลาดที่ต้องการให้ผู้บริโภคนึกถึงตราสินค้าของตนในทันที หากผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าในหมวดนั้นขึ้นมา

2.2 ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (ACT) มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริโภคสามารถเชื่อมโยงตราสินค้า กับสิ่งต่างๆในความทรงจำของผู้บริโภคได้ ความเชื่อมโยงดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความหมายของตราสินค้าขึ้นในความคิดของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roedder John, 2006 ที่กล่าวว่าความเชื่อมโยงต่อตราสินค้านั้นมีอยู่หลายวิธีการด้วยกัน ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือต้องการทราบถึงความคิดทุกอย่างของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้า ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังรายละเอียดต่างๆของตราสินค้านั้นๆได้ และปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีน (PIT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริโภคสามารถ รับรู้และจดจำแบรนด์ของผลิตภัณฑ์หรือบริการประเภทนั้นๆ ได้แล้ว จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้ออาหารคลีนเกิดขึ้นไปพร้อมกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์ธัน พรมมา (2558) ที่พบว่าการรับรู้ในความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม มีผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ

2.3 ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคที่มีประสบการณ์และสามารถจดจำสินค้าได้ จากความพึงพอใจในคุณภาพของสินค้านั้นๆ หาก

ผู้บริโภคมีความต้องสินค้าประเภทนั้นขึ้น ผู้บริโภคจะนึกถึงสินค้านั้นๆ ก่อนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aaker, 1991 ที่พบว่า ความภักดีที่ผู้บริโภคมีให้กับตราสินค้า ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของคุณค่าตราสินค้า และปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ด (PIT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อสินค้ามีภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่ดี จะทำให้ผู้บริโภคนึกถึงคุณภาพของสินค้ามากขึ้น และปัจจัยการรับรู้ได้ถึงคุณภาพ จะใช้โน้มน้าวใจผู้บริโภค ให้ตัดสินใจซื้อสินค้าของบริษัทมากกว่าการซื้อสินค้าของบริษัทคู่แข่งนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2551) ที่กล่าวว่าการรับรู้ในคุณภาพ เกิดขึ้นจากการนำเสนอมูลค่าโดยการให้เหตุผลในการซื้อ การทำให้ตราสินค้ามีความแตกต่าง เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริโภคทำการซื้อสินค้า

2.4 ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวมต่อปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ด (PIT) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคเห็นถึงความแตกต่างของสินค้าแต่ละแบรนด์ ซึ่งเป็นเหตุผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจไม่เลือกซื้อตราสินค้าอื่นได้ เพราะผู้บริโภคมีความภักดีต่อแบรนด์สินค้านั้นอย่างหนักแน่น และความภักดีต่อตราสินค้าในระดับสูงของผู้บริโภคนั้น จะทำให้เกิดการซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Keller, 1993 ที่กล่าวว่า ความจงรักภักดีต่อตราสินค้าเป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าตราสินค้าและเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของคุณค่าตราสินค้า ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้า ยิ่งสูงหรือมากเท่าไรก็จะเป็นผลดีต่อตราสินค้า รวมถึงเกิดการกลับมาซื้อซ้ำ

2.5 ผลวิจัยพบว่าปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ด (PIT) สามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ได้ร้อยละ 0.92 หรือ 92% ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ มีองค์ประกอบที่สำคัญและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้โมเดลความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gopal Das, (2014), 284-292 ที่พบว่าปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า ปัจจัยการเชื่อมโยงกับตราสินค้า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพสินค้า ปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อปัจจัยความตั้งใจซื้อ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ที่มีตัวเลขแสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรแฝงต่างๆ มีผลต่อการตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กฯ ชี้ให้เห็นเชิงประจักษ์ว่า

1. ปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า (AWN) สามารถนำตราสินค้าของอาหารคลีนฟู้ดที่แสดงบนเพจเฟซบุ๊กดึงดูดให้ผู้บริโภคสนใจสินค้าได้ ข้อมูลอาหารที่แสดงบนเพจเฟซบุ๊กทำให้ระลึกถึงตราสินค้าได้อย่างรวดเร็วและจดจำตราสินค้าได้เป็นอย่างดี บรรจุภัณฑ์อาหารทำให้ผู้บริโภครับรู้ตราสินค้าได้ และข้อมูลอาหารที่แสดงบนเพจเฟซบุ๊กทำให้ผู้บริโภครับรู้ตราสินค้าได้อย่างรวดเร็ว

2. ปัจจัยการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (ACT) อาหารคลีนฟู้ดที่ขายผ่านเพจเฟซบุ๊กมีความน่าเชื่อถือ มีข้อมูลสินค้าที่น่าเชื่อถือตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ต้องมีการอัพเดทสินค้าใหม่อยู่เสมอ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย และต้องมีบริการที่หลากหลาย

3. ปัจจัยการรับรู้คุณภาพสินค้า (PCQ) อาหารคลีนฟู้ดที่ขายผ่านเพจเฟซบุ๊กจะต้องมีคุณภาพที่เหมาะสมกับราคา ต้องใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพประโยชน์ต่อร่างกาย จึงจะทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในคุณภาพสินค้า ต้องคำนึงถึงกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ให้คุณค่าทางโภชนาการตามที่ได้ระบุไว้ตามคำโฆษณา

4. ปัจจัยความภักดีของผู้บริโภค (LYT) ผู้บริโภคจะแนะนำอาหารคลีนฟู้ดที่ขายเพจเฟซบุ๊กให้กับเพื่อน และคิดว่าการซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กสมเหตุสมผลกว่าช่องทางอื่น โดยมีแนวโน้มจะซื้ออีกครั้งในอนาคต และจะนึกถึงการซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กเป็นอันดับแรก

5. ปัจจัยความตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ด (PIT) ผู้บริโภคตั้งใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านเพจเฟซบุ๊กเนื่องจากมีการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพตามที่ผู้จำหน่ายได้แจ้งไว้ มีการแสดงรายละเอียดสินค้าครบถ้วน และเนื่องจากมีประสบการณ์ที่ดีในการซื้ออาหารคลีนผ่านเพจเฟซบุ๊กมาก่อน

เอกสารอ้างอิง : References

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Rangsungron, G. (2011). *Factor Analysis using SPSS and AMOS Program for Research*. Bangkok: SE-ED education publishing.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ตาก: โปรเจ็คท์ ไฟฟ์-โฟว์.
- Kanchanakijisakul, C. (2012). *Research Methodology in Social Sciences*. Department of Sociology and AnthropologyTak: project-five-four.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

- Wongrattana, C. (2017). *Techniques for creating research instrument: Professional use guidelines*. Bangkok: Amorn Printing Press.
- ณัฏฐ์นัน พรหมมา. (2558). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Promma, N. (2015). *Factors Affecting Consumer's Purchase Intention for Healthy Food in Bangkok Area*. Independent Study Master of Business Administration Bangkok University.
- ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2549). *คู่มือสำรวจความพึงพอใจลูกค้า*. กรุงเทพฯ: ประชุมทองพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- Lopraditpong, N. (2006). *Customer satisfaction survey handbook*. Bangkok: Prachoomthong Printing Group.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wiratchai, N. (1999). *LISREL model: Statistical analysis for research*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- พงศ์ศิริ คำขันแก้ว. (2555). *ความเชื่อมโยงต่อแบรนด์สำหรับผู้ประกอบการร้านกาแฟแบรนด์ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. ในงานประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติครั้งที่ 2 ประจำปี 2555. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kamkankaew. P. (2016). *Brand Association for Local Brand Coffee Bars Entrepreneur in Chiang Mai*. Journal of Management Sciences, (2nd ed.). Bangkok: Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University Press.
- ไพโรจน์ บุตรชีวิน. (2562). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความรักที่มีต่อแบรนด์ผ่านสื่อสังคมของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสาสนเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมการดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Butchiwan. P. (2019). *The causal relationship model of brand love via social media of consumers in bangkok and vicinity*. Thesis requirements for the degree of master of information science in social media technology college of digital innovation and information technology Rangsit University.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.). (2560). *รายงานผลสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยปี 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.

Electronic Transactions Development Agency (Public Organization) (ETDA). (2017). *Value of e-Commerce Survey in Thailand 2017*. (1st ed.). Bangkok: (ETDA).

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Chaturongakul, A. (2007). *Consumer Behavior*. (8th ed.). Bangkok: Thammasat University Press.

Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity, Capitalizing on the value of a brand Name*. New York: Free press.

Gopal Das. (2014). *Linkages of retailer awareness, retailer association, retailer perceived quality and retailer loyalty with purchase intention: A study if Indian food retail brands.*, 284-292.

Herzog, A. and Mitchell, J. K. (1963). Reactions Accompanying Stabilization of Clay with Cement. *Highway Research Record*. 36, 146-171.

Kapferer, J. N. (1992). *Strategic Brand management: New approaches to creating and evaluating brand equity*. New York: Free Press.

Keller, K. L. (1993). Conceptualizing, Measuring, and Managing Customer-Based Brand Equity. *Journal of Marketing Research*, 29: 1-22.

Oliver, R. L. (1980). A Cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*.

Roedder John, D., Loken., Kim, K. & Basu Monga, A. (2006). Brand Concept Maps: A Methodology for Identifying Brand Association Networks. *Journal of Marketing Research*. 43, 549-563.

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทาง
การศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

Development of Public Relations Video Production Guidelines to
Further Study at Rajamangala University of Technology
Suvarnabhumi for Secondary 6 Students

¹สุบิน เอกจิตต์ และ นฤมล เทพนวล

¹Subin Eakjit and Naruemon Thepnuan

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

¹Email: subin_e@mail.rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และ 3) ศึกษาการยอมรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 สายคณิต ของโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” จำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย วีดิทัศน์ แบบสอบถามทัศนคติ และแบบสอบถามการยอมรับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 82.22/84.42 2) นักเรียนมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีทัศนคติด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา

* Received January 21, 2019; Revised February 1, 2019, 2018; Accepted April 15, 2019

ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ตามลำดับ และ 3) นักเรียนมีการยอมรับต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ; การประชาสัมพันธ์; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Abstract

This research aimed to: 1) develop public relations video production guidelines to further study at Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi (RMUTSB) for secondary 6 students based on the 80/80 efficiency criterion and 2) to study of investigate the attitudes of secondary 6 students towards public relations video production guidelines to further study at RMUTSB, and 3) to study the secondary 6 students' acceptance towards public relations video production guidelines to further study at RMUTSB. The study used purposive sampling consisting of 45 secondary 6 students from 6/4 classroom of the mathematics-languages program at Bang Pa-in Rachanukroh 1 School. The research instruments were 1) public relations video production guidelines to further study at RMUTSB, 2) attitude questionnaire, and 3) acceptance questionnaire. Statistics employed for data analysis were the mean and standard deviation.

The results showed that 1) develop public relations video production guidelines to further study at RMUTSB for secondary 6 students in the areas of media were at a very good level with an average of 4.30 and in the areas of content were at a very good level with an average of 4.36 and meeting the set efficiency criterion of 82.22/84.42, 2) the students had an overview attitudes towards RMUTSB at the highest level with an average of 4.42 and considering each aspect found that the students had attitudes towards the environment at the highest level, the first rank, with an average of 4.69, classroom management at the highest level with an average of 4.52 and curriculum at the highest level

with an average of 4.34, respectively, and 3) the students had acceptance towards RMUTSB at the highest level with an average of 4.55

Keywords: Video Production Guidelines; Public Relations to Further Study; Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

บทนำ

หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และมหาวิทยาลัยในปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลัก ๆ คือ สถานศึกษาในความดูแลของรัฐบาล และสถานศึกษาในการดูแลของภาคเอกชน จึงทำให้เกิดการแข่งขันที่จะรับสมัครบุคคลเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย เกิดการแข่งขันในด้านการจัดการเรียนการสอน การเปิดหลักสูตรที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่พบว่าอัตราการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของเยาวชนไทยลดลง จึงทำให้เป็นปัญหาอย่างมากของแต่ละมหาวิทยาลัย การประชาสัมพันธ์จึงเข้ามามีบทบาทในการช่วยให้แต่ละมหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ถึง ภาพลักษณ์ ความมั่นคง การจัดการเรียนการสอน และ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ มหาวิทยาลัยให้กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและเกิดทัศนคติ ที่ดีต่อมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เพื่อที่จะเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของตนเอง และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของตนเอง

ในสภาพปัจจุบันสังคมไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ โดยประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รัฐบาลกระทำ การประชาสัมพันธ์จึงเป็นส่วนในการช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายของรัฐบาล อีกทั้งรัฐบาลยังสามารถรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาประเทศต่อไป และการประชาสัมพันธ์ยังทำให้เกิดความร่วมมือและสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่าง องค์กร หน่วยงาน สถาบันต่าง ๆ ทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ และประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองต่อไป การประชาสัมพันธ์มีส่วนช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของในแต่ละหน่วยงาน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างชื่อเสียงของหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทางที่ดี จนเกิดเป็นวัฒนธรรมในองค์กร นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ยังสามารถนำไปใช้ในเรื่องของการตลาด ไม่ว่าจะเป็น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน การโฆษณาสินค้า หรือบริการต่าง ๆ งานประชาสัมพันธ์จึงถือได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมาก

ในสังคมปัจจุบัน งานประชาสัมพันธ์จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อมหาวิทยาลัย โดยนักประชาสัมพันธ์จะต้องวางแผน กำหนดยุทธวิธี และเทคนิคการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (Rogers, 1973) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย สื่อประชาสัมพันธ์มีหลายรูปแบบ การเลือกสื่อจึงมีความสำคัญควรเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนั้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นจากการแยกตัวมาจาก สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ซึ่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็น 1 ใน 9 แห่งนี้ และการที่จะทำให่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิเป็นที่รู้จักและยอมรับนั้นจำเป็นต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์และการขึ้นนำเป็นตัวช่วยให้บุคคลเปลี่ยนทัศนคติและการยอมรับ การขึ้นนำต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางพฤติกรรมเพื่อที่สามารถขึ้นนำและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลได้

ปัจจุบันสื่อวีดิทัศน์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของหน่วยงานและชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนภาพทุกภาพ เรื่องทุกเรื่องจากสื่อวีดิทัศน์ เพราะสื่อวีดิทัศน์ คือ การบันทึกข้อมูลภาพและเสียงที่สามารถเปิดรับชมและสามารถเล่นซ้ำไปมาได้ มีการเคลื่อนไหวได้อย่างเป็นธรรมชาติให้ภาพและเสียงได้สมจริง จึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป สื่อวีดิทัศน์บางสื่อใช้กลยุทธ์ทางการตลาดและจิตวิทยา (Foster, 1973) บ้างโฆษณา ใช้การนำเสนอซ้ำบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ดูจำติดตา ประทับใจ และเปลี่ยนแปลงตามสื่อ นั้น ๆ โดยไม่รู้ตัว ทำให้สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันในวงการศึกษาานิยมนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้กันเป็นจำนวนมากเนื่องจากวีดิทัศน์เป็นอุปกรณ์ที่สามารถบันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกันสามารถแก้ไขและบันทึกลงใหม่ได้ อีกทั้งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทันที ดูภาพช้าและภาพเร็วได้ตามความต้องการ โดยใช้เครื่องรับวีดิทัศน์เป็นช่องทางสื่อสาร ภาพและการแสดงต่าง ๆ สามารถใช้กล้องบันทึกได้ง่ายเหมือนภาพถ่าย แต่ที่เหนือกว่าภาพถ่าย คือ การนำเสนอภาพที่บันทึกจากกล้องวีดิทัศน์นั้น และสามารถเผยแพร่ในรูปแบบที่หลากหลายและเผยแพร่ได้หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นทางสื่อสังคมออนไลน์หรือผ่านทางเครื่องฉายประเภทต่าง ๆ

การใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นหลัก มีข้อดีคือ ช่วยให้คุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้นสามารถจำได้มากและนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้ และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ (ปวิวรรต สมนึก, 2558) จะเห็นว่าการผลิตสื่อวีดิทัศน์สามารถนำเสนอเนื้อหาภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย ตัวอักษร และกราฟฟิกต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีการขึ้นนำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ชักนำ กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่ตั้งไว้

จากคำกล่าวในช่วงต้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การประชาสัมพันธ์ แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. เพื่อศึกษาการยอมรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” จำนวน 7 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 235 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 สายคณิต-ภาษา ของโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” จำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. วีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. แบบสอบถามการยอมรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการติดต่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อขอเข้าไปแนะนำแนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ไปที่โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” เนื่องจากเป็นโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งของมหาวิทยาลัย และทดลองใช้สื่อในการทำวิจัย

2. เตรียมสถานที่และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ห้องเรียนหรือปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ของโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1”

3. เปิดวิดีโอทัศน์เพื่อการชี้แจง เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับชม โดยใช้โปรแกรมสำหรับเล่นวิดีโอทัศน์ ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิดีโอทัศน์

4. หลังจากกลุ่มตัวอย่างรับชมวิดีโอทัศน์จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ

5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และแบบสอบถามการยอมรับของนักเรียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ หลังจากรับชมวิดีโอทัศน์เพื่อการชี้แจง เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

6. ดำเนินการบันทึกข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามทัศนคติ และแบบสอบถามการยอมรับของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการประเมินคุณภาพสื่อวิดีโอทัศน์เพื่อการชี้แจง เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านสื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความชัดเจนของภาพ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมาความชัดเจนของเสียงบรรยาย ความชัดเจนของเสียงบรรยาย ความเหมาะสมกลมกลืนของเสียงดนตรี ความต่อเนื่องของรายการที่นำเสนอความเหมาะสมของลักษณะของตัวอักษร ความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอ การนำเสนอเรื่อง เสนอเนื้อหา และสรุป และเสียงดนตรีประกอบ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และความเหมาะสมของเทคนิคการผลิต อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ ด้านเนื้อหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.67 รองลงมาปริมาณเนื้อหาที่มีความเหมาะสม การบรรยายเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน การนำเรื่อง เสนอเนื้อหา และสรุปเนื้อหา การแยกเนื้อหาแต่ละเรื่องเด่นชัด และชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับผู้เรียน ความเหมาะสมของการใช้ภาษา เนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ และเนื้อหาสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และผลการหาประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าสื่อวีดิทัศน์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กล่าวคือ E1/ E2 มีค่าเท่ากับ 82.22/84.42 เมื่อนักเรียนได้ชมวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิแล้ว ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.22 และการประเมินหลังชมวีดิทัศน์ด้วยการทำแบบทดสอบ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.42 แสดงว่าสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) ผลการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีทัศนคติด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ตามลำดับ

3) ผลการศึกษาการยอมรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า นักเรียนยอมรับต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนยอมรับว่าเป็นสถาบันการศึกษาอันทรงเกียรติ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

1) การพัฒนาวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การประเมิน

คุณภาพด้านสื่อ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 แสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพด้านสื่อที่ดีมาก ทั้งด้านความชัดเจนของภาพ ความชัดเจนของเสียงบรรยายเสียงต่าง ๆ รวมทั้งตัวอักษร ด้านเนื้อหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมา ปริมาณเนื้อหาเหมาะสม การบรรยายเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับระดับของผู้เรียน เมื่อวิเคราะห์จากทุก ๆ ด้าน จะเห็นได้ว่าวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพที่ดีมาก สามารถนำเสนอได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร เจริญทักษิณายัน (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ เพื่อประชาสัมพันธ์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต ของสำนักบริหารการเสียภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของการผลิตสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตของสำนักบริหารการเสียภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในเกณฑ์ระดับสมบูรณ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 จากการวิเคราะห์แบบประเมินคุณภาพการผลิตสื่อวีดิทัศน์ อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 และผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า สื่อวีดิทัศน์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กล่าวคือ E1/E2 มีค่าเท่ากับ 82.22/84.42 เมื่อนักเรียนได้ชมวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิแล้ว ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.22 และการประเมินหลังชมวีดิทัศน์ด้วยการทำแบบทดสอบ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.42 แสดงว่าสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชี้แนะ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จะเห็นได้ว่าคะแนนประเมินเฉลี่ยหลังชมวีดิทัศน์มีคะแนนที่สูง ซึ่งสามารถบอกได้ว่าสื่อมีประสิทธิภาพดีมาก นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และ สื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2) ผลการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่านักเรียนมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมี

ทัศนคติด้านภูมิหลัง เกี่ยวกับรายได้ของผู้ปกครองมีผลต่อการเลือกสาขาในการเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมา อาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อการเลือกสาขาในการเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 รองลงมา สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และมีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ตามลำดับ ด้านหลักสูตร นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นที่ยอมรับตรงตามความต้องการของตลาดงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 หลักสูตรทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และหลักสูตรครอบคลุมทุกสายอาชีพของตลาดงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ด้านการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบทำให้เรียนรู้ได้หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ใช้สื่อที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และมีการใช้สื่อการเรียนการสอนจากสภาพจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชา มิตรกูฏ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาวิดิทัศน์เชิงสารคดีเพื่อสร้างทัศนคติในการอุทิศตนเพื่อสังคมสำหรับครูคนรุ่นใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผลิวิดิทัศน์เชิงสารคดีเพื่อสร้างทัศนคติในการอุทิศตนเพื่อสังคมสำหรับครูคนรุ่นใหม่ โดยใช้อาจารย์จันทร์แรม สตรอสบอ ก เป็นแบบอย่าง และ 2) ศึกษาทัศนคติในการอุทิศตนเพื่อสังคมของครูคนรุ่นใหม่ก่อนและหลังรับชมวิดิทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ผลจากการสร้างทัศนคติในการอุทิศตนเพื่อสังคมจากการชมวิดิทัศน์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ครูคนตรีให้สมบูรณ์ ด้านความตั้งใจจริงในการทำงาน และด้านการมุ่งประโยชน์ของสังคมส่วนรวม พบว่า ครูคนตรีรุ่นใหม่เกิดทัศนคติเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้านหลังชมวิดิทัศน์สูงกว่าก่อนชมวิดิทัศน์ (Mก่อน =3.97; Mหลัง =4.79) เมื่อเปรียบเทียบผลแต่ละด้านพบว่า ก่อนรับชมวิดิทัศน์ ครูคนตรีรุ่นใหม่มีทัศนคติทั้ง 3 ด้าน ในระดับมาก และหลังรับชมวิดิทัศน์ในระดับมากที่สุด และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติก่อนและหลังรับชมวิดิทัศน์มากที่สุด คือ ส่วนทัศนคติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดที่สุด คือ ด้านความตั้งใจจริงในการทำงาน (Mก่อน =3.89; Mหลัง =4.80)

3) ผลการศึกษาการยอมรับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า นักเรียนยอมรับต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนยอมรับว่าเป็นสถาบันการศึกษาอันทรงเกียรติ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80รองลงมา เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่

ยอมรับในสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าสื่อวีดิทัศน์เพื่อการชื่อนี้สามารถถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาต่างๆ ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ จนเกิดการจูงใจและการยอมรับในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของฟอสเตอร์ (Foster, 1973, pp.146-147) ว่าประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านขั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดี และ โรเจอร์ และ ชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1973) ให้ความหมายของการยอมรับ ว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่งๆ ไปจนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้นๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

ข้อสังเกต ระหว่างที่นักเรียนรับชมวีดิทัศน์เพื่อการชื่อนี้ เรื่อง การประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความสนใจในตัววีดิทัศน์นี้เป็นอย่างมาก สังเกตจากนักเรียนให้ความสนใจในบรรยากาศห้องเรียน การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และหลังจากที่นักเรียนได้รับชมวีดิทัศน์จบ นักเรียนได้มีคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยซึ่งไม่สามารถนำมาใส่ในวีดิทัศน์ได้หมด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ร่วมกับสื่ออื่น ๆ เช่น เอกสารแนะนำมหาวิทยาลัย แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน

1.2 ควรมีบทสัมภาษณ์ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จหลังจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

1.3 ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อลงไปในตัววีดิทัศน์ เพื่อให้นักเรียนสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้

1.4 ควรเพิ่มความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ด้านการประชาสัมพันธ์ กับช่องทางประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในรูปแบบอื่น ๆ โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและสภาพแวดล้อม เช่น การนำเสนอในรูปแบบของบทบาทสมมุติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง : References

- ณัฐชา มิตรกุล. (2556). *การพัฒนาวิดีโอทัศนเชิงสารคดีเพื่อสร้างทัศนคติในการอุทิศตนเพื่อสังคมสำหรับครูคนรุ่นใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mitrakul, N. (2013). *The Development of Documentary Video to Promote Self-Awareness towards Social Devotion for the new Generation Music Teachers*. Master of Education Program in Music Education. Chulalongkorn University.
- ปวิรรต สมนึก. (2558). *การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทัศนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง “ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว”*. กรุงเทพฯ: คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Somnuek, P. (2015). *The Development of Teaching and Learning Innovation by Using Instructional Media for Enhancement of Learning Achievement towards Tourism Product*. Bangkok: School of Tourism Management. Nation Institute of Development Administration.
- สมศักดิ์ คล้ายสังข์. (2558). *การพัฒนาสื่อทัศนและสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขตตลิ่งชัน*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Klaysung, S. (2015). *The Development of Video and Online Media to Promote Participatory Marketing and Tourism in Taling Chan*. Bangkok: Faculty of Management Science. Suan Sunandha Rajabhat University.
- อมร เจริญทักษิณยาน. (2559). *การผลิตสื่อทัศนเพื่อประชาสัมพันธ์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตของสำนักบริหารการเสียภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรบัณฑิต. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- Rianthaksinayan, A. (2016). *Video Media Production to promote the Filing of tax return by the Internet of the Bureau of Electronic Processing Administration*. Bachelor of Communication Arts. Siam Technology College.

Foster, George M. (1973). *Tradition Societies and Technological Change*. New York: Harper and Row Publishers.

Rogers, E. M. (1973). *Communication strategies for family planning*. New York: Free Press.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย
ในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน*
The Causal Relationship Model of Social Media Usage Behaviors in
Internal Communications of the Ministry of Labour Officer

¹สุวิภา แสงพันธุ์ตา และ สุมาลย์ ปานคำ

¹Suwibha Sangphanta and Sumaman Pankham

วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, College of Digital Innovation and Information Technology

¹Email: suwibha.s61@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรกระทรวงแรงงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ ที่มีค่าความเชื่อมั่น ได้เท่ากับ 0.955 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย ความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย และพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร และพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรได้ร้อยละ 86.8

คำสำคัญ: รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย; การสื่อสารภายในองค์กร

* Received February 13, 2019; Revised February 28, 2019; Accepted April 14, 2019

Abstract

This research aimed to develop a causal relationship model of social media usage behaviors in internal communications of the Ministry of Labour Officer and verify the conformity of the causal relationship model that has been developed with empirical data. The sample group in this research included 380 officers of the Ministry of Labour in the internal and the regional sectors, selected by using the Stratified Random Sampling method. An online questionnaire, with reliability at 0.955, was applied to collect the data. The statistics used for data analysis were skewness, kurtosis, and Structural Equation Modeling Analysis, by using the computer program for social science.

The findings were as follows: The causal relationship model of social media usage behaviors in internal communications of the Ministry of Labour officer consists of six factors, which were Performance Expectancy of Social Media, Effort Expectancy of using Social Media, Social Factors toward the use of Social Media, Facilitating Conditions the use of Social Media, Behavioral Intention of using Social Media, and Use Behavior of using Social Media for Internal Communication. Moreover, it was found that the causal relationship model that has been developed conformed to the empirical data to a great extent which is able to explain the variance of Use Behavior of using Social Media for Internal Communication at 86.8%.

Keyword: Causal Relationship Model; Use Behavior of Social Media; Internal Communication

บทนำ

กระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยี การสื่อสารที่มีความล้ำหน้าไปมาก ดังนั้น การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่เปลี่ยนจากรูปแบบเดิม การส่งจดหมายเริ่มหายไป การใช้โทรศัพท์เริ่มน้อยลง เปลี่ยนมาเป็นการติดต่อสื่อสารกันผ่านโซเชียลมีเดียมากขึ้น เพราะเพียงแค่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตก็สามารถติดต่อสื่อสารพูดคุยกันได้แล้ว และยังสามารถส่งรูปภาพ เสียง วิดีโอ หรือไฟล์ข้อมูลให้กันได้อย่างรวดเร็ว เมื่อการติดต่อสื่อสารของคนส่วนใหญ่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป องค์กรในยุคปัจจุบันจึงต้องมีการปรับตัวและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แม้แต่องค์กรภาครัฐก็ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 (ICT2020) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2559-2563 และแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการการทำงานของภาครัฐ และการให้บริการประชาชน ทำให้เกิดความคล่องตัว ลดเอกสารกระดาษ และขั้นตอนการดำเนินงาน เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว อันจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถทางดิจิทัลของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2559) นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ (High Performance Organization) มุ่งเน้นการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีความทันสมัย มีระบบการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน พัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร ประหยัดค่าใช้จ่าย และสร้างคุณค่าในการปฏิบัติงาน ภาครัฐอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรในยุคปัจจุบันนั้นถือว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะทำให้บุคลากรทุกคนสามารถปฏิบัติงาน และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากยิ่งขึ้นได้อีกด้วย โดยองค์กรต้องมีการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรและนำมาวางแผน กำหนดแนวทาง นโยบาย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การสื่อสารภายในองค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด (พิริยา ศิริวรรณ, 2559) ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ยังพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารภายในองค์กร

ให้เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในการใช้งาน อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งาน สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้งาน และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กร (Brown, Dennis and Venkatesh, 2010; Venkatesh, Thong and Xu, 2012; Olschewski, Renken, Bullinger and Moslein, 2013; Rad, Dahlan, Lahad, Nilashi and Zakaria, 2014; Viswanath Venkatesh, Michael G. Morris, Gordon B. Davis and Fred D. Davis, 2003; Zhou, Lu and Wang, 2010) ซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กรนั้น จะส่งผลให้องค์กรมีความมั่นคง กลมเกลียวและแข็งแกร่งมากขึ้น อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ในที่สุด

กระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการประชาชน มีภารกิจในการบริหารจัดการแรงงาน คຸ້ມครอง และส่งเสริมให้แรงงานมีความมั่นคงในการทำงาน มีหลักประกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต้องเร่งดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงต้องมีนโยบายในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างบูรณาการ เพื่อการบริหารจัดการและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงแรงงาน, 2560) ประกอบกับ บุคลากรของกระทรวงแรงงานได้มีการนำโซเชียลมีเดียมาใช้ในการสื่อสารภายในองค์กรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะโปรแกรมไลน์ซึ่งมีการนำมาใช้ในเรื่องของการรายงาน การรับ-ส่งข้อมูล การกระจายข่าวสาร ตลอดจนการเก็บบันทึกข้อมูล (Note, Keep) อย่างแพร่หลาย ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารภายในองค์กรของกระทรวงแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แนวทางส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารภายในองค์กรอย่างถูกต้อง ตลอดจนวางแผนรับมือกับผลกระทบในทางลบที่อาจจะเกิดขึ้น สามารถแก้ไขได้ทันเหตุการณ์

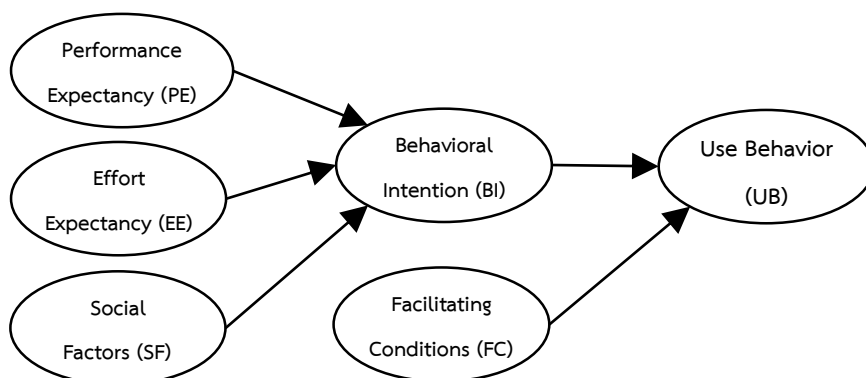
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร และเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้บุคลากรของกระทรวงแรงงานทุกระดับชั้น มีพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการตามภารกิจที่สำคัญของกระทรวงแรงงานที่มีต่อประเทศ และการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน โดยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีของ The unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT) ของ Venkatesh et al. (2003) ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัย มีดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎี

The unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT)

ที่มา: Venkatesh et. al. (2003)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ แบบการวิจัยเชิงสำรวจ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรกระทรวงแรงงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 10,743 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของกระทรวงแรงงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural-Models with Latent Variable) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ควรอยู่ในอัตราส่วน 10-20 ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ และตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ดูจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 จึงจะถือว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการศึกษาครั้งนี้ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 19 ตัวแปร ซึ่งต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 190 คนเป็นอย่างน้อย และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 380 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยแบ่งการเก็บแบบสอบถามจากบุคลากรกระทรวงแรงงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่เคยใช้โปรแกรมไลน์ในการสื่อสารภายในองค์กร

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเซียลมีเดีย (Performance Expectancy) (Brown, Dennis and Venkatesh, 2010) ความคาดหวังในการใช้งานโซเซียลมีเดีย (Effort Expectancy) (Venkatesh, Thong and Xu, 2012) อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเซียลมีเดีย (Social Factors) (Olschewski, Renken, Bullinger and Moslein, 2013) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเซียลมีเดีย (Facilitation Conditions) (Rad, Dahlan, Lahad, Nilashi and Zakaria, 2014) ความตั้งใจในการใช้งานโซเซียลมีเดีย (Behavioral Intention) (Venkatesh et al., 2003) และพฤติกรรมการใช้โซเซียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร (Use Behavior) (Zhou, Lu and Wang, 2010) แบ่งออกเป็น 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเซียลมีเดีย (PE) จำนวน 3 คำถาม ปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเซียลมีเดีย (EE) จำนวน 3 คำถาม ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเซียลมีเดีย (SF) จำนวน 3 คำถาม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเซียลมีเดีย (FC) จำนวน 3 คำถาม ปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้งานโซเซียลมีเดีย (BI) จำนวน 3 คำถาม และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้โซเซียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร (UB) จำนวน 4 คำถาม ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาข้อคำถามขึ้นไปตรวจสอบความครอบคลุมและความตรงด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งค่าคะแนน IOC ของข้อคำถามทั้ง 19 ข้อ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) ผู้วิจัยจึงได้นำ

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบเก็บข้อมูล (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.955 ซึ่งมีความมากกว่า 0.7 จึงถือว่าแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ (ชูศรีวงศ์รัตน์, 2560)

ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 380 ตัวอย่าง โดยได้นำมาตรวจสอบการกระจายข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละปัจจัย โดยวิเคราะห์ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.218 ถึง -0.425 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.606 ถึง 2.364 ซึ่งทั้งสองค่านี้อยู่ระหว่าง ± 3.00 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าผลการตรวจสอบการกระจายข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 19 ตัวแปร มีการกระจายของข้อมูลแบบแจกแจงปกติ (กรีซ แรงสูงเนิน, 2554)

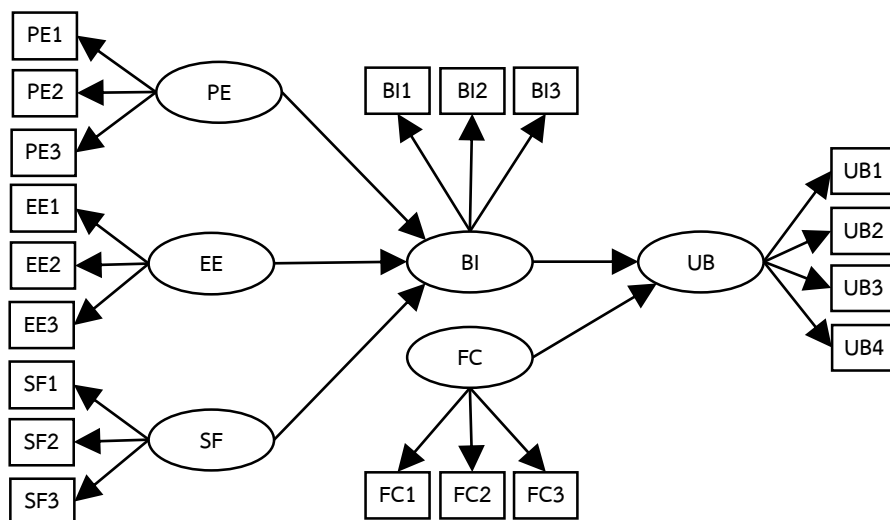
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร จำแนกเป็นตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 4 ตัวแปร คือ ความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย (PE) ความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย (EE) อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย (SF) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย (FC) และตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร ได้แก่ ความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย (BI) และพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร (UB) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาและยกย่องรูปแบบโดยยึดแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นหลักในการสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ (รูปที่ 2)

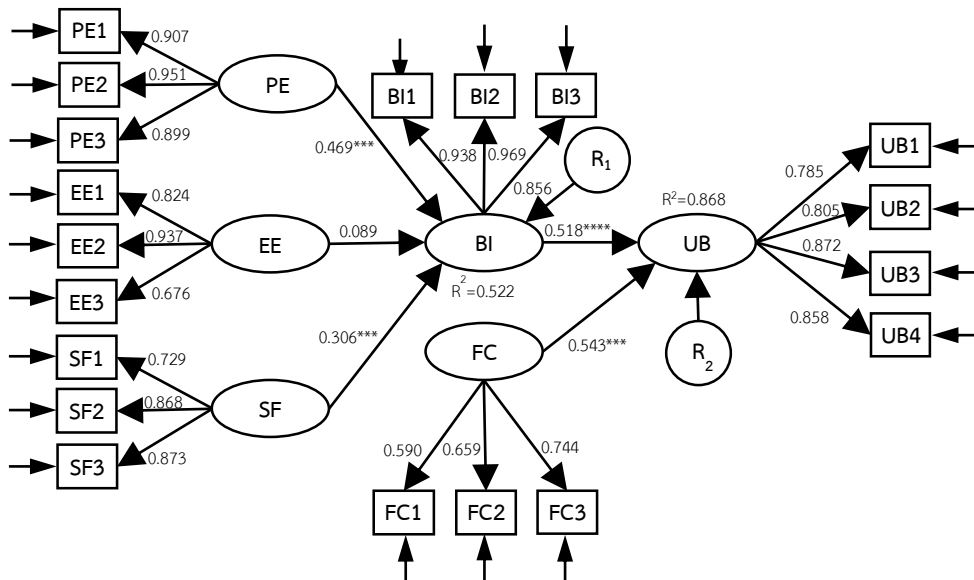

รูปที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงานที่พัฒนาขึ้น

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่า Chi-square ลดลงเท่ากับ 253.599 ที่องศาอิสระเท่ากับ 128 และค่า P value = 0.000 เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi-square) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) หรือค่า CMIN/df มีค่าเท่ากับ 1.981 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ มีค่าน้อยกว่า 3 (กริช แรงสูงเนิน, 2554) เมื่อพิจารณาค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: Standardized RMR) มีค่าเท่ากับ 0.465 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.051 ซึ่งทั้งสองค่านี้มีค่าน้อยกว่า 0.08 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (กริช แรงสูงเนิน, 2554) ในส่วนของค่าดัชนี AGFI, GFI, CFI, IFI, TLI มีค่าเท่ากับ 0.905, 0.936, 0.980, 0.980, 0.973 ตามลำดับ และมีค่า Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 233 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดล โดยค่า AGFI, GFI, CFI, IFI, TLI ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.90 – 1.00 และค่า Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ต้องมีค่าสูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ซึ่ง

พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกค่าซึ่งแสดงค่าสถิติจากรูปแบบฯ ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีได้ดังนี้ (รูปที่ 3)

Chi-square (df) = 253.599 (128); P value = .000; CMIN/df = 1.981;

AGFI = .905; GFI = .936; CFI = .980; IFI = .980; TLI = .973;

RMSEA = .051; RMR = .073; Standardized RMR = .0465; HOELTER (.05) = 233; ***p < 0.001

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน

ผลค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน

ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน ดังแสดงในตารางที่ 1

92 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ระหว่างตัวแปรแฝง ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน

ตัวแปรผล	BI			UB		
ตัวแปรเหตุ	DE	IE	TE	DE	IE	TE
PE	0.469***	-	0.469***	-	0.243***	0.243***
EE	0.089	-	0.089	-	0.046***	0.046***
SF	0.306***	-	0.306***	-	0.159***	0.159***
FC	-	-	-	0.543***	-	0.543***
BI	-	-	-	0.518***	-	0.518***

DE = Direct Effect (อิทธิพลทางตรง), IE = Indirect Effect (อิทธิพลทางอ้อม), TE = Total Effect (อิทธิพลรวม), *** $p < 0.001$

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ (UB) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย (FC) และความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย (BI) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.543 และ 0.518 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย (BI) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย (PE) และอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย (SF) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.469 และ 0.306 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในการใช้งาน อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งาน สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้งาน และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ (Brown, Dennis and Venkatesh, 2010; Venkatesh, Thong and Xu, 2012; Olschewski, Renken, Bullinger and Moslein, 2013; Rad, Dahlan, Lahad, Nilashi and Zakaria, 2014; Venkatesh et al., 2003; Zhou, Lu and Wang, 2010)

ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงาน พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ มีดังนี้

ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวม ต่อปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากประสิทธิภาพในการใช้งานเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้บุคลากรในองค์กรคาดหวังว่าเมื่อนำโซเชียลมีเดียมาใช้ในการสื่อสารภายในองค์กร จะทำให้การสื่อสารภายในองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดียตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บังอรรัตน์ สำเนียงเพราะ (2554) ที่พบว่า ความคาดหวังจากประสิทธิภาพ ความคาดหวังจากความพยายาม และอิทธิพลของสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้เทคโนโลยีนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตย์ เกียรติกำจร (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคม และปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานง่าย มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยี Interactive Whiteboard เรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ

ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย เป็นปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรนั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องตรงกับความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย และความคาดหวังที่มีต่อการใช้งานของโซเชียลมีเดีย รวมถึงอิทธิพลทางสังคมต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กรไปพร้อมกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรเฉลิม เกิดสวัสดิ์ และสุมาลย์ ปานคำ (2560) ที่พบว่า พฤติกรรมสื่อสารภายในองค์กรผ่านโซเชียลมีเดีย ได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกจากปัจจัย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพการใช้งานโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านความคาดหวังในความง่ายต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวม ต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่

สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากสภาพแวดล้อมเหมาะสม มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ สามารถช่วยสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรนำโซเชียลมีเดียมาใช้ในการสื่อสารภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) ของ Venkatesh et. al. (2003) และทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ของ Fishbein และ Ajzen (1975) ที่พบว่า มนุษย์โดยปกติแล้วเป็นผู้ที่มีเหตุผล พฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจึงไม่ได้เกิดขึ้นโดยขาดการพิจารณา มาก่อน ดังนั้น การที่บุคคลจะมีหรือไม่มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น จะเกิดจากความตั้งใจ และมีเหตุผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรพันธ์ ศรียุกต์นิรันดร์ (2560) ที่พบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในความพยายาม อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา ความเคยชิน การรับรู้การรักษาความปลอดภัย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิริยาภรณ์ เตชะกฤตธีรพงศ์ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยทางด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ อิทธิพลทางสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน และความเข้ากันได้ ส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผลจากการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ ที่พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ดังนั้น กระทรวงแรงงานและหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากร มีพฤติกรรมในการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรฯ โดยมุ่งเน้นในเรื่อง ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในการใช้งาน อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งาน สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้งาน และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กร

2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กรของบุคลากรกระทรวงแรงงานที่พบว่า

ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวมต่อปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย ดังนั้น กระทรวง

แรงงานและหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากร มีความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย โดยมุ่งเน้นในเรื่องของความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ตามลำดับ

ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร ดังนั้น กระทรวงแรงงานและหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากร มีพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร โดยมุ่งเน้นในเรื่องของความคาดหวังในการใช้งานโซเชียลมีเดีย อิทธิพลทางสังคมต่อการใช้งานโซเชียลมีเดีย และความคาดหวังในประสิทธิภาพของโซเชียลมีเดีย ตามลำดับ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย และปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร ดังนั้น กระทรวงแรงงานและหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารภายในองค์กร โดยมุ่งเน้นในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้งานโซเชียลมีเดีย และความตั้งใจในการใช้งานโซเชียลมีเดีย ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง : References

- กระทรวงแรงงาน. (2 ธันวาคม 2560). *นโยบายเน้นหนักประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2562, จาก http://minister.mol.go.th/article_attach/1_policyMOL2561_for02Dec2017.pdf
- Ministry of Labour. (2 December 2017). *Policy focus for fiscal year 2018*. Retrieved January 9, 2019, from http://minister.mol.go.th/article_attach/1_policyMOL2561_for02Dec2017.pdf
- กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Rangsunnoen, G. (2011). *Factor Analysis using SPSS and AMOS Program for Research*. Bangkok: SE-ED education publishing.
- จักรพันธ์ ศรียุทน์รินทร์ และนริศรา ภาควิธิ. (2560). อิทธิพลเชิงสาเหตุของประเภทผู้บริโภคเป็นตัวแปรกำกับ และการขยายทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี 2

- (UTAUT 2): กรณีศึกษาผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 3(2), 43-55.
- Sriyuknirund, C., and Parkvithee, N. (2017). Influence of Moderating Effect Consumer Type and Extended Unified Theory of Acceptance and Use of Technology 2 (UTAUT2): Case Study Thai Mobile Service Providers. *Journal of Humanities and Social Sciences Rajapruk University*, 3(2), 43-55.
- ฉัตรเฉลิม เกิดสวัสดิ์ และ สุมาลย์ ปานคำ. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านโซเชียลมีเดียของข้าราชการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. ใน 3rd National and International Conference on Education Research and Social Development 27-28 April 2017, (หน้า 120-126). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Kerdsawad, C., and Pankham, S. (2017). *Causal Relationship Model of Theory Acceptance Process of Technology on Communication Behavior in Organizations through Social Media of Chulachomklao Royal Military Academy Officers*. In 3rd National and International Conference on Education Research and Social Development 27-28 April 2017, (pp. 120-126). Phathum Thani: Rangsit University.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- Wongrattana, C. (2017). *Techniques for creating research instrument: Professional use guidelines*. Bangkok: Amorn Printing Press.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wiratchai, N. (1999). *LISREL model: Statistical analysis for research*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- บังอรรัตน์ สำเนียงเพราะ. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสำนักงานเสมือน กรณีศึกษา: หน่วยงานปฏิบัติการภาคสนามองค์กรผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่*. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Samniangpro, B. (2011). *Factors Affecting Acceptance and Behavior of use of Virtual Office Technology: A Case study of Field Operation Division of Telecommunication Organization*. Independent Study Master of Science Program Thammasat University.
- พริยา ศิริวรรณ. (2559). การสื่อสารภายในองค์กร (คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล) เรื่องที่ไม่อาจมองข้าม. *วารสารเวชบันทึกศิริราช*, 9(1), 38-43.
- Siriwan, P. (2016). Organizational Communication (Faculty of Medicine Siriraj Hospital) Subject that Can't be Overlooked. *Siriraj Medical Bulletin*, 9(1), 38-43.
- วิริยาภรณ์ เตชะกฤตธีรพงศ์. (2558). ปัจจัยการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กร. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Techakitheerapong, W. (2015). *Factors Affecting Employee Adoption of Collaboration Technology in Thai Organizations*. Independent Study Master of Science Program Thammasat University.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2561)*. กรุงเทพฯ: วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- Office of the Public Sector Development Commission. (2013). *The Thai Bureaucracy Development Strategy (2013 – 2018)*. Bangkok: Vision Print and Media.
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2559). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561)*. กรุงเทพฯ: ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์.
- Electronic Government Agency. (2016). *Thailand's 3 year Digital Government Development Plan (2016-2018)*. Bangkok: Ideol Digital Print.
- อาทิตย์ เกียรติกำจร และภูมิพร ธรรมสกลิตเดช. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยี: กรณีศึกษาการใช้เทคโนโลยี Interactive Whiteboard ในการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15, (545-555). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Kiatkamjorn, A., and Thamsatitdej, P. (2014). *Factors Influencing in Acceptance Technology: A Case Study of Using Interactive Whiteboard in Faculty of Medicine Siriraj Hospital*. In 15th Graduate Research Conference, (pp. 545-555). Bangkok: Khon Kaen University.

- Ajzen, I. and Fishbein, M. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction of Theory and Research*. USA: Addison-Wesley.
- Brown, S. A., Dennis, A. R. and Venkatesh, V. (2010). *Predicting Collaboration Technology Use: Integrating Technology Adoption and Collaboration Research*. *Journal of Management Information Systems*, 27(2), 9-54.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of psychological testing*. (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Olschewski, M., Renken, U. B., Bullinger, A. C. and Moslein, K. M. (2013). *Are You Ready to Use? Assessing the Meaning of Social Influence and Technology Readiness in Collaboration Technology Adoption*. In 46th Hawaii International Conference, (pp. 620 – 629). Hawaii: System Sciences (HICSS).
- Rad, M. S., Dahlan, H. M., Iahad, N. A., Nilashi, M. and Zakaria, R. (2014). Assessing the factors that affect adoption of social research network site for collaboration by researchers using multi-criteria approach. *Journal of Theoretical & Applied Information Technology*, 65(1), 170-182.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L. and Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly*, 36(1), 157-178.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B. and Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS quarterly*, 27(3), 425-478.
- Zhou, T., Lu, Y. and Wang, B. (2010). Integrating TTF and UTAUT to explain mobile banking user adoption. *Journal Computers in Human Behavior*, 26(4), 760-767.

การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบล
องครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก*
Community Participation Plan in Ongkarak Sub district Municipality,
Ongkarak District, Nakornnayok Province

เถลิงศักดิ์ เสนาคำ, ทศนีย์ ลักขณาวิชช และ เกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์
Thalerngsak Saenakham, Tassanee Lakkhanaichonchat and
Kiattisak Kalyasiriwa
มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
Bangkokthonburi University, Thailand.
Email: kramonporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่าง 331 คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนครัวเรือน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีลงพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ .947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคส์แควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 2) ผลการทดสอบปัจจัย พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

คำสำคัญ: แผนชุมชน; การมีส่วนร่วม; เทศบาลตำบลองครักษ์

* Received December 10, 2018; Revised December 31, 2018; Accepted April 20, 2019

Abstract

This research aimed to study 1) level of community participation plan in Ongkharak Sub district Municipality, Ongkharak District, Nakhonnayok Province and 3) to study the relationship between personal factors and community participation plan in Ongkharak Subdistrict Municipality. The sample size was 331 persons using Taro Yamane's sample size formula at 95% confidence level, then simple random by the way. The questionnaire was used as a tool to collect data. The reliability of the data is .947. The statistic was percentage distribution, percentage, standard deviation.

The results showed that: 1. Sex, age, education, income, length of stay in the community, there was no correlation with the community participation plan in Ongkharak Subdistrict Municipality. 2. The test results show that the occupation was related to community participation plan in Ongkharak Subdistrict Municipality.

Keywords: Community; Participation Plan; Ongkharak Subdistrict Municipality

บทนำ

การแก้ไขปัญหาความยากจนที่ผ่านมา ทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งชุมชนเอง มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการแก้ปัญหา โดยการแก้ปัญหาก็ได้เริ่มต้นจากการให้คนในชุมชนค้นหาข้อมูลในชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และความยากจนของคนในชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขกันเอง แนวทางดังกล่าว คือ การจัดทำแผนชุมชนโดยชุมชนและเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความยากจน เพราะชุมชนในท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการพัฒนาตนเองเป็นอย่างยิ่ง แผนชุมชนจึงเป็นกลไกที่ชาวบ้านหรือคนในชุมชนร่วมกันกำหนดชีวิตและความเป็นอยู่ในอนาคต รวมทั้งหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลผลิตของการเรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาชุมชนโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา

วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งบางกิจกรรมที่ชุมชนไม่สามารถทำได้เอง ก็สามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกได้โดยชุมชนเสนอแผนเพื่อบรรจุเป็นแผนของชุมชนๆจึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามความเข้าใจของแต่ละท้องถิ่น อาทิ แผนแม่บทชุมชน แผนชุมชนพึ่งตนเอง แผนชีวิต เป็นต้น (การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น, 2559)

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญต่อการจัดทำแผนชุมชนนี้เป็นอย่างมาก คือ ช่วยให้ประชาชนรู้สึกยอมรับและเป็นเจ้าของชุมชนมากขึ้น โดยที่เทศบาลตำบลองค์กรักซ์อำเภอองค์กรักซ์ จังหวัดนครนายก ที่ผ่านมาทางชุมชนได้ร่างและทบทวนแผนชุมชนที่มีอยู่ที่มีอยู่เดิมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายอยู่ดีมีสุขระดับอำเภอและจังหวัด ผลสรุปข้อมูลปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข อย่างไรก็ตามในการร่วมกันทำประชาคมและทำแผนชุมชนที่ผ่านมามีพบว่าโดยภาพรวมแล้วมีบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์และขีดความสามารถในการแสดงออกจำนวนน้อยในการเสนอปัญหาและแนวทางต่างๆ กระบวนการพัฒนาชุมชนดังกล่าวนี้ จึงเป็นรูปแบบของการรอกการสนับสนุนงบประมาณเพียงอย่างเดียว แนวทางการพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพจึงควรที่จะมีการจัดทำแผนชุมชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีการระดมทรัพยากร ให้ความช่วยเหลือและยอมรับผลที่เกิดขึ้น อันจะเป็นวิธีการที่ดีสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชุมชนไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษา การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองค์กรักซ์อำเภอองค์กรักซ์ จังหวัดนครนายก โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบริบท ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่เทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 2,400 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 331 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน จากนั้นกำหนดสัดส่วนและสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากเพื่อให้ได้มาเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดที่กำหนด

ขอบเขตของตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน

ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ระดับ การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายกใน 5 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกรอบแนวคิดการจัดทำแผนชุมชน (คู่มือการจัดทำแผนชุมชนและแนวทางการให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข, 2550) ได้แก่

- 1) ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน
- 2) ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน
- 3) ด้านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน
- 4) ด้านบุคลากร
- 5) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่เทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 2,400 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 331 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดที่กำหนด

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งได้พัฒนามาจากแบบสอบถามของ Likert ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองค์กร อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ด้านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ดังนี้

1. ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1
2. ค่าเฉลี่ย เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ $\bar{X}$
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ SD

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน

โดยภาพรวมระดับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สอดคล้องกับภาพรวมทุกด้าน ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนชุมชนมากที่สุด และรองลงมามีส่วนร่วมในการรับทราบคำชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน และส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ อุปสรรคหรือข้อจำกัดชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.54, 3.48, 3.39 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยรวม

การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ ประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน	3.39	0.56	ปานกลาง
2. ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน	3.86	0.63	มาก
3. ด้านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน	3.61	0.52	มาก
4. ด้านบุคลากร	4.12	0.66	มาก
5. ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	3.85	0.62	มาก
โดยรวม	3.76	0.59	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$)

ผลการศึกษาระดับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชน

ในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า มีระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ระดับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชน แยกเป็นรายด้าน

ระดับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ปัญหาและ อุปสรรค
ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน	3.39	0.56	ปานกลาง
ด้านการตัดสินใจวางแผนชุมชน	3.86	0.63	มาก
ด้านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน	3.61	0.52	มาก
ด้านบุคลากร	4.12	0.66	มาก
ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	3.85	0.62	มาก

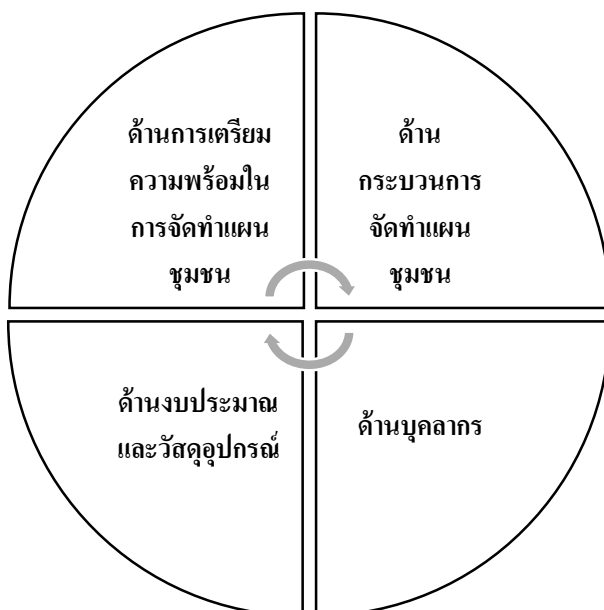
จากตาราง 2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการตัดสินใจวางแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 ด้านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61 ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85

การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปองค์ความรู้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้จากการศึกษาซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

**ความสำเร็จของการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม
ของประชาชนในเทศบาลตำบลองครักษ์อยู่ระดับมาก 4 ด้าน**

การอภิปรายผล

จากผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนและวิทยาการขาดประสบการณ์ ส่วนใหญ่ใช้วิทยาการกระบวนการที่คัดเลือกจากคนในชุมชน ซึ่งอาจมีความรู้และประสบการณ์ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำแผนชุมชน จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีดา ธรรมานุชิต (2558) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนรายด้าน ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนนั้นเป็นกระบวนการวิเคราะห์แยกแยะ การหาความสำคัญของข้อมูลในมิติต่างๆ และหาข้อสรุปของข้อมูลชุมชน ซึ่งประชาชนอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าวที่เพียงพอ จึงทำให้มีผลต่อการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนอยู่ในระดับกลาง

ระดับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมต่อการจัดทำแผนชุมชน ตลอดจนระยะเวลาที่แน่นอนในการจัดทำแผน รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบก่อนการทำแผน ตลอดจนประชาชนในชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่เพียงพอ จึงเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อมและการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการจัดทำแผนชุมชนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายพิณ ศิริพัฒนา (2558) พบว่า ระดับปัญหาในด้านการศึกษาสภาพ/วิเคราะห์สำรวจข้อมูลชุมชน และด้านกำหนดแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแยกความเห็นพบว่า มีระดับปัญหาในการปฏิบัติมาก คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพสำรวจข้อมูลชุมชนไปใช้ในการกำหนดแผนชุมชน การจัดทำยุทธศาสตร์การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมายและการลงคะแนนคัดเลือกโครงการตามลำดับความสำคัญของปัญหา 3) ด้านบุคลากร มีระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากวิทยาการกระบวนการยังขาดเทคนิค และทักษะในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ที่จะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาร่วมมากที่สุดทุกขั้นตอน 4) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีระดับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า

1. ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ชายจะมีการแสดงออกทางการเมืองได้ดีกว่าผู้หญิง และให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการประชุม การแสดงความคิดเห็นหรือการปรึกษาหารือในประเด็นต่างๆ เพื่อการวางแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง ในกลุ่มอายุระหว่าง 30 -40 ปี และ 41 -50 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยทำงานและมีประสบการณ์ความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาชุมชน ต้องการให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงมีสัดส่วนของการมีส่วนร่วมมากกว่าในกลุ่มอายุอื่นๆ และอาจเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ซึ่งประชาชนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นระยะเวลานาน และพึ่งพาการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆของชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพ จึงเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผนพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูง ฐานะดี มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา คำปราศรัย (2558) พบว่า อายุ เพศและการศึกษา ที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแตกต่างกัน

2. ผลการทดสอบปัจจัย พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดทำแผนชุมชนเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ ตามแนวคิดการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (2559) กล่าวว่า แผนชุมชนเป็นกลไกที่ชาวบ้านหรือคนในชุมชนร่วมกันกำหนดชีวิตและความ เป็นอยู่ในอนาคต รวมทั้งหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลผลิตของการเรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ ต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนได้ร่วมกันคิด ร่วมกัน กำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาชุมชนโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ด้วยการคำนึงถึง ศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำแผนชุมชน ควรที่จะคำนึงถึงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน ทั้งในด้านกระบวนการมีส่วนร่วม และ

กระบวนการจัดทำแผนชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง พัฒนาศักยภาพวิทยากรกระบวนการในชุมชน และส่งทีมช่วยเหลือในการจัดทำแผนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรให้การสนับสนุนจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม ให้การสนับสนุนงบประมาณ ดำเนินการที่เพียงพอและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนด้านสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การจัดทำแผนชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน ควรคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมของชุมชน ทุกด้านก่อนการจัดทำแผนชุมชน ควรมีการชี้แจงประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง กำหนดเวลา และสถานที่ที่เหมาะสม มีความสะดวกต่อการเข้ามามี ส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนระหว่าง ชุมชนเมือง และชุมชนชนบท เป็นต้น
2. ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในพื้นที่อื่น
3. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเชิงคุณภาพ โดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบการสังเกตหรือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง : References

- กระทรวงมหาดไทย, กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- Ministry of Interior, Department of Community Development. (2007). *Community Development Plan*. Bangkok: Department of Community Development.
- _____. (2550). แนวคิดและแนวทางการพัฒนาชุมชนในอนาคต.ใน *แนวคิดและประสบการณ์งานพัฒนาชุมชน จากการสัมมนาวิชาการงานพัฒนาชุมชนประจำปี 2550*. หน้า 14 – 19. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- _____. (2007). Concepts and Guidelines for Future Community Development in *Concepts and Experiences of Community Development from the Community Development Symposium, 2007*. Page 14 - 19. Bangkok: Department of Community Development.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2527). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- Reaksarai, D. (1984). *Community Development*. Bangkok: Krung Siam Printing
- สำนักสภาสันนิบาตองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). *การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*. กรกฎาคม 2559.
- Office of Community Support Council Community Development Institute (Public Organization). *Preparation of Local Community Development Plan*. July 2017.
- สายพิน ศิริพัฒนา. (2558). *การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการจัดทำแผนชุมชนกรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลของจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Siripattana, S. (2015). *A Study of State and Problems of Community Planning Process. Case Study of Subdistrict Administrative Organization Area of Chachoengsao Province*. Thesis (Public Policy) Burapha University.
- ศรีดา ธรรมานชิต. (2558). *การทำประชาพิชัยเพื่อการจัดทำแผนแม่บทชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Tanmanuchit, S. (2015). *Publication for Community Master Plan in Songkhla*. Master Thesis of Arts (Social Development), National Institute of Development Administration.

110 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

อนุชา คำปราศรัย. (2558). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Kamprasai, A. (2015). *Encouraging People's Participation in Planning Process. Case Study: Muang Kalasin Town Municipality, Muang Kalasin District, Kalasin Province*. Master of Arts (Political Science), Ramkhamhaeng University.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่าน แอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* Causal Relationship Model of Purchase Intention of E- Book via Application of Consumer in Bangkok and Metropolitan Region

¹ธนพร อัสวานุวัตร และ สุมาลย์ ปานคำ

¹Thanaporn Asawanuwat and Sumaman Pankham

วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, College of Digital Innovation and Information Technology, Thailand.

¹Email: tasawanuwat@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์แบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลวิจัย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล 2) ด้านความน่าเชื่อถือ 3) ด้านความบันเทิง 4) ด้านคุณค่า 5) ด้านทัศนคติ และ 6) ด้านความตั้งใจซื้อ

ผลการวิจัยพบว่า

โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยมีค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 499.74, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 353, ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.42, ค่า GFI เท่ากับ 0.92, ค่า AGFI เท่ากับ 0.90, ค่า SRMR เท่ากับ 0.04, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.03 และค่า

*Received January 23, 2019; Revised February 1, 2019; Accepted April 22, 2019

สัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.87 แสดงว่าตัวแปรโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน ได้ร้อยละ 87 โดยพบว่าด้านทัศนคติของผู้บริโภคมีผลต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee มากที่สุด

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; แอปพลิเคชัน; ตั้งใจซื้อ; โมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

The research is aimed at developing the casual relationship model of purchasing intention E-Book via Application of the consumer in Bangkok and metropolitan and examining the consistency of the model with empirical data samples. A sample of 400 individuals was selected from Thai customers who had purchased E-Book via Application Ookbee, using convenience sampling method. The online questionnaires composed of the 7 rating scales. The questionnaires contain the query measure gauges for measuring variables included six variables: 1) Informativeness 2) Credibility 3) Entertainment 4) Value 5) Attitude and 6) Purchase Intent .The findings were as follows : the model is consistent with the empirical data to a great extent. The statistic shows the Chi-square statistics goodness fit test (χ^2) = 499.74, degrees of freedom (df)= 353 ,CMIN /df =1.42, GFI=0.92, AGFI=0.90, SRMR=0.04, RMSEA=0.03 and the final is the predictive coefficient of 0.87, So the model could explain the variable intention to buying 87 percent with Attitude which are combined affecting with the continuance intention to Purchase E-Book on Ookbee Application.

Keywords: E-Book; Application; Purchase Intention; Structural Equation Model

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้พัฒนาเข้าสู่ยุคดิจิทัล อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้การสื่อสารพัฒนาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาเครื่องมือต่างๆที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันภายในสังคมง่ายขึ้นกลายเป็นสังคมออนไลน์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรียกว่า Social Network เพื่อทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการทำธุรกรรมทางการเงิน การอ่านหนังสือออนไลน์ จองโรงแรม จองตั๋ว เรียกแท็กซี่ บริการ สั่งอาหารรวมทั้งเรียนออนไลน์ต่างๆ พบว่า พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นเป็น 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน จากปีที่ผ่านมาชั่วโมงการใช้งานเฉลี่ย 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน โดยกิจกรรมที่มีการเติบโตสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การอ่านหนังสือออนไลน์ที่เติบโตถึงร้อยละ 48.27 (ผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประเทศไทย ปี 2561 ในงาน ETDA ปีที่ 8 “Future Economy and Internet Governance: Big Change to Big Chance”) ทำให้ผู้คนสามารถบริโภคข่าวสารที่แตกต่างไปจากเดิม ประกอบกับกระแสมโนทัศน์ของหนังสือแบบรูปเล่มลดลงทำให้สำนักพิมพ์ต้องหันมาปรับเปลี่ยนแพลตฟอร์มในการจำหน่ายหนังสือให้เป็นรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพื่อรองรับกับตลาดที่เปลี่ยนไป (ธรรมยุทธ์ จันทร์ทิพย์ และดวงลาภ เปี่ยมอยู่สุข, 2555)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือที่รู้จักกันในชื่ออีบุ๊ก (E-Book) ย่อมาจากคำว่า Electronic Book เป็นหนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่สามารถอ่านเอกสารผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่างๆของหนังสือ เว็บไซต์ต่างๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ นอกจากนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังสามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบและสามารถสั่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ และที่สำคัญคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป ประกอบกับสามารถพกพาไปไหนมาไหนสะดวก จัดเก็บง่ายไม่ต้องมีชั้นหนังสือเหมือนหนังสือเล่ม คุณสมบัตินี้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้บริโภคโดยเฉพาะผู้บริโภครุ่นใหม่ที่เกิดพร้อมกับเทคโนโลยี เหตุผลเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ขยายตัวแซงหน้าตลาดหนังสือแบบดั้งเดิมได้อย่างไม่ยาก โดยล่าสุด PWC ได้นำเสนอรายงาน

ประจำปี The Global Entertainment & Media Outlook 2018 – 2022 ที่ทำการศึกษาแนวโน้มรายได้และคาดการณ์การใช้จ่าย ผ่านอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิงโลก โดยปีนี้พบว่าตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โลกจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีในช่วง 5 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2561 – 2565 CAGR) ร้อยละ 7.1 จากมูลค่า 763,491 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2560 เป็น 1,077,811 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2565 (กุลธิดา เต๋นวิทยานันท์, 2561) แต่ในประเทศไทยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ใช่ที่แพร่หลายมากนัก จากเหตุผลข้างต้นจึงต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านข้อมูล ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านบันเทิง ด้านคุณค่าและด้านทัศนคติที่มีต่อตัวสินค้ารวมถึงแอปพลิเคชันเพื่อนำมาพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพต่อไป

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

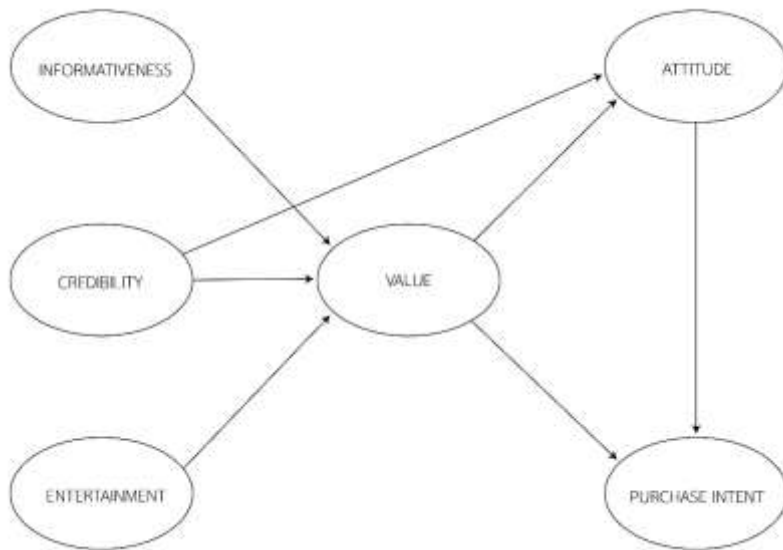
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยของ Salem Ben Brahim (2016) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านข้อมูล (Informativeness) 2. ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility)

3. ด้านบันเทิง (Entertainment) 4. ด้านคุณค่า (Value) 5. ด้านทัศนคติ (Attitude) และ 6. ตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) ดังนี้

รูปที่1 : โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน

ชั้นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ที่มา: Salem Ben Brahim (2016)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ แบบการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จำนวน 400 คน ในการกำหนดขนาดตัวอย่างของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้เสนอว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ในอัตราส่วน 10-20 ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้และตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้สามารถดูได้จากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 จึงจะถือว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 29 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน เป็นอย่างน้อย เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยเก็บแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้แอปพลิเคชัน Ookbee

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทฤษฎีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ในการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Luo, 2002) ทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการส่งต่อข้อมูล (Lee & Hong, 2016) แนวคิดและทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อถือไว้วางใจ (Credibility) (Marshall & WoonBong, 2003) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าที่รับรู้ (Brand Equity Model) (Aaker, 1991) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติความรู้ความเข้าใจต่อการใช้เทคโนโลยี (Attitude) (Assael, 1995) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค (Purchase Intention) (Wang, Z., Wang, X., & Guo, D.) (2017) และ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) (Joreskog, 1970) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแอปพลิเคชัน จำนวน 5 คำถาม ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชัน จำนวน 5 คำถาม ปัจจัยด้านความบันเทิงในการใช้งานของแอปพลิเคชัน จำนวน 5 คำถาม ปัจจัยด้านคุณค่าในการใช้งานของแอปพลิเคชัน (Value) จำนวน 5 คำถาม ปัจจัยด้านทัศนคติในการใช้งานของแอปพลิเคชัน จำนวน 5 คำถาม และ ปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน จำนวน 4 คำถาม ซึ่งเป็นแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 7 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อมูลคำถามกับวัตถุประสงค์

(IOC) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มลูกค้าที่เคยซื้อตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่าข้อคำถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.73 โดยพิจารณาเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า 0.70 (ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2555)

ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยได้นำมาตรวจสอบการกระจายข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละปัจจัย โดยวิเคราะห์ ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -0.39 ถึง -0.68 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.05 ถึง -0.77 ซึ่งทั้งสองค่านี้อยู่ระหว่าง ± 3.00 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าผลการตรวจสอบการกระจายข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 19 ตัวแปร มีการกระจายของข้อมูลแบบแจกแจงปกติ (กรีซ แรงสูงเนิน, 2554)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 1 ฉบับ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมทั้งสิ้น 1 เดือน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 420 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้จำนวน 400 ฉบับและทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร หาขนาดอิทธิพล และทิศทางว่าเป็นอย่างไรจากแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้อ้างอิงมีการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติ CMIN/df น้อยกว่า 2.00, GFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป, AGFI ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และ RMSEA น้อยกว่า 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช.จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และความโด่งของปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามรายด้าน

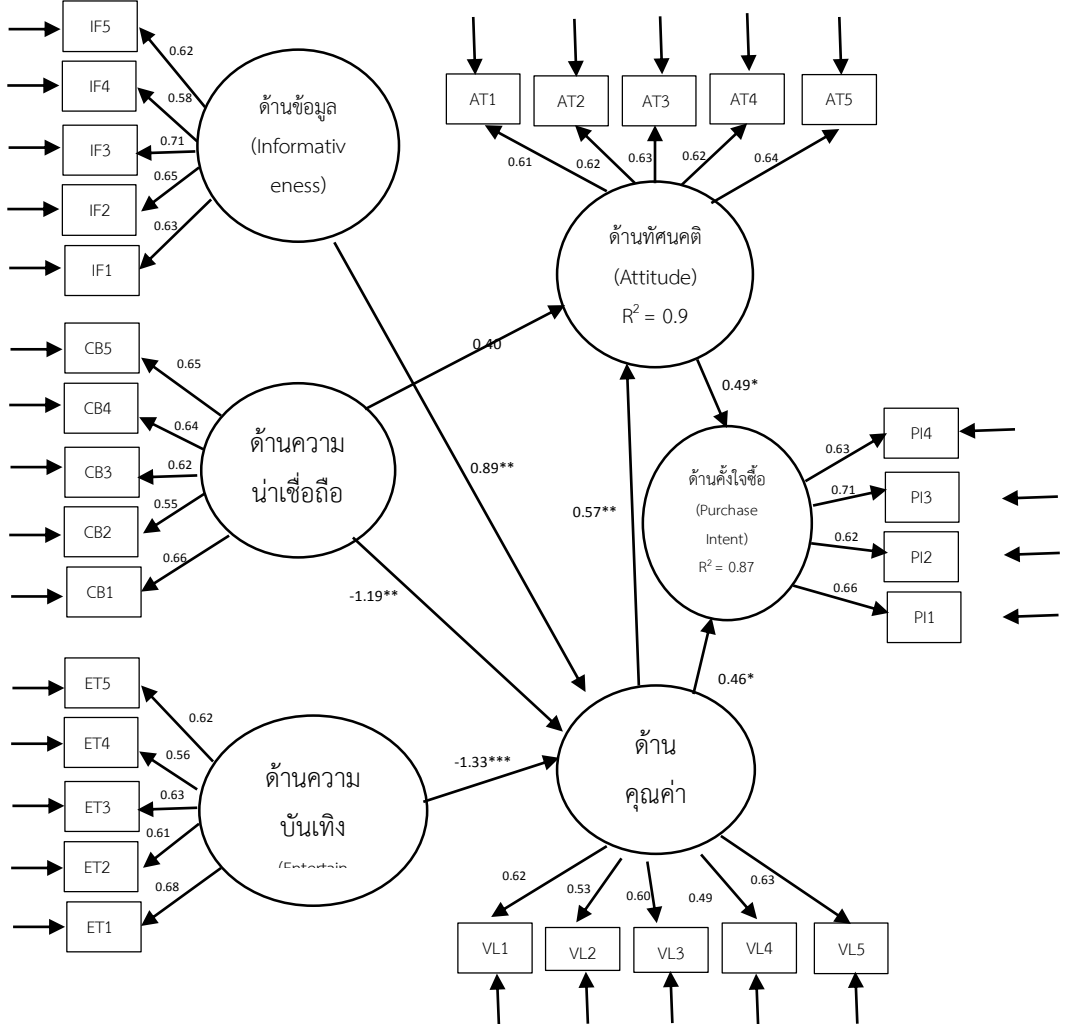
รายด้าน	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความ หมาย	ความเบ้ (SK)	ความโด่ง (KU)	ความ หมาย
ด้านข้อมูล	5.32	0.80	ค่อนข้าง มาก	-0.39	-0.41	ปกติ
ด้านความ น่าเชื่อถือ	5.42	0.83	ค่อนข้าง มาก	-0.48	-0.77	ปกติ
ด้าน บันเทิง	5.52	0.79	ค่อนข้าง มาก	-0.68	-0.13	ปกติ
ด้าน คุณค่า	5.44	0.76	ค่อนข้าง มาก	-0.54	-0.05	ปกติ
ด้าน ทัศนคติ	5.45	0.80	ค่อนข้าง มาก	-0.56	-0.26	ปกติ
ความตั้งใจ ซื้อ	5.48	0.78	ค่อนข้าง มาก	-0.45	-0.64	ปกติ
ภาพรวม	6.53	0.82	ค่อนข้าง มาก	-0.43	-0.89	ปกติ

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างได้ดังตารางที่ 2 เพื่อหาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรโดยการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อยู่ในรูปของคะแนนดิบ

ค่าสถิติ	เกณฑ์	ค่าที่ได้	ความหมาย
ค่า CMN/df	< 2.00	1.42	ผ่านเกณฑ์
ค่า GFI	≥ 0.90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.92	ผ่านเกณฑ์
ค่า AGFI	≥ 0.90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.90	ผ่านเกณฑ์
ค่า CFI	≥ 0.90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.97	ผ่านเกณฑ์
ค่า RMSEA	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.03	ผ่านเกณฑ์
ค่า Standardized RMR	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.03	ผ่านเกณฑ์
ค่า RMR	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.04	ผ่านเกณฑ์
ค่า HOELTER	>200	318	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.42 มีค่าน้อยกว่า 2.00 ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกลมกลืน GFI เท่ากับ 0.92, AGFI เท่ากับ 0.90, CFI เท่ากับ 0.97 มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไปและค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า SRMR เท่ากับ 0.03, RMSEA เท่ากับ 0.32 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดล พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกค่า สรุปได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐาน
กับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากรูปที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านทัศนคติและด้านคุณค่ามีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และ 0.46 ตามลำดับ ด้านทัศนคติได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านความน่าเชื่อถือและด้านคุณค่า มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.40 และ 0.57 ตามลำดับ ด้านคุณค่าได้รับอิทธิพล

ทางตรงจากด้านความบันเทิงและด้านความน่าเชื่อถือ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.33 และ -1.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ตัวแปร	ตัวแปรแฝงภายใน								
ตัวแปรแฝง	ด้านคุณค่า			ด้านทัศนคติ			ด้านความตั้งใจซื้อ		
ภายนอก	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ด้านข้อมูล	0.89**	-	0.89**	-	0.51**	0.51**	-	0.66**	0.66**
ด้านความ น่าเชื่อถือ	1.19**	-	1.19**	0.40*	-0.68**	1.08**	-	-0.68**	1.11**
ด้านความ บันเทิง	1.33***	-	1.33***		0.76***	0.76***	-	0.98***	0.98***
ด้านคุณค่า	-	-	-	0.57**	-	0.57**	0.46*	0.28**	0.74**
ด้านทัศนคติ	-	-	-	-	-	-	0.49*	-	0.49*
ค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์		0.95			0.90			0.87	

หมายเหตุ : TE = Total Effect (อิทธิพลรวม), IE = Indirect Effect (อิทธิพลทางอ้อม),

DE = Direct Effect (อิทธิพลทางตรง) ** $p < 0.01$ หรือ *** $p < 0.001$

หรือ * $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านทัศนคติเท่ากับ 0.49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดจากด้านความบันเทิง เท่ากับ 0.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในด้านคุณค่าได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านความบันเทิงเท่ากับ

1.33 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ส่วนในด้านทัศนคติได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านคุณค่าเท่ากับ 0.57 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันได้สูงถึงร้อยละ 87 โดยสามารถอภิปรายปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันได้ดังนี้

ด้านทัศนคติมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน อันเกิดจากการให้บริการของระบบการขายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแอปพลิเคชัน Ookbee ตลอดจนการพัฒนาระบบปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตามทันเทคโนโลยีในการซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางแอปพลิเคชัน และด้านการส่งเสริมการขายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆของแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีโมเดลทัศนคติจากสื่อออนไลน์ที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้า (Model The mediating role of attitude towards online advertising) (Salem Ben Brahim., 2016) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Assael (1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้หรือความเชื่อนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อตราสินค้าและส่งผลต่อพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการเข้าใจในองค์ประกอบนี้สำคัญต่อนักการตลาดเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยบ่งชี้ในความสำเร็จของกลยุทธ์การตลาด

ด้านคุณค่ามีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับมูลค่าแพคเกจโปรโมชั่นของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน Ookbee และการซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการซื้อที่คุ้มค่าและลดค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเล่มซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีโมเดลทัศนคติจากสื่อออนไลน์ที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้า (Model The mediating role of attitude towards online advertising) (Salem Ben Brahim, 2016) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suki (2014) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสายการบินมาเลเซีย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 300 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) ใช้โมเดลสมการ

โครงสร้างในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้ประกอบการขายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชัน ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) ผู้ประกอบการขายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผ่านแอปพลิเคชันสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายหรือการวางแผนการตลาดเพื่อการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น

3) การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค เช่น ด้านความมีชื่อเสียงของตราสินค้า หรือด้านการไว้วางใจในตัวสินค้า เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง: References

กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Rangsungnoen, G. (2011). *Factor Analysis using SPSS and AMOS Program for Research*. Bangkok: SE-ED education publishing.

กุลธิดา เต๋นวิทยานันท์. (2561). “อีบุ๊ก” โอกาสที่มากับความท้าทายของธุรกิจสิ่งพิมพ์ไทย. สืบค้นจาก <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20180628.ht>

Kulthida, D. (2018). “E-book” opportunity that comes with the challenge of Thai publishing business. Search from <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20180628.ht>

ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ตาก: โปรเจ็คท์ไฟฟ์-โฟว์ จำกัด.

Chamaiporn, K. (2013). *Research Methods in Social Science*. Tak: Project 5 - Four Company Limited.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

Wongrattana, C. (2017). *Techniques for Creating Research Instrument: Professional use Guidelines*. Bangkok: Amorn Printing Press.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.

Thanin, S. (2012). *Research and Statistical Analysis by SPSS and AMOS*. (13th ed.). Bangkok: Business R & D.

ธรรมยุทธ์ จันทร์ทิพย์ และดวงลาภ เปี่ยมอยู่สุข. (2555). พัฒนาการและแนวโน้มของนิตยสารในยุคเทคโนโลยี. *วารสารนักบริหาร*, 32(4), 109 -115.

Thammasut, C. and Duanglapa, P. (2012). Development and Trends of Magazines in the Technological Age. *Executive Journal*, 32(4), 109 -115.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Wiratchai, N. (1999). *LISREL Model: Statistical Analysis for Research*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). *รายงานผลสำรวจพฤติกรรม การใช้ อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.

Electronic Transactions Development Agency. (2018). *Behaviour Survey Report Internet usage in Thailand, year 2018*. Bangkok: Electronic Transactions Development Agency.

- Aaker, David A. (1991). *Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of A Brand Name*. New York: The Free Press.
- Assael, H. (1995). *Consumer Behaviour and Marketing Action*: South-Western College Publishing.
- Celebi, S. I. (2015). How do motives affect attitudes and Behaviours toward Internet Advertising and Facebook Advertising. *Computers in Human Behaviour*, 51, 312-324.
- Dehghani, M., and Tumer, M. (2015). A research on effectiveness of Facebook Advertising on Enhancing Purchase Intention of Consumers. *Computers in Human Behaviour*, 49, 597-600.
- Joreskog, K. G. (1970). *A General Method for Analysis of Covariance Structures*. Oxford: Biometrika.
- Joreskog, K. G. (1999). *LISREL8: New statistical Features*. Chicago: Scientific Software International.
- Kim, Y.J., and Han, J. (2014). Why Smartphone Advertising Attracts Customers: A Model of Web Advertising, Flow, and Personalization, *Computers in Human Behaviour*, 33, 256–269.
- Lee, J., & Hong, I.B. (2016). Predicting Positive user Responses to Social Media Advertising: The roles of Emotional Appeal, in Formativeness, and Creativity. *International Journal of Information Management*, 36(1), 360-373.
- Luo, X. (2002). Uses and Gratifications Theory and E-Consumer Behaviours. *Journal of Interactive Advertising*, 2(2), 34-41.
- Manar, Tunis. Tomaras, P. and Ntalianis, K. (2015). Evaluating the impact of posted advertisements on content sharing sites: an unsupervised social computing approach, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 175, 219-226.

- Mehta, A. (2000). Advertising Attitudes and Advertising Effectiveness. *Journal of Advertising Research*, 40, 67–72.
- Suki, N. M. (2014). Passenger satisfaction with airline service quality in Malaysia: A Structural Equation Modelling Approach. *Research in Transportation Business & Management*, 10 (2014), 26–32.
- Wang, Z., Wang, X., & Guo, D. (2017). Policy Implications of the Purchasing Intentions towards Energy-efficient Appliances among China's Urban Residents: Do Subsidies Work?. *Energy Policy*, 102, 430–439.

ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*

The Strategies for World Class Standard Schools Administration
According to the Philosophy of Sufficient Economy under the
Secondary Educational Service Area Office 25

¹ธนากร บำรุงภักดี และ วิเชียร รุ้ยยืนยง

¹Thanakorn Bamrungpakdee and Wichian Ruyuenyong

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

North Eastern University, Thailand.

¹Email: pipisit1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติและพึงประสงค์และเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน ครูผู้สอนจำนวน 342 คน รวมทั้งสิ้น 402 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.สภาพการปฏิบัติและพึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่าสภาพการปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการระบบคุณภาพตามหลักปรัชญาของ

* Received August 29, 2018; Revised September 12, 2018; Accepted April 15, 2019

128 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

เศรษฐกิจพอเพียง และด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์; โรงเรียนมาตรฐานสากล; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were : to study the practical and desirable condition and to develop the strategies for world class standard schools administration according to the philosophy of sufficient economy under the secondary educational service area office 25. The sample group used in this research totaled 402 persons including 60 administrators and 342 teachers in world class standard schools under the secondary educational service area office 25, Khon Kaen province. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with reliability at 0.96 and Index of Item–Objective Congruence (IOC) between 0.80-1.00. The statistics were analyzed by using computer program.

The research results were as follows:

1. The practice and desirable conditions in world class standard schools administration according to the philosophy of sufficient economy under the secondary educational service area office 25 were found that in overall were rated at a high level when considering in each aspects, it was found that the highest average was : world class standard teaching and learning according to the philosophy of sufficient economy, the networking of co-development and the promotion of students' potential according to philosophy of sufficient economy, quality system management according to philosophy of sufficient economy and the students' potential to be global citizenship according to the philosophy of sufficient economy respectively.

Keywords: Strategies; World Class Standard Schools; The Philosophy of Sufficient Economy

บทนำ

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อยกระดับความสามารถ พัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลในด้านการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องเร่งหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่จะเติบโตเป็นคนไทยที่มีความคิดเป็นสากล มีความสามารถในการร่วมมือทำงานและแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเริ่มดำเนินการกับโรงเรียนนำร่องจำนวน 500 โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2553 ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นสากล ได้แก่ ทฤษฎีความรู้ ความเรียงขั้นสูง โลกศึกษา และจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาทักษะให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้มีการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการในปีการศึกษา 2553-2555 สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย (The Office of Higher Education , 2010)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 มุ่งสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน" รวมทั้งนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติ (Pibulsaravut ,2007)

ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีคุณภาพทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการเป็นพลโลก ควบคู่ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ด้านการจัดเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพด้านการศึกษาของไทยพัฒนาเทียบเท่าสากลควบคู่กับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ทั้งในด้านการดำรงชีวิตประจำวัน การวางแผนงานการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนา

คุณภาพเยาวชนไทยให้มีความรู้ในระดับสากล โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขควบคู่กับการพัฒนาการของโลกในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยประสงค์ในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัย ศึกษา ทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัย ในการพัฒนาฐานคิดตลอดจนสารสนเทศต่างๆ เพื่อกำหนด กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการปัจจุบันและสภาพปัจจัยประสงค์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ส่วน

ขั้นตอนที่ 3 ร่างยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ขั้นตอนที่ 4 จัดประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ได้เป็นยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 เขียนสรุปและรายงานผลการวิจัยยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต จำนวน 17 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 71 คน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2,228 คน รวมทั้งสิ้น 2,299 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน ครูผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 342 คน รวมทั้งสิ้น 402 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน, (Ekkul. 2006)

3. **กลุ่มเป้าหมาย** ได้มีการคัดเลือกแบบเจาะจงมี 2 กลุ่มได้แก่

3.1 โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนขอนแก่นวิทยฯ โรงเรียนกัลยาณวัตร และโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม สำหรับเก็บข้อมูล เชิงคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนแกนนำด้านเศรษฐกิจพอเพียง 2) เป็นโรงเรียนที่ประเมินเกณฑ์รางวัลคุณภาพระดับเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(OBECQA)

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการตรวจสอบ ยืนยัน กลั่นกรอง ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการ ปรับปรุงให้สมบูรณ์

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ แบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์แบบประเมินยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 การสร้างเครื่องมือได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย และประมวลผล เอกสารสร้างแบบสอบถามยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนตามแนวของ ลิเคิร์ท (Likert Scale)

1.2 ตรวจสอบความตรงบนเนื้อหา (Content validity) โดยใช้เทคนิค IOC : Index of Item Objective Congruence หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและ วัตถุประสงค์ โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

1.3 นำคะแนนที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินแต่ละข้อกับยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 คัดเลือกเฉพาะรายการประเมินข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00

1.4 นำแบบสอบถามมาหาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์คะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (.50) มีค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 0.20 - 0.80

1.5 ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย

2. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน (Srisaet, 1992) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index (PNI) (Vongvanich, 2007)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติและพึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่าสภาพการปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการระบบคุณภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ พัฒรากุล (Pattanakul, 2012) ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาในสังกัด สพม. 1 พบว่าการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาในสังกัด สพม. 1 ในด้านการขับเคลื่อนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การบริหารจัดการระบบคุณภาพ การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน และการนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากในทุกด้าน

ในขณะที่สภาพพึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D. =0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการระบบคุณภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลีประกายเกียรติ (Prakarkit ,2010) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบบริหารคุณภาพเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบคุณภาพการนำองค์กรมีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานด้วยระบบคุณภาพ ที่พัฒนาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(Charoenjos , 2005) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนครเขต 2 พบว่าข้อเสนอแนะที่สำคัญได้แก่ ควรมีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจถึงประโยชน์ที่นักเรียนและชุมชนได้รับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อความศรัทธาที่ดีของชุมชน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาความจำเป็นต้องพัฒนา (PNI modified) การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่ามีค่าเฉลี่ยคือ 0.16 ด้านที่มีค่าความจำเป็นต้องพัฒนา (PNI modified) มากกว่าค่าเฉลี่ยคือด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ สอดคล้อง บุญชนะ ทาโยธี (Takayotee, 2010) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยพบว่าพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารจัดการและการวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 4) ด้านการพัฒนา

บุคลากร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งผลการประเมินทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก นำข้อมูลที่ได้ร่าง การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และนำร่างการพัฒนา ยุทธศาสตร์ฯ ที่ได้เข้าสู่อการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรับปรุงยุทธศาสตร์การ บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

อภิปรายผลการวิจัย

นำร่างการพัฒนายุทธศาสตร์ฯ ที่ได้เข้าสู่อการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ปรับปรุงได้ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ดังต่อไปนี้ วิสัยทัศน์(Vision) คือการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานสากลโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหาร ภายใต้การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพในระดับสากล โดยมีพันธกิจ (Mission) ดังนี้ 1) ยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล 2)ส่งเสริม ผู้เรียนด้านความรู้และคุณธรรม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก พัฒนาเครือข่ายด้าน การศึกษา พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน 3) พัฒนาระบบการจัดการเรียน การสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้วยระบบคุณภาพ (TQA) ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์คือ 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบคุณภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง2)การ พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เป็นพลโลก สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 3) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และตัวชี้วัด 53 ข้อ สอดคล้องกับงานของ บุญตา ชาญชานี(Chanachamni , 2014)ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์คือ 1)การบริหารจัดการด้วยระบบ คุณภาพในระดับสากล 2) หลักสูตรเทียบเคียงมาตรฐานสากล 3) การพัฒนาครูและผู้บริหาร เป็นมืออาชีพ 4) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก 5) การสื่อสาร 2 ภาษา อีกทั้งมีพันธกิจ 5 ข้อ เป้าประสงค์ 5ข้อ กลยุทธ์ 5 ข้อ และตัวชี้วัด 58 ข้อ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) การนำยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มาใช้ในการบริหาร สถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา

2) โรงเรียนมาตรฐานสากลควร จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมและ
เป็นไปได้ เพื่อบรรลุตัวชี้วัดยุทธศาสตร์แต่ละด้าน

3) ควรศึกษาวิจัยเชิงนโยบายว่าโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลได้ผลคุ้มค่ากับการ
ลงทุนในทุกด้านหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา ที่ให้ความรู้ คำแนะนำคำปรึกษา
ให้งานนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในการอนุเคราะห์ข้อมูลและขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความ
ช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

References

- Chanchamni, B. (2014). *Strategic Management of International Schools under the Office of Educational Service Area 25*. Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Northeastern University.
- Charoenjos. P. (2005). *Strategy to promote community participation in mobilizing resources for the Organization*. Office of the National Education Commission Queen Sirikit Ratchathewi Special Administrative Region Pathum Thani District Ratchathewi Bangkok Sukhothai Thammathirat Open University.
- Ekkul, T. (2006). *Research Methodology Behavioral Sciences and Social Sciences*. Bangkok: Offset printing.
- Pattanakul, S. (2012). *The study of the opinions of the committees of international standard schools. The implementation of secondary school standards. Under the Jurisdiction of the Office of the Secondary Education Service Area*. Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Pibulsaravut, P. (2007). *Philosophy of Sufficiency Economy and Educational Management*. Economic Research Program.

Prakarkit, A. (2010). *Development of quality management system for the excellence of educational institutions*. Doctor of Philosophy in Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Srisaet, B. (1992). *Introduction to Research*. (2nd e.). Bangkok: Suviriyasarn

Takayotee, B. (2010) *Development of School-Based Management Approaches for Economic Philosophy*. Doctor of Philosophy in Educational Administration Northeastern University.

The Office of Higher Education (2010). *Quality Management System World Class Standard School*. Bangkok: Agricultural Rally Hall of Fame

Vongvanich, S. (2007). *The Need for Essential Research*. Bangkok: Chulalongkorn Publishing University.

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมของ องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*

Public Welfare Assistance Project Implementation of Songklong
Subdistrict Administrative Organization, Bangpakong District,
Chachoengsao Province

อนงค์วรรณ เทพสุทิน, ชนะ รัตนภักดี และกมลพร กัลยาณมิตร¹
Anongwan Thepsutin, Chana Rattanapakdee and Kamolporn Kalyanamitra¹

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University, Thailand.

¹Email: kramonporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเหมาะสม/ระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านประชาสัมพันธ์โครงการ ตามลำดับ

ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ควรส่งเสริมอาชีพ อบรมอาชีพระยะสั้นให้ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ พร้อมสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน ควรเพิ่มเบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ควรโอนเงินสงเคราะห์

* Received December 10, 2018; Revised December 20, 2018; Accepted April 20, 2019

เพื่อการยังชีพเข้าบัญชีธนาคาร หรือนำมาให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน ควรมีโครงการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ควรบริหารเวลาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ควรอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านของผู้สูงอายุ เช่น การจักสาน และควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการสื่อสารในการฟังให้ผู้พิการทุกปี เป็นต้น

การเปรียบเทียบการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม พบว่า ประชาชนที่มีอายุและการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โครงการให้ความช่วยเหลือ; สวัสดิการสังคม; องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง

Abstract

The purpose of this research was to study the implementation of the Social Welfare Assistance Program of the Songklong Subdistrict Administrative Organization, Bangpakong District, Chachoengsao Province, and to compare the implementation of the social welfare project of the Bangpakong Subdistrict Administrative Organization, Bangpakong District, Chachoengsao Province. The questionnaire was used as a tool to collect data. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results found that:

The implementation of the social welfare assistance project of the Songklong Subdistrict Administrative Organization, Bangpakong District, Chachoengsao Province at the highest level, the appropriateness/level of practice was the highest, building facility service providers of service providers, recreation and public relations projects respectively.

The public has provided suggestions and comments on the implementation of the welfare assistance program for the people. The second administrative organization of Bangpakong District, Chachoengsao Province, should promote career, short-term vocational training for the elderly with AIDS and working capital support should increase the allowance for subsistence.

should transfer the allowance to the bank account, or bring to elderly people with disabilities and AIDS patients at home, should have a project to visit home elderly people with disabilities, AIDS patients should manage time to be faster. Conservation and promotion of villagers' knowledge of the elderly, such as basketry, should be encouraged and encouraged.

A comparison of the social welfare assistance programs found that the age and education of the people differed. There is a significant difference in the level of .05 except that people with different sexes have opinions on the implementation of the public assistance project. Social welfare was not significantly different at the .05 level.

Keywords: Public Welfare; Assistance Program; Songklong Sub-district
Administrative Organization

บทนำ

โครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม เป็นแนวคิดหรือนโยบาย เพื่อให้การช่วยเหลือคนจน คนตกทุกข์ได้ยาก และคนด้อยโอกาส ในการช่วยเหลือทางสังคม เป็นรูปธรรมของสวัสดิการสังคมที่มุ่งดูแลคนตกทุกข์ได้ยาก คนด้อยโอกาส อาทิ กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี ผู้พิการ คนยากจน ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ โดยผู้รับการช่วยเหลือต้องถูกตรวจสอบก่อนว่าจริงเท็จ เด็ดร้อนจริงจึงได้รับการช่วยเหลือซึ่งอาจอยู่ในรูปของ ตัวเงิน สิ่งของ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม เพราะเมื่อสังคมก้าวหน้าขึ้น ย่อมมีปัญหาในสังคมเพิ่มมากขึ้น การแสวงหารูปแบบและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มต่างๆที่ไม่สามารถเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมที่เดิมเน้นเรื่องปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ในช่วงประสบปัญหาให้ครอบคลุมไปยังเรื่องของ สุขภาพอนามัย การมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป

สาระสำคัญดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายคำว่า สวัสดิการสังคมไว้ว่า “สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบ การจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา

และการ ส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตาม มาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ สังคมทุกระดับ” จากความหมายที่กล่าวมานั้น อาจกล่าวได้ว่า สวัสดิการสังคมเป็นสิ่งที่จัดให้มีขึ้นเพื่อต้องการให้ผู้รับมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หรือไม่ตกต่ำลงไปกว่าที่เป็นอยู่ โดยสิ่งที่จัดให้มีขึ้นเพื่อต้องการให้ผู้รับมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่ตกต่ำลงไปกว่าที่เป็นอยู่

โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นหน่วยงานของรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ต่อมารัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 อีกหลายครั้ง จนถึงปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดภารกิจ อำนาจ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการสงเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม และมาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในองค์การบริหารส่วนตำบล (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ ข้อ 6 ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ ได้แก่ ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ให้ได้รับเงินช่วยเหลือจากโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสองคลองจึงได้นำโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมมาดำเนินการให้มีคุณภาพ เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและแบ่งเบาภาระของครอบครัวให้ลดลง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทของเบี้ยยังชีพที่ได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวนทั้งสิ้น 373 ราย ผู้พิการ จำนวนทั้งสิ้น 66 ราย และผู้ป่วยเอดส์ จำนวนทั้งสิ้น 62 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 501 คน และอาศัยอยู่ในเขตตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับเบี้ยยังชีพ และอาศัยอยู่ในเขตตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 223 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษา คือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทเบี้ยยังชีพที่ได้รับ ส่วนตัวแปรตามมี 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการ
2. ด้านกิจกรรมนันทนาการ
3. ด้านการบริการตรวจสอบสุขภาพ
4. ด้านอาคารสถานที่
5. ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ
6. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

ข้อ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติอ้างอิง t-test และอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประเภทเบี้ยยังชีพที่ได้รับโดยใช้สถิติอ้างอิง ANOVA หรือ F-Test

สรุปผลการวิจัย

1.ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม ประชาชน มีความเห็นว่า การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่า ด้านการบริการตรวจสอบสุขภาพ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชน ด้านสังคม

โครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้าน สวัสดิการสังคม	$\bar{X}$	S.D	ความเหมาะสม/ ระดับการปฏิบัติ
ด้านการบริการตรวจสอบสุขภาพ	4.45	0.45	มากที่สุด
ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ	4.44	0.35	มากที่สุด
ด้านอาคารสถานที่	4.28	0.45	มากที่สุด
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.23	0.43	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมนันทนาการ	4.22	0.59	มากที่สุด
ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ	4.14	0.52	มาก
ทั้งหมด	4.29	0.35	มากที่สุด

2. ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ควรส่งเสริมอาชีพ อบรรมอาชีพระยะสั้นให้ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ พร้อมสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนควรเพิ่มเบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ควรโอนเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพเข้าบัญชีธนาคาร หรือนำมาให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน ควรมีโครงการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ควรบริหารเวลาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ควรอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านของผู้สูงอายุ เช่น การจักสาน และควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์การสื่อสารในการฟังให้ผู้พิการทุกปี

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และการศึกษา แตกต่าง

กัน จะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแผนภาพต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม คือ

- ควรส่งเสริมอาชีพอบรมอาชีพพระยาสันให้ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ พร้อมสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนควรเพิ่มเบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ
- ควรโอนเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพเข้าบัญชีธนาคารหรือนำมาให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน
- ควรมีโครงการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์
- ควรบริหารเวลาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น
- ควรอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านของผู้สูงอายุ เช่น การจักสาน

ควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์การสื่อสารในการฟังให้ผู้พิการทุกปี

การอภิปรายผล

การศึกษาการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม ในภาพรวมเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นว่า ด้านการบริการตรวจสอบสุขภาพมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการประชาสัมพันธ์โครงการตามลำดับ สอดคล้องกับรัตน นภาภาศ (2558) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา ที่มีต่อการบริหารงานด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสาร สิทธิในด้านการ

กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้สูงอายุเข้ารับเงินสวัสดิการ โดยดำเนินการอย่างเปิดเผย และการปรับปรุง และประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินสวัสดิการอย่างสม่ำเสมอ มีความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจ่ายเงินสวัสดิการเต็มจำนวน และไม่คิดค่าบริการ และการอำนวยความสะดวกด้านเอกสารแก่ผู้รับสวัสดิการ และในด้านการบริการรับจ่ายเงิน พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลองได้กำหนดกรอบงานที่ต้องดำเนินการก่อนวันมอบเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ไว้ 6 ด้าน โดยพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการพบว่า ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง แจ้งรายชื่อผู้ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพล่วงหน้าก่อนวันมอบเบี้ยยังชีพผ่านสื่อต่างๆ ทุกครั้ง มีความเหมาะสม/ระดับการปฏิบัติในระดับมาก ด้านกิจกรรมนันทนาการ พบว่า ประชาชนเห็นว่า การจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการต่างๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ด้านการบริการตรวจสอบสุขภาพพบว่า ประชาชนเห็นว่า การมีบริการตรวจสอบสุขภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายทุกครั้งมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ประชาชนเห็นว่า การมีความสะอาด น่าคนั่ง ปลอดภัย และกว้างขวาง มีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ พบว่า ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง จ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพเต็มจำนวนตามสิทธิที่ได้รับ คือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ พบว่า ประชาชนเห็นว่า ความซื่อสัตย์ สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องและเป็นไปตามกรอบงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลองกำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของรัชชา นุชสำอานค์ (2557) ได้ศึกษาโครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องการรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ รายเดือน ซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ ไม่มีผู้ดูแล หรือถูกทอดทิ้งในชุมชน และควรมีกระบวนการจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น ร่วมพิจารณา สำหรับวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพจะเป็นการโอนผ่านบัญชีผู้สูงอายุมากที่สุด โดยขั้นตอนการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นไปอย่างตรงเวลา

ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ควรส่งเสริมอาชีพ อบรบอาชีพพระยาสันให้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ พร้อม

สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนควรเพิ่มเบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ควรโอนเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพเข้าบัญชีธนาคารหรือนำมาให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน ควรมีโครงการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ควรบริหารเวลาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ควรอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านของผู้สูงอายุ เช่น การจักสาน และควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ในการสื่อสารในการฟังให้ผู้พิการทุกปี สอดคล้องกับการศึกษาของรัชชานุชสำอองค์ (2557) ได้ศึกษาโครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า กระบวนการพิจารณาคัดเลือกเบี้ยยังชีพสามารถใช้เกณฑ์พิจารณาหลายลักษณะร่วมกัน และควรมีกระบวนการจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่นร่วมพิจารณา รัฐยังขาดกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละระดับที่ชัดเจน

การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และการศึกษา แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการให้บริการตามโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง สามารถตอบสนองความต้องการทางกายภาพแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ได้ แต่ไม่อาจตอบสนองความต้องการทางจิตใจได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดมีข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันตามข้อมูลและการบริการที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอำนวย ชัยชโย (2558) เรื่อง การศึกษาโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชนโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร พบว่า ในกระบวนการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพยังไม่มีความเป็นธรรมเกิดขึ้นในกระบวนการจัดการ เช่น จำนวนเงินและระยะเวลาในการโอนเงินไม่แน่นอน การถูกหักเงินเบี้ยยังชีพให้เป็นค่าพาหนะ หรือค่าตอบแทนแก่ผู้นำหรือกรรมการที่ไปรับเงินมาให้ การขาดความรู้ความเข้าใจในการเปิดบัญชีธนาคารในชื่อตนเองจนส่งผลให้ไม่มีโอกาสตรวจสอบยอดเงินของตนเอง และไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของตนเองได้ การขาดการติดตามผล ขาดการตรวจสอบถึงความเป็นธรรมและความโปร่งใสในกระบวนการดำเนิน และการขาดระบบสนับสนุนด้านระบบข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ควรนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด
2. ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์
3. ควรคำนึงถึงความสะดวกในการรับเงินของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ด้วย
4. ควรจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ และมีโครงการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ด้วย
5. ควรให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค อุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการประเมินผลโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ
2. ศึกษาเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดสรรเงินเบี้ยยังชีพกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง: REFERENCES

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *รวมกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- Ministry of Social Development and Human Security (2005). *Include the law promulgated under the Elderly Act, BE 2546*. Bangkok: Ministry of Interior.
- กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). *มาตรฐานการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Ministry of the Interior, Department of Local Government Administration. (2006) *Standard for the Elderly*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- King Prajadhipok's Institute. (1999). *The Act Establishes Plans and Procedures for Decentralization to Local Administrative Organizations*. Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- รัชชา นุชสำอากค์. (2557). *โครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ สำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Nootsamang, R. (2014). *The research project evaluates the payment of subsistence allowances. For the Elderly of Local Filtering Organizations*. Master of Business Administration Thesis. : Khonkaen University.
- รัตนา นภาภาศ. (2558). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานด้านการสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพ ในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*. สาร นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- Naphakat, R. (2015). *The Satisfaction of the People towards the Management of the Living Allowance in the Administrative District of Nawa, Nawa District, Chana District, Songkhla Province*. Rajabhat Phuket University.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). *คู่มือ การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ
- Office of Decentralization Commission for Local Government Organization. (2004). *Manual for Implementation of the Action Plan on Decentralization*

Process for Local Government Organizations on Quality of Life. Bangkok:
The Office

อำนาจ ชัยชัย. (2558). *การศึกษาโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชนโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลกุดชุมพัฒนา อำเภอกุดชุมหะ จังหวัดยโสธร*. รายงานการค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Chaichayo, A. (2015). *A Study of the Elderly and Family Welfare Fund Community Contribution Seniors Scheme of Kutchum Pattana Subdistrict Municipality, Kutchum District, Yasothon Province*. Independent Study. Rajabhat Mahasarakham University.

คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์
อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท*
Quality of Service of Watsing Subdistrict Municipality,
Watsing District, Chainat Province

สุทิน นพเกตุ

Sutin Noppakate

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University, Thailand.

¹Email: kramonporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อราชการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปวส. หรืออนุปริญญาตรี และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการและด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

* Received December 10, 2018; Revised December 31, 2018; Accepted April 24, 2019

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนผู้ให้บริการที่มี เพศ การศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประชาชนผู้ได้รับการที่มีอายุ อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ; เทศบาลตำบลวัดสิงห์; ประชาชน

Abstract

The purpose of this research was to study public opinion on the quality of service of Watsing Subdistrict Municipality, Watsing District, Chainat Province is classified according to gender, age, education and income, and studies on problems, obstacles and needs of the people towards the quality of service of Watsing Subdistrict Municipality. The samples used in this study were 355 people who used the services of Watsing Subdistrict Municipality, namely the Permanent Secretary, the Division of Finance, Division of Education and Public Health, and 355 questionnaires by accidental sampling method. The instrument used in the study was a 5 - point scale questionnaire. Data were analyzed by means of percentage, mean and standard deviation.

1. Most of the respondents are female, rather than male. They are between 20 and 30 years old. Diploma or Diploma the majority of respondents were from government / state enterprises. Average monthly income Most of them earn 10,001 - 15,000 baht.

2. Public opinion on the quality of service of Watsing Subdistrict Municipality, Watsing District as a result, there was a high level of satisfaction. The highest average was the staff, the service provider and the knowledge of the service provider, followed by the convenience of the service and the information received from the service was the least.

3. Comparison of public opinion on the quality of service of Watsing Subdistrict Municipality. There is no difference in opinions on the quality of

services provided by Watsing Subdistrict Municipality. There was a difference in opinions on the quality of services provided by Watsing Subdistrict Municipality, overall and different aspects.

Keywords: Quality of Service; Watsing Subdistrict Municipality; People

บทนำ

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่ตั้งขึ้นเป็นรูปแบบแรกภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ที่มีความเจริญก้าวหน้ามาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ในเขตเมืองซึ่งมีลักษณะปัญหาแตกต่างไปจากพื้นที่ชนบท เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องที่อยู่อาศัย และเรื่องสิ่งปฏิกูล เป็นต้น โดยที่ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนครได้ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง ซึ่งเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลขนาดเล็กที่สุด ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของประชากร ความหนาแน่น หรือรายได้ และมีองค์กรเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี (มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555) ในขณะที่เทศบาลตำบลวัดสิงห์เป็นองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ.2546 กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน พ.ศ.2542 เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ เพื่อเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสนโยบายในสังคมที่เน้นการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการบริหารงาน

โดยหลักการสำคัญส่วนหนึ่งที่ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมความเป็นอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล ท้องถิ่นภายใต้กรอบของกฎหมายและการจัดแบ่งภารกิจในการบริการสาธารณะระหว่างรัฐบาลและองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้แก่ หลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย หลักการจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะ

ระดับชุมชนท้องถิ่น และสุดท้ายหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้มีทิศทางและการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคุณภาพมาตรฐาน บริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วุฒิสาร ตันไชย, 2546)

ขณะเดียวกันความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล คือ ช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาดีกว่าคนภายนอก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนประชาชนให้รู้ถึงการปกครองระดับชาติ และหากท้องถิ่นมีความมั่นคง แข็งแรง และมีเสถียรภาพ ประชาชนย่อมมีความเชื่อมั่นต่อการบริหาร และนอกจากเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลแล้วยังฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองอีกด้วย ซึ่งเทศบาลตำบลวัดสิงห์เป็นหน่วยงานที่เน้นการบริการประชาชนเป็นสำคัญ แต่การให้บริการประชาชนที่ผ่านมา ยังมีปัญหาว่าให้บริการล่าช้า มีขั้นตอนมาก มีกฎระเบียบแบบฟอร์มมากมาย ขาดคุณภาพ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ยังไม่ทันสมัย จึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่รวดเร็วเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัดสิงห์ จำนวน 4,512 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลวัดสิงห์, สิงหาคม 2559)

กลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยการใช้ตารางการกำหนดขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and

Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชาชนที่เข้ามาติดต่อราชการ ณ เทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ใน 5 ด้าน คือ 1. ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ 2. ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ 3. ด้านพนักงานผู้ให้บริการ 4. ด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ 5. ด้านคุณภาพของงานบริการ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน และโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท รายด้าน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ ให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ	3.96	0.70	มาก
2. ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ	4.09	0.62	มาก
3. ด้านพนักงานผู้ให้บริการ	4.11	0.65	มาก
4. ด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ	4.11	0.59	มาก
5. ด้านคุณภาพของงานบริการ	4.04	0.65	มาก
โดยรวม	4.06	0.53	มาก

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน พบว่า

2.1 ประชาชนผู้ได้รับการที่มี เพศ การศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนผู้ได้รับการที่มี อายุ อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งในรายละเอียดรายด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจมาจากความพร้อมของการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การให้บริการด้านสถานที่ การให้บริการข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ความรู้ความเข้าใจต่อระบบขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน

เทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลได้ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ ทุ่มเทให้กับการทำงานและให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีความเป็นกันเองกับประชาชน ทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการเกิดความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อรรถนพ ไชยปราการ (2558) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการของเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ 2) ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ 3) ด้านพนักงานผู้ให้บริการ 4) ด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ 5) ด้านคุณภาพของงาน ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน พบว่าประชาชนผู้ได้รับบริการที่มี เพศ การศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประชาชนผู้ได้รับบริการที่มีอายุ รายได้ อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลวัดสิงห์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทัด พรรณพ (2558) เรื่องประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่าผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านนา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้มาใช้บริการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็น ในภาพรวม ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคารสถานที่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าแตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ไม่พบความแตกต่าง และผู้มาใช้บริการที่มีระดับการศึกษา รายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้ความสำคัญต่อประชาชนที่มาใช้บริการของเทศบาล โดยการปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการ เพื่อให้เกิดความคิดเห็นในระดับมากถึงมากที่สุดในงานทุกๆ ด้าน
2. ควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเพิ่มความรู้เป็นประจำเพื่อรับทราบ นโยบายระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่จำเป็นในการให้บริการแก่ประชาชน
3. ควรจัดให้หน่วยงานมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในสำนักงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอ

156 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

5. ควรปรับการให้บริการโดยการเพิ่มเจ้าหน้าที่ชั่วคราวในช่วงเวลาที่มีผู้มาใช้บริการมากหรือการปรับปรุงระยะเวลาการบริการ เช่น มีการให้บริการระหว่างการพักเที่ยงด้วย

6. ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

7. ควรมีการติดตั้งเสียงตามสายภายในเขตเทศบาลเพื่อให้ประชาชน ได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์งานของเทศบาลตำบลอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลในแต่ละกอง เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินงานการให้บริการในรูปแบบต่างๆให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการของเทศบาลตำบลต่าง ๆ ที่มีขนาดเดียวกัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการให้บริการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. ศึกษาความคิดเห็นในช่วงเวลาของการติดต่อกันในแต่ละกองซึ่งมีลักษณะงานและช่วงเวลาติดต่อขอรับบริการจากประชาชนแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง: References

- โกวิทย์ พวงงาม. (2541). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- Puangngam, K. (1998). *Thai Local Governance: Principles and New Dimensions in the Future*. Bangkok: Foundation for the Promotion of Local Government.
- กฤษดา ณรงค์ฤทธิ์. (2550). *งานบริการคืองานของเรา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Narongrit, K. (2007). *The service is our job*. Bangkok: Odean Store.
- กระทรวงมหาดไทย. *พระราชบัญญัติเทศบาล 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2496*. กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.,ม.ป.ป..
- Ministry of Interior. *Municipality Act B.E.2496, Amended (No. 12) BE 2496*. Bangkok.
- กุลธน ธนาพงศธร. (2548). *ประโยชน์และบริการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Thanapongsathorn, K. (2005). *Benefits and Services*. (7th ed.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2546). *การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิคดีไซน์และการพิมพ์.
- Tanchai, W. (2003). *Distribution of Power to the Local Government*. Bangkok: AP Graphic Design and Printing.
- ประทัต วรรณพ. (2558). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Hannop, P. (2015). *Effectiveness of Services of Banna Subdistrict Municipality, Ban Na District, Nakhonnayok Province*. Thesis. Bangkok: Rajabhat Phranakhon University.
- สุธี นาทวรทัต. (2553). *หลักการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Natwornratat, S. (2010). *Marketing Principles*. (3rd edition). Bangkok: Thammasat University Press.

158 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

อรรณพ ไชยปการ. (2558). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการของเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม*. สารนิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

Chaiprakran, A. (2015). *Public Opinion on Nakhon Pathom Town Municipality*. Research. Rajabhat Bansomdet Chaopraya University.

Factors Influence the decision of selected Japanese Restaurant in Bangkok*

**Wittayaphon Thanavisarnkajon, Pornpana Srisatanon and
Winai Kasemwutthichai**

Rajapark Institute, Thailand.
Email: thanavisarnkajon@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the consumers' behavior factors, service marketing factors and consumer purchasing decision process was taken access method. The questionnaire was selected by using a purposive sampling method 400 samples who used to consume Japanese Restaurant in Bangkok. The Statistics were tested by using Structural Equation Modeling: SEM.

The results of the study show that most of samples were female, 25-45 years of age, married, 2 persons in family, employed professionals with a bachelor's degree and a monthly income 30,001-40,000 bath. They usually have Japanese Restaurant 1-2 times per month. Most of them consume with their family. The analysis results found that factor of consumers' behavior factor, service marketing factor and consumer can obtain information from many available resources influenced consumer's purchasing decision of Japanese Restaurant in Bangkok.

Keywords: Consumers' behavior factors; Service marketing factors;
Decision of selected Japanese restaurant

* Received December 7, 2018; Revised December 10, 2018; Accepted April 18, 2019

Introduction

Regarding the present economic is drastically grown up and raised high competition, these influence recently decade years Thai people has to spend more time of life for working. And this might be the reason that present life has a few less time than formerly. Like Baby boomer and Gen-X, there were times to relax from works by spending for cooking themselves. But during this decade year, people has no time enough to be care for dining, they now prefer to short cut their life style by eating out instead. Restaurant and branches drastically increase year over year. From the survey from Kasikorn Research Center, forecasts Thai Restaurant market size is about 390,000 – 397,000 million baht. And new entrepreneurs as new comers of food business are getting higher. (Kasikorn Research Center Company, 2560) Bangkok consumers emphasize to consider on marketing factors in variety sizes Food products, Quality and Price which shall be fit for income status, Location shall be convenience enough to reach food shop and including the marketing promotion of food shop that meet consumers' requirement. In addition, quality of services shall be fit for consumers' requirements and the decoration environment shall be remarkably unique, with plenary variety menu of food shop, it influences and able to response consumers' requirement at a various group. So that the studying of what importance element factors are and influence factors to choose a Japanese restaurant choice in Bangkok. That is importance to help entrepreneurs develop their business in order to get profit and expansion continuously.

Objective of research

This research aims to study.

1. Study the consumers' behavior factors and service marketing factors that influencing consumers' purchasing decision making to Japanese Restaurant in Bangkok.

2. Study the relation factor has both direct and indirect effect on consumers' purchase decision concerning the choice of Japanese Restaurant by Structure Equation Model: SEM

Review of literature

1. Characteristic behavior factors that effect consumer behavior they are attitude and beliefs, motivation, learning and experience, life style of people using the concept of Kerin, R.A., (2009). A consumer's buying behavior is influenced

by cultural, social, personal and psychological factors. Consumer behavior is a part of human behavior and by studying previous buying behavior, marketers can estimate how consumers might behave in the future when making purchasing decisions. (Kotler & Armstrong 2010, p.160). Individual consumers try to satisfy their own needs and wants by purchasing for themselves or satisfy the need of others by buying for them. These individual consumers can come from different backgrounds, ages and life stages. (Kardes et al. 2011, p. 8.)

2. The element of service marketing mix is important to service business, people, price, place, physical evident, and process have significant impact on both customer satisfaction and customer loyalty (Kaura & Datta. 2012).

Traditionally, a 4Ps model is enough for tangible products; the services sector on the contrary uses a 7Ps approach in order to satisfy the needs of their customers (Ivy, 2008). Booms and Bitner (1980) added 3Ps (participants, physical evidence and process) to the original 4 Ps to apply the marketing mix concept to service (Goi, 2009).

Kotler, P. & Keller, K. (2012) Introduced new marketing concept which is composed of 7 elements as follows. (1) Product comprise of Product Quality, Product type, Product design, Logo. (2) Price is the amount of money which consumer has willing to pay for goods and services. (3) Place, the location of distribution or service must consider the convenience of buying or taking any services. (4) Promotion, a process of communication to distribute information to customer in according to their behavior. (5) Personnel or Service officer who relies on recruiting training motivating in order to create our service contentment for customers. (6) Process, the method to present our service for user rightly and quickly. (7) Physical environment, provides and present physical environment of services such as decoration, shop's name that's easy to recognized, soft lighting and peaceful music, a pleasant, soothing ambience.

3. The factors affecting consumer purchasing decision are concerned about product or services. The idea of buying does not come suddenly but carry long process of thinking, analyzing options, and taking other factors in account to reach the conclusion. These days making decision to understand who buy? Who do they buy? When do they buy? Where do they buy? Consumer purchases of goods and services are highly influenced by cultural, social, personal and psychological characteristics. (Kotler and Amstrong, 2011, 134). A consumer can obtain information from many available resources;

Personal sources; family friends, neighbors, colleagues. Public Sources; consumer rating organizations, mass media. Commercial sources; sales people, internet, packaging, display. Experience Sources; using the product, examining, handling. (Kotler and Armstrong 2011, 153).

Chawal Lamsakulrat (2558). Studied about the Factors influencing Consumers' Satisfaction of International Food in Bangkok. The questionnaire was used to collect data with 400 consumers who used to consume international food in Bangkok. The study results indicated that the majority of participants were female, marital status were divorce with bachelor degree. They were business owners with an average monthly income ranging 20,000-30,000 Baths. They had international food 1 time per month and satisfied with Japanese foods more than another. The analysis result found that the quality services regarding to the major of consumers' requirement, need to consume fast food and product brand are influence factors to the satisfaction of International food in Bangkok at the statistical significant level of 0.05.

Pimrawee Tangsabutr (2556) studied about influence factors to the selection of healthy food consuming in order to make strategic organic food business. This study is to find selection factors to buy healthy food. The analysis is to screen influence factors for buying selection process. Founded 7 factors are risk reduction of health problem, quality of life, organic food favor, taste and price, environment and data providing. Result from studying found that Healthy Interesting group (19.4%), Comfortable life style by without plan group (37.4%), Cost or price considering prior health care group (12.9%), Prophylactic and time management for life balance group (27.7%), and strictly balance of health (2.6%). These 7 factors describe 5 groups of consumer in order to define strategy of marketing that suitability to organic food shop.

Methodology

The research is the quantitative research metrology. Data was analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and use Structural Equation Model: SEM.

Population and sample group

The population will be the customers who has experienced come to Japanese Restaurant for eating food. The questionnaire will be distributed to 400 sample.

Framework

The research set concept of frame work as below.

Independence variable is selection influence factors; 1) Characteristic consumers' behavior factor is compose of experience using the service, motivation, lifestyle, and consumers' attitude. 2) Service marketing factors composed of product, price, place, promotion, people, process and physical environment. 3). Consumer purchasing decision to Japanese Restaurant composed of suggestion from family friends, rating in restaurant and mass media factors.

Dependent variable of this study are suggestion from family friends, rating restaurant from internet and mass media.

Independent variable

H1

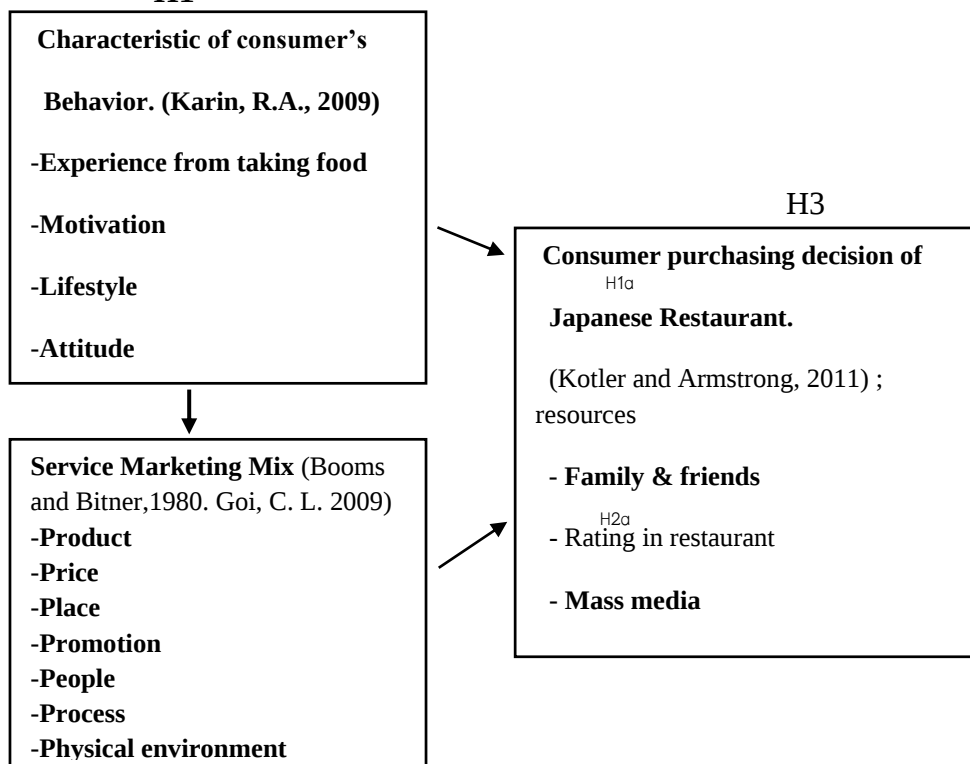

Figure 1: Research conceptual framework

Research method

By using of Questionnaire for opinion asking from Japanese Restaurant consumer in Bangkok, provided for 4 sections.

Section1. Asking about personal information from respondents, comprise of gender, age, marriage status, education, occupation, and average income per month. Answer is used as check list.

Sector2. Characteristic of consumers' factor including such factors as: experience of using service, motivation to use the service, lifestyle and attitude of consumer.

Setor3. The service marketing factor including such factors as: product, price, place, sale promotion, people, process and physical environment.

Sector4. Consumer purchasing decision to Japanese Restaurant such factors as: suggestion from family friend, rating restaurant from internet and mass media.

Data analysis

From this research, researcher analyze data by using of statistic tool as follow;

1. The study of characteristic of consumers' behavior factor and service marketing factor to consumer purchasing decision of selected Japanese Restaurant in Bangkok.

2. Analyze the effect of direct and indirect of characteristic consumers' behavior, service marketing factors to consumer purchasing decision of selected Japanese Restaurant via Structure Equation Model: SEM.

The findings of this study, achieved though the components of Personal factor, there are 4 fields of consumers' behavior, experience from taking food, motivation to use services, lifestyle, attitude and service marketing of consumer. Characteristic of consumers' behavior does also have a positive effect on service marketing and consumer purchasing decision of Japanese Restaurant.

The result are as below.

1. Personal data of respondent, found that female 51.8 %, age between 25-45 years 37.2%, marriage status “married” 57.9%, education level bachelor degree 52.6%, working as “employee” with income per month 30,001-40,000 baht.

2. Factor of Characteristic consumers’ behavior 4 sizes, the mean of attitude size is medium level, motivation to taking food size and lifestyle average total is high level.

3. Service marketing factors; the score of price, product, place, promotion, people, process and physical environment by average is high level.

Measurement Statistics:

Statistics test from Chi-square=543, df=201, $\chi^2/df=2.70$ which should be less than 3 (Jörreskos, K. and Sörborn, D., 2002) when defined group index is greater than 0.90 found that GFI (Goodness of Fit) = 0.91, AGFI (Adjusted Goodness of Fit) = 0.91 NFI (Normed Fit Index) = 0.93 IFI=0.91 CFI (Comparative Fit Index) = 0.91 which passed standard, and SRME index require at 0.06 or less and SRME index = 0.05 and CN (Critical N) = 207 at the standard defined at greater than 200. (Jörreskos, and Sörborn, 2002)

Table 1: Measurement of Variable

Goodness-of-fit measure	Good Fit Criteria	Acceptable Level
X ² /df	< 2	2-5
CFI	$CFI \geq 0.95$	$0.90 < CFI < 0.95$
GFI	$0.95 < GFI < 1.00$	$0.90 < GFI < 0.95$
AGFI	$0.90 < AGFI < 1.00$	$0.85 < AGFI < 0.90$
SRMR	< 0.05	< 0.08
RMSEA	$0 < RMSEA < 0.05$	$0.05 < RMSEA < 0.08$

Note: Jörreskos, K. and Sörborn, D., (2002)

With structure equation modeling, the relationships hypothesized in this study were analyzed

Figure 2 illustrates the structural equation model indicating the good fit for the hypothesized model

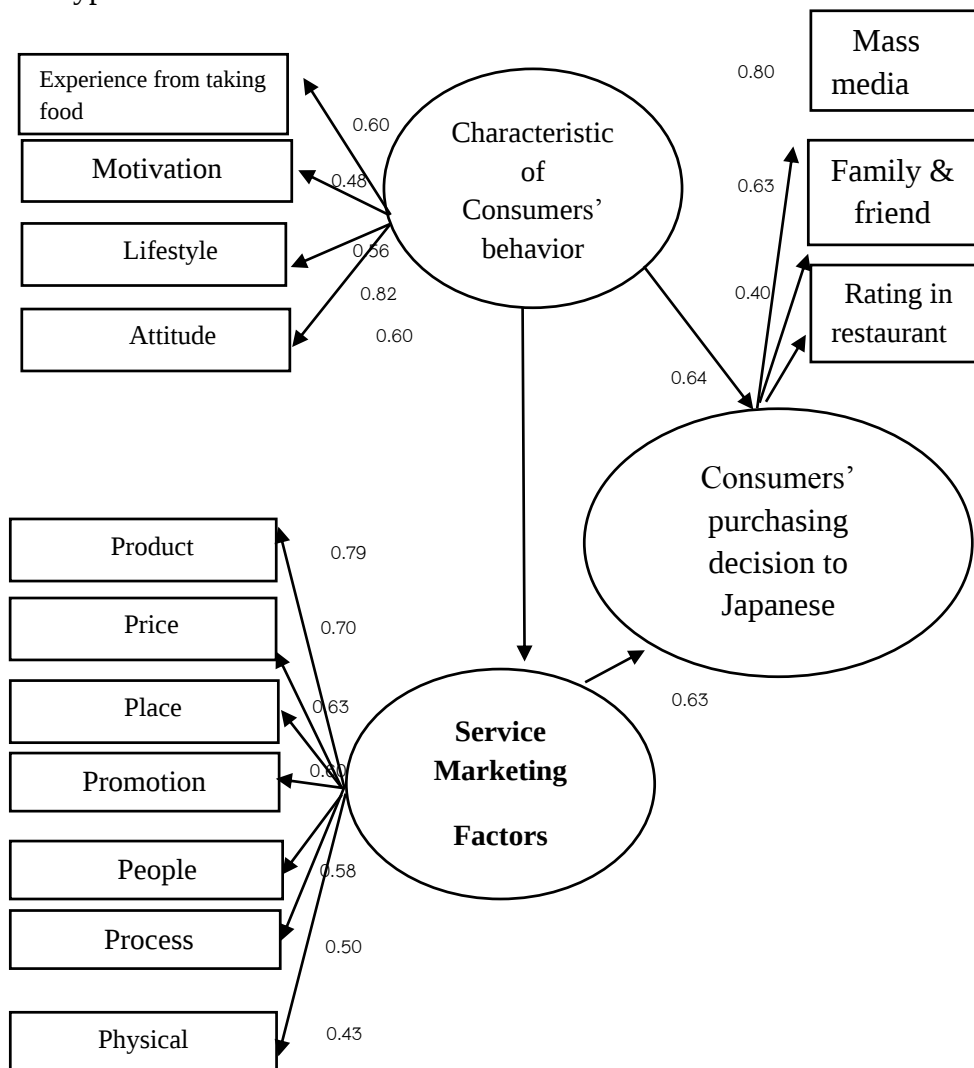

Figure 2: The results of Structure Equation Modeling analysis

Results and Discussions

From Figure 2. The statistical values to be used for test the hypothesis in this research frame work model and empirical data are all within acceptable level. Chi-square = 543, Degree of freedom $df = 201$, $\chi^2/df = 2.70$, GFI = 0.91, AGFI = 0.91,

NFI = 0.93, IFI = 0.91, CFI = 0.90, SRMR = 0.07, RMSEA = 0.05, and CN = 207 all results are pass defined criteria.

1) The results confirm that characteristic consumers' behavior factors that effect consumers' behavior factors they are factor loading such as; experience from taking food = 0.60, motivation = 0.60, lifestyle = 0.56 and attitude = 0.46 respectively.

2) Service marketing factors had influence to Japanese Restaurant Choice such factor as; they are factor loading such as; product = 0.79, price = 0.70, place = 0.63, promotion = 0.60, people = 0.58, process = 0.50 and physical environment = 0.43 respectively. Which is consistent with the findings of Panyaporn A. (2014:1-2) The services marketing factors confirm that 7P's. Emphasize service marketing factor in the section of customer satisfaction and keep more impression of services.

3) Consumers' purchasing decision to selected Japanese Restaurant such factor as; suggestion from family and friend = 0.80, rating restaurant = 0.63, and mass media = 0.40 respectively.

The findings of this study, achieved through factor analysis and structural equations model, prove that characteristic consumers' behavior has a positive effect on service marketing factors and consumers' purchasing decisions to selected Japanese Restaurant.

Suggestion

1. Entrepreneur can apply as guideline of marketing strategies for your own business appropriately.
2. To make effective marketing plan, entrepreneur must pay important to marketing factor in price, promotion and product. Define an appropriated quantity and quality to meet customer satisfaction, cause word to mouth and come back to your next service.
3. Entrepreneur should be usually advertising and promotion in advertising media for customer to know their shop. For attracting the customers the restaurant should do marketing through Platform and terminal Poster, Digital Billboard, Transport Bus and Facebook. Most of the potential customers do not know about Restaurant.

References

- Booms, B. & Bitner, M. J. (1981). *Marketing Strategies and Organizational Structures for Service Firms*. Marketing of Services, James H. Donnelly and William R. George, eds. Chicago: American Marketing Association, 47-51.
- Goi, C. L. (2009). A Review of Marketing Mix: 4Ps or More? *International Journal of Marketing Studies*, 2-15.
- Herbert A. Simon (2017). Administrative Behavior Herbert A Simon. http://statistic.rebelpenguin.dk/administrative_behavior_herbert_a_simon.pdf.
- Ivy, J. (2008). A new higher education marketing mix: the 7Ps for MBA marketing. *International Journal of Educational Management*, 288-299.
- Kotler, P. and Keller, K. (2012). *Marketing Management: The millennium* New Jersey: Prentice-Hall.
- Kardes, F. Cline, T. Cronley, M. (2011). *Consumer behavior: Science and Practice*. South-Western Cengage Learning.
- Kerin, R. A., Hartley, S.W. and Rudelius, W. (2009). *Marketing*. (9th ed.). Boston: McGraw Irwin.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2009). *Principles of Marketing*. New Jersey: Pearson Education.
- Kura, V., and Datta, S. K., (2012). Impact of Service Quality on Satisfaction and loyalty: Case of Two Public Sector Banks. *Journal of Marketing Management*, 10(3), 38-47.
- Lamsakukrat, C. (2015). *Factors influencing Consumer's Satisfaction of International Food in Bangkok*. M.B.A., Graduate School Bangkok University.
- Panyaporn A (2014). Consumers' Behavior Influencing Their Decision in Using Food Center in the Mall Shopping Center. *Journal of Finance, Investment, Marketing and Business Management*. 4(2), 255-256.
- Pimrawee T. (2013). *Purchasing Decision Factors of Health Food for Business Strategic Plan of Organic Food*. Bangkok University Research Conference. pp. 422-431.

การพัฒนาสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์*
Development of the Competency of Sangha Administrators
in Surin Province

¹พระมหาวีศิต ธีรวิโส, ²ประดิษฐ์ ชื่นบาน และ ²พิพัฒน์ วิถี

¹Phramaha Wisit Dhiravangso, Pradit Chuenban and Pipat Withee

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

²Surindra Rajabhat University

¹Email: wisit53@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ และศึกษาสมรรถนะและตัวชี้วัดสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นต้นแบบที่ดี จำนวน 4 รูป โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูลนำเสนอเชิงพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วย การจัดระเบียบแนวปฏิบัติการอยู่ร่วมกัน การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาภายในวัดและนอกวัด ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไป จัดบริการทางวิชาการด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ชุมชน มีการสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ การสงเคราะห์ทุนการสร้างโรงพยาบาล ตึกสงฆ์อาพาธ การสงเคราะห์ที่พักอาศัย ผู้ได้รับความเดือดร้อน และการบริการแก่ประชาชนทั่วไป

2. สมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยสมรรถนะ 9 คือ 1) สมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1. คุณธรรมจริยธรรม 2. การสื่อสารที่ดี และ 3. การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) สมรรถนะตนเอง ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3

* Received January 1 2019; Revised January 28 2019; Accepted April 26, 2019

170 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

สมรรถนะ คือ 1. ภาวะผู้นำตนเอง 2.การมีสติปัญญา และ 3. การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง และ 3) สมรรถนะการทำงานกับคนอื่น ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1. การทำงานเป็นทีม 2. การช่วยเหลือผู้อื่น และ 3. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ และแต่ละสมรรถนะย่อยมี 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะ; พระสังฆาธิการ; จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The purpose of this research was to study the characteristics of monks in Surin province. And study the performance and performance indicators of the monks in Surin Province. This research is a qualitative research. By studying the documents. In-depth interview the four main models were selected by the selector. Analysis of qualitative data by classification and descriptive information system.

1. The characteristics of the monks in Surin Province are as follows: Administration, planning, project planning to make a notebook Registration Welfare Organizing the action plan together. Education Support for educational management within temples and outside temples. Education the establishment of a learning center within the temple. Promote education for children and youth and the general public. Provide academic services on ethics to the community. Propaganda Have moral training Ethics for personnel in various agencies. Organize important events in Buddhism to encourage the lecturer to teach the Dharma in the agency. The venue for Buddhist ceremonies is given to students of all levels. Organize the fair on important days and through the media on the public. There is a construction site for the monastic residence. People who make merit. Or other appropriate sculptures for worship. Place for ecclesiastical ritual. Like the temple. Dhamma Hall of Dhamma. Learning Principles of Buddhist and Community Service Activities and the public. There is support for the victims, the

welfare fund, the hospital building, Buddhist monks, the welfare housing. Who suffered Service to the public?

2. The performance of the monks in Surin Performance 9 is 1) General performance. 3. Competency: 1. Moral ethics 2. Good communication and 3. Good role model. 2. Self-efficacy consists of three competencies: 1. Self-leadership. 2. Being intellectually and 3. Developing oneself and 3) Working with others. It consists of three competencies: 1. Teamwork 2. Helping others and 3. Trustworthiness. There are 3 components of knowledge, skills and attitudes.

Keywords: Development of the Competency; Sangha Administrators; Surin Province

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ได้ผลดีที่สุดคือ การให้การศึกษา เพราะการศึกษาคือการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนก็คือการพัฒนาที่เอามนุษย์เป็นตัวตั้งของการพัฒนา และการลงทุนเพื่อที่จะให้มนุษย์เป็นตัวตั้งของการพัฒนาก็คือการลงทุนด้านการศึกษา เพราะการศึกษาสามารถพัฒนาคนได้ครบทั้ง 4 ด้าน ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ 1) กายภาวนา (การพัฒนาทางกาย) มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามแนวทศศึกษา 2) สิลภาวนา (การพัฒนาทางสังคม) ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคม รู้จักการบริหารจัดการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวจริยศึกษา 3) จิตภาวนา (การพัฒนาทางจิต) ไม่ดูถูกตนเอง ไม่ดูถูกท้องถิ่น มีสุขภาพจิตดี มีความสุขตามสมควรแก่ฐานะ ภาวนาข้อนี้เทียบได้กับสุขศึกษาที่เน้นทางด้านสุขกายและสุขใจ 4) ปัญญาภาวนา (การพัฒนาทางปัญญา) มีเสรีภาพทางความคิด คือคิดเป็นตามหลักโยนิโสมนสิการ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีความรู้พอที่จะจัดการกับความทุกข์ ที่เรียกว่าทักษะการแก้ปัญหาชีวิต ภาวนาข้อนี้เทียบได้กับพุทธศึกษา (พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2548)

พระสงฆ์เป็นทรัพยากรมนุษย์ในสังคมที่มีบทบาทในการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคน โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ สิล สมาธิ ปัญญา โดยอบรมประชาชนให้ปฏิบัติธรรมในระดับหมู่บ้านและตำบล ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนยึดมั่นในพระพุทธศาสนา มีค่านิยมและบรรทัดฐานสังคมที่ดีงาม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ดังปรัชญาที่ว่า “จะพัฒนาการต้องเริ่มที่ตน จะพัฒนาคนต้องเริ่มที่จิตใจ จะพัฒนาใครเขาต้องเริ่มต้นที่เรา ก่อน” (วสิน อินทสระ, 2546) พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยอาศัยคุณสมบัติ

ความบริสุทธิ์ ความเสียสละ และความมีสติปัญญา แนะนำสั่งสอนประชาชนให้ประพฤติดีปฏิบัติชอบในการดำรงชีวิตมาโดยตลอด ส่วนในด้านสังคมก็ได้แนะนำ สั่งสอน และสร้างจิตสำนึก นำทางสู่ความหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งทางกาย และจิตใจ สั่งสอนให้มนุษย์มั่นใจในศักยภาพของมนุษย์ว่าเป็นผู้ฝึกฝนให้พัฒนามีวิสัยแห่งการพัฒนาไปอย่างสูงสุด โดยอาศัยการศึกษาอบรม (สิทธิ บุตรอินทร์, 2533)

พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร หรือผู้นำด้วยแล้วยังต้องได้รับการศึกษาพัฒนา เพื่อการสร้างควมดีมีมิตรไมตรีที่ดีต่อกันในชุมชน (พระครูวินัยธรคุณ จนทสิโล, 2561) เพราะผู้บริหารจะต้องสร้างจิตของบุคคลให้อยู่ในภาวะปกติ มีความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีกำลังใจ นั่นคือ จะต้องมีการอบรมทางจิตในด้านของศีล สมาธิ ปัญญาเมื่อบุคคลมีศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว เขาย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น งานก็จะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจไว้ (บุญทัน ดอกไธสง, 2528) ในสังคมปัจจุบันปรากฏมีปัญหาคาความไม่ดีไม่งามมากมายที่เกิดขึ้นในวงการพระสงฆ์ ปรากฏเป็นข่าวรายวันต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทั้งแก่คณะสงฆ์และสังคมไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของพระสงฆ์และสามเณรเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วมีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ จากความย่อหย่อนในการไม่สำรวมรักษาศีลสิกขาบท และจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากการได้รับการศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ในระดับที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร

พระสงฆ์และสามเณรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยไม่เข้าใจพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง และไม่เข้าใจสภาพสังคมปัจจุบัน จึงสื่อสารกับประชาชนไม่ได้ และเป็นผู้นำวิญญานไม่ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างพระกับประชาชนเป็นเพียงพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่งานที่มีพระสงฆ์เข้าใจพุทธธรรมได้ลึกซึ้ง เข้าใจชีวิตและสังคมในปัจจุบันและมีความสามารถในการสื่อสาร มีความสำคัญต่อประเทศไทยและต่อโลกมาก สมควรที่รัฐบาลและทางคณะสงฆ์จะให้ความสนใจต่อเรื่องนี้ให้มาก และพระสงฆ์ควรเรียนรู้ใน 3 เรื่องหลัก คือ 1) เรียนรู้พุทธธรรม ให้ลึกซึ้งทั้งทางปริยัติ และปฏิบัติ 2) เรียนรู้สังคมปัจจุบันให้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการสอน 3) เรียนรู้การติดต่อสื่อสารให้เป็นที่สนใจของผู้คน ให้จับใจคน ให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือที่เรียกว่าอนุสาสนีปาฏิหาริย์นั่นเอง ในข้อนี้รวมทั้งการใช้เครื่องติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ด้วย (ประเวศ วะสี, 2541)

มนุษย์สามารถพัฒนาสมรรถนะให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งของสเปนเซอร์ (Spencer, 1993) ได้กล่าวถึง สมรรถนะที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน 5 ประการ อันเป็นการพัฒนาสมรรถนะที่นิยมศึกษาหาแบบการพัฒนาองค์กรซึ่งสามารถบูรณาการเพื่อหาแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ได้ คือ 1) แรงจูงใจ (Motive) คือ สิ่งที่พระสงฆ์คิดหรือต้องการอย่างแท้จริง

ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของพระสงฆ์เพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรมหรือการตอบสนองต่อเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรสงฆ์ 2) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) คือ คุณลักษณะทางกายภาพของพระสงฆ์และรวมถึงการตอบสนองของพระสงฆ์ต่อข้อมูลหรือภาวะการพัฒนาองค์กรสงฆ์ 3) แนวคิดของตนเอง (Self-concept) คือ เรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อตนเอง (Self-image) ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมของพระสงฆ์ต่อข้อมูลหรือภาวะการพัฒนาองค์กรสงฆ์ 4) ความรู้ (Knowledge) คือ ขอบเขตของข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะด้านที่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งได้ศึกษาตามหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ โดยใช้กระบวนการไตรสิกขา 5) ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านกายภาพ การใช้ความคิด และจิตใจของพระสงฆ์ในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุผลหรือการวางแผนในการจัดการองค์กรสงฆ์

จากแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งที่สามารถค้นหาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างลุ่มลึก และสามารถนำมาบูรณาการเพื่อสืบค้นสมรรถนะของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อต้องการให้เมืององค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งและเกิดการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่องค์กรสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ต้องศึกษาเรียนรู้ค้นหากระบวนการจัดการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะ และตัวชี้วัดสมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดวิธีการศึกษาตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะสมรรถนะของพระสังฆาธิการ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และหลักการสมรรถนะ (Competency Based approach) ในการปฏิบัติงานตามภาระกิจของพระสังฆาธิการ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามภาระกิจของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ โดย 1) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การปฏิบัติงานตามภาระกิจของพระสังฆาธิการ จากเอกสาร หนังสือ ระเบียบ กฎหมาย บทความต่าง ๆ 2) สังเคราะห์เนื้อหาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานภาระกิจของพระสังฆาธิการ

จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นต้นแบบที่ดี จำนวน 4 รูป 3) ประมวลผลจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ การสัมภาษณ์ สรุปเป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจของพระสังฆาธิการ 6 ด้าน

ขั้นที่ 3 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์กรอบสมรรถนะ (Competency framework) ของพระสังฆาธิการ ตามขอบข่ายการปฏิบัติงานตามกิจการคณะสงฆ์ โดย 1) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สมรรถนะการปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการ จากเอกสาร หนังสือ ระเบียบ กฎหมาย บทความต่าง ๆ 2) สังเคราะห์เนื้อหาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ สมรรถนะการปฏิบัติงานกิจการคณะสงฆ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) ประมวลผลจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ การสัมภาษณ์ สรุปเป็น สมรรถนะของพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์

ขั้นที่ 4 ศึกษาวิเคราะห์หลักการ และวิธีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานตามภารกิจพระสังฆาธิการกับสมรรถนะ โดยเทคนิค (Functional Mapping) 1) วิเคราะห์ และเชื่อมโยงการปฏิบัติงานตามภารกิจการของพระสังฆาธิการกับสมรรถนะ 2) สังเคราะห์ และสรุปกรอบสมรรถนะ (Competency framework) ของพระสังฆาธิการตามภารกิจการปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดองค์ประกอบ และสมรรถนะการปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการ โดย ศึกษาวิเคราะห์หลักการกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะ (Competency element) เพื่อกำหนดชื่อสมรรถนะ (Competency name), นิยามสมรรถนะ (Definition), และองค์ประกอบหลักของสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) จัดทำรายละเอียดขององค์ประกอบสมรรถนะส่วนต่าง ๆ ได้แก่ 1) การกำหนดชื่อสมรรถนะ และนิยามสมรรถนะ ตามหลักการกำหนดชื่อ และการเขียนนิยามสมรรถนะ 2) การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ตามหลักการเขียนสมรรถนะสมรรถนะ (Competency statement) และการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ตามหลักการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะสมรรถนะพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า

ด้านการปกครอง มีคุณลักษณะ คือ การประชุม การปรึกษาหารือ การวางแผนงาน การจัดทำโครงการต่าง ๆ การจัดทำสมุดบันทึก การจัดทำทะเบียน การจัดสวัสดิการ การจัดระเบียบ แนวปฏิบัติการอยู่ร่วมกัน และการฝึกอบรม

ด้านการศึกษา มีคุณลักษณะ คือ จัดการศึกษาทั้งแผนกบาลี-ธรรมในวัด การจัดสอบธรรม-บาลีสนาทมูล การจัดตั้งสำนักเรียน/โรงเรียนภายในวัด จัดหาแหล่งทุนให้แก่พระภิกษุสามเณร การจูงใจพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาภายในวัดและนอกวัด เช่น การศึกษาต่อ การให้ทุนการศึกษา การเป็นกรรมการสถานศึกษาแก่โรงเรียนในเขตชุมชน การเป็นครูผู้สอนบาลีหรือนักธรรมในสำนักเรียน และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนธรรม บาลี หรือสามัญ

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีคุณลักษณะคือ มีการจัดตั้งศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัด จัดตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ภายในวัด จัดกิจกรรม โครงการ อบรมคุณธรรม จริยธรรมภายในวัด ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน มอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป สนับสนุนอุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนและชุมชน ให้บริการทางวิชาการด้านศาสนา ส่งพระภิกษุสามเณรสอนศีลธรรมในโรงเรียน หรือสำนักงานเรียนที่มีความต้องการ และจัดโครงการอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน

ด้านการเผยแผ่ มีคุณลักษณะของสมรรถนะ คือ อบรมศีลธรรม จริยธรรมแก่ครู นักเรียนในสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา อบรม ฝึกสมาธิแก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปในวันพระ หรือวันสำคัญทางพุทธศาสนา จัดส่งพระวิทยากรไปอบรมธรรมะในหน่วยงาน โครงการ หรือสถานที่ต่าง ๆ จัดพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชนทุกระดับ และจัดให้มีการแสดงธรรมในวันพระ การแสดงธรรมทางสถานวิทยุ โทรทัศน์ตามรายการที่ได้รับนิมนต์

ด้านการสาธารณูปการ มีคุณลักษณะของสมรรถนะ คือ การก่อสร้างเกี่ยวกับอาคารสถานที่สำหรับที่พักสงฆ์ อาคารสถานที่สำหรับประชาชนที่มาทำบุญ ห้องน้ำ ห้องสุขา หรือประติมากรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อสักการบูชา สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมของสงฆ์ เช่น พระอุโบสถ ศาลาปฏิบัติธรรม เป็นต้น จัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ในงานต่าง ๆ ตลอดจนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาให้กับประชาชน เช่น สวนสมุนไพร สวนพุทธธรรม เป็นต้น จัดทำป้ายบอกสถานที่ภายในวัด แผนผังวัด จัดทำป้ายพุทธภาษิต หรือคำสอนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมของพระสงฆ์ประชาชน. ก่อสร้างเกี่ยวกับอาคารสถานที่สำหรับที่พักสงฆ์ อาคารสถานที่สำหรับประชาชนที่มาทำบุญ ห้องน้ำ ห้องสุขา หรือ

ประติมากรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อสักการบูชา สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมของสงฆ์ เช่น พระอุโบสถ ศาลาปฏิบัติธรรม เป็นต้น

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีคุณลักษณะของสมรรถนะ คือ การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่าง ๆ การสงเคราะห์ทุนการสร้างโรงพยาบาล ตึกสงฆ์อาพาธ การสงเคราะห์ที่พักอาศัยแก่ผู้เดินทางไกล ได้รับความเดือดร้อน บริการห้องน้ำ ห้องสุขา น้ำดื่ม น้ำใช้แก่ประชาชนทั่วไป จัดหาทุน มอบทุน จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์แก่งานราชการ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น มอบข้าวสารอาหารแห้งให้แก่ผู้ประสบภัย ผู้อพยพ จัดตั้งชมรมเปรียญธรรม เพื่อสาธารณประโยชน์ มอบทุนแก่พระภิกษุสามเณรผู้เรียนธรรม-บาลี สงเคราะห์ผู้เจ็บป่วยไร้ญาติ และจัดกองทุนสงเคราะห์เด็กยากจน กองทุนพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ กองทุนต่าง ๆ

2. สมรรถนะ และตัวชี้วัดสมรรถนะพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์

สมรรถนะ และตัวชี้วัดสมรรถนะพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ตามภารกิจ 6 ด้าน มี 3 สมรรถนะ 9 ตัวชี้วัด คือ

กลุ่มที่ 1 สมรรถนะทั่วไป (General competency) รวม 3 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1. คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethical) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ กฎระเบียบ และพระวินัยได้ถูกต้องตามหลักการ และฝึกฝนปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม และพระวินัยสม่ำเสมอเป็นรูปธรรม 2) ทักษะ (Skill) คือ นำหลักพุทธธรรม และพระวินัยมาใช้อย่างถูกต้อง และให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม และพระวินัยที่ถูกต้อง 3) ทศนคติ (Attitude) คือ แสดงบุคลิกภาพเป็นที่เคารพ เชื่อถือใน ความมีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นตั้งใจส่งเสริมหลักพุทธธรรม และพระวินัยให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้หลักพุทธธรรม และพระวินัยในการปกครอง 2. การสื่อสารที่ดี (Good Communication) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ถ่ายทอดหลักการสื่อสารที่ดีได้อย่างถูกต้อง และปรับปรุงพัฒนาทักษะการสื่อสารตนเองเสมอ 2) ทักษะ (Skill) คือ สื่อสารความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นกันเอง และใช้ทักษะการสื่อสารที่ดี และหลากหลายกับเพื่อนร่วมงาน 3) ทศนคติ (Attitude) คือ แสดงพฤติกรรม การสื่อสารที่จริงใจ และการเขียนเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีในการสื่อสาร และเผยแพร่ ส่งเสริมงานพระปริยัติธรรมสู่ชุมชน และสังคม และ 3. เป็นแบบอย่างที่ดี (Good Role Model) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุ หรือชี้แนะ แนวทางที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ อย่างลึกซึ้ง และปฏิบัติตามตามบทบาทหน้าที่ และสถานการณ์ได้อย่างน่ายกย่อง 2) ทักษะ (Skill) คือ ปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมและวินัยได้อย่างน่ายกย่อง เป็นกันเอง และจูงใจผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตาม

หลักการ และแนวทางที่ถูกต้อง 3) ทักษะ (Attitude) คือ แสดงความพฤติกรรมที่สร้างความอบอุ่น ปลอดภัย มีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับบริการ และเป็นที่ยอมรับเชิงประจักษ์ ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในงานด้านการปกครองและด้านอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสมรรถนะตนเอง (Individual Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ 1. ภาวะผู้นำตนเอง (Self-Leadership) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบาย คุณลักษณะภาวะผู้นำตนเองได้ชัดเจน และระบุแนวทางจัดการ/พัฒนาภาวะผู้นำตนเองที่เหมาะสม 2) ทักษะ (Skill) คือ แนะนำช่วยเหลือ การเรียนการสอนผู้เรียนอย่างน่ารัก และให้คำปรึกษา แนะนำการค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นเหตุเป็นผล 3) ทักษะ (Attitude) คือ สามารถเข้าถึงจิตใจ และเป็นกันเองกับผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างทางคุณลักษณะทางอารมณ์ของผู้นำในการปกครอง และจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา 2. การมีสติปัญญา (Emotional Intelligence) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุองค์ประกอบของผู้มีสติปัญญาได้ชัดเจน และใช้สติปัญญาปฏิบัติงานตนเองได้อย่างน่ายกย่อง 2) ทักษะ (Skill) คือ ใช้วิธีการ แนวทางสนใจผู้ปฏิบัติงานได้อย่างน่ารัก และให้คำปรึกษาแนะนำที่หลากหลายให้ใช้ปฏิบัติงาน 3) ทักษะ (Attitude) คือ ประพฤติตนเหมาะสมกับฐานะ และบทบาทหน้าที่ ใช้หลักการผู้นำแบบมีสติปัญญาในการปกครอง และแสดงออกถึงภาวะผู้นำ ผู้มีสติปัญญาในงานทุกด้าน และ 3. การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง (Self-Personality Development) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบายความหมายของผู้มีบุคลิกภาพที่ดี และระบุพฤติกรรมบุคลิกภาพดี และไม่ดีในการทำงาน 2) ทักษะ (Skill) คือ ฝึกฝนการปฏิบัติให้มีบุคลิกภาพที่ดี น่ารัก และโน้มน้าว จูงใจ ให้ผู้อื่นปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพ 3) ทักษะ (Attitude) คือ แสดงออกถึงบุคลิกภาพที่น่าเคารพ ขยัน อดทน ทำการฝึกบุคลิกภาพพระลูกวัด และเผยแพร่แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของผู้นำ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสมรรถนะการทำงานกับคนอื่น (Working with Others Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ 1. การทำงานเป็นทีม (Working in Teams) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ แจ้งข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ให้ผู้อื่นทราบร่วมมือทำงานกับผู้อื่นอย่างน่ายกย่อง 2) ทักษะ (Skill) คือ แสดงออกถึงการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเป็นกันเอง ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ทีมงานอย่างมีเหตุผล 3) ทักษะ (Attitude) คือ สร้างความรู้สึกรอบรู้ใจแก่ทีมงานอย่างน่าเคารพ ยอมรับสนับสนุนให้อำนาจ และความสำคัญต่อผู้อื่น และชื่นชมความสำเร็จของทีมงาน ในโอกาสอันควร 2. การช่วยเหลือผู้อื่น (Helping Others) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ การวิเคราะห์ความต้องการ ความรู้สึก และคำพูดของคนอื่น และให้บริการช่วยเหลือที่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ 2) ทักษะ (Skill) คือ ใช้เทคนิค และ

รูปแบบต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างน่ายก และให้เหตุผลในการช่วยเหลือผู้อื่นพัฒนาตนเองให้มี ศักยภาพ 3) ทักษะ (Attitude) คือ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ น่าเคารพ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความอดทนให้บรรลุความต้องการ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือ ผู้อื่นเชิงประจักษ์ 3. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Credibility) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุองค์ประกอบความเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ และแสดงบทบาท การเป็นผู้รอบรู้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย 2) ทักษะ (Skill) คือ แสดงออกถึงความเป็นกันเอง สนับสนุนอย่างน่ายก และโน้มน้าวใจ เพื่อช่วยเหลือดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหา 3) ทักษะ (Attitude) คือ เรียนรู้ เข้าถึงจิตใจคนอื่นได้ เป็นกันเองเปิดใจกว้างยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ จากบุคคลอื่น และเป็นผู้นำทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

สมรรถนะพระสังฆาธิการในจังหวัดสุรินทร์ มี 3 สมรรถนะ คือ 1. สมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม การสื่อสารที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี 2. สมรรถนะตนเอง ประกอบด้วย ภาวะผู้นำตนเอง การมีสติปัญญา และการพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง 3. สมรรถนะ การทำงานกับคนอื่น ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือผู้อื่น และความเชื่อถือ ไว้วางใจได้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Matthews and Whelan (1993) กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ 2) สมรรถนะด้านการ วางแผนและการจัดการ 3) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ 4) สมรรถนะด้านการ มอบหมายงาน 5) สมรรถนะด้านการประสานงาน 6) สมรรถนะด้านการนิเทศและควบคุม 7) สมรรถนะด้านการสนับสนุน 8) สมรรถนะด้านดูแลให้คำปรึกษา 9) สมรรถนะด้านการสอน และการฝึกอบรม 10) สมรรถนะด้านการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบวงศ์ กาพวงศ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายก อบต. ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 5 ด้านได้แก่ 1) สมรรถนะการคิดเชิงยุทธศาสตร์ 2) สมรรถนะการ บริการ 3) สมรรถนะการสร้างความร่วมมือ 4) สมรรถนะการสื่อสาร 5) สมรรถนะการพัฒนา บุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการปกครอง ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการ พัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารในการให้คำปรึกษา ทักษะการนำเสนอข้อมูล การเข้าใจคนอื่น เอาใจใส่ผู้อื่น ทักษะการแนะนำการแก้ปัญหา และทักษะการฝึกอบรม
2. ด้านการศาสนศึกษา ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการศึกษา การสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ยึดมั่นคุณธรรม จริยธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ยึดมั่นในหลักการ รอบรู้ในหลักวิชา
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการพัฒนาภาวะผู้นำ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นผู้มีสติปัญญา ความรับผิดชอบต่องาน การเป็นแบบอย่างที่ดี ช่วยเหลือผู้อื่น การติดต่อสื่อสารที่ดีกับชุมชน
4. ด้านการเผยแผ่ ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการ มีภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ การติดต่อสื่อสารที่ดี มีทักษะการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และทักษะการถ่ายทอดความรู้
5. ด้านการสาธารณูปการ ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการศาสนสมบัติ ความถูกต้องแม่นยำ มีความรอบรู้ในหลักวิชา และการวิเคราะห์งาน
6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการ พัฒนาภาวะผู้นำ ความเข้าใจคนอื่น การช่วยเหลือคนอื่นและการทำงานเป็นทีม

เอกสารอ้างอิง: References

- บุญทัน ดอกไธสง. (2528). *การบริหารเชิงพุทธ : กระบวนการทางพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Dockthaisong, B. (1985). *Management: the Buddhist Way the Behavior*. Bangkok: MCU Press.
- ประเวศ วะสี. (2541). *สวนโมกข์ ธรรมกาย สันติอโศก*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พระครูวินัยธรคุณ จันทสีโล. (2561). กระบวนการพัฒนาเยาวชนตามหลักการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงพุทธบูรณาการ ในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 6(4), 1419-1431.

- Phrakruvinaitorn Koon Candasil. (2018). The Youth Development Process Based on the Five Precepts Village Model of Buddhist Integration in Dan Khun Thot District, Nakhon Ratchasima Province. *Journal of MCU Peace Studies*. 6(4), 1419-1431.
- Wasee, P (1998). *Suan Mok, Dhammakaya, Suntasoka*. (9th ed.). Doctor Publishing.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). *มนุษยศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Phradharmakosajarn (Prayoon Dhammacitto). (2005). *The Humanities to Development of the Country*. Bangkok: Bangkok: MCU Press.
- วศิณ อินทสระ. (2546). *การเผยแผ่ศาสนา*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- Intasa, W. (2003). *Missionary*. Bangkok: Department of Religion.
- สิทธิ บุตรอินทร์. (2533). *พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Butin, S. (1990). *Buddhism*. Bangkok: Thaiwattanapanich.
- สืบบวงศ์ กาฬวงศ์. (2554). *ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Kalwong, S. (2011). *Strategic Leadership Competency Model for Mayor of the Tambon Administrative Organization*. Thesis NIDA.
- Matthews, A., and Whelan, J., (1993). *In Charge of the Ward*. (3rd ed.). Australia: Blackwell Scientific Publications.
- Spencer and Spencer. (1993). *Competency at Work: Model for Superior Performance*. New York: Wiley & Sons.

เศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ*

Buddhist Economic Community

พระครูโกศลวิহারคุณ, พระครูอาทรกิจจาภิรักษ์
¹ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ, สิปปมงคล ป้องภา และ สังเวียน สภาวง
Phrakru Kosolwiharakhun, Phrakruarthornkijarak,
Sipmongkol Pongpha, Thippavit Saichart and Sangwien Saphang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus

¹Email: s.dhammakosa_@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัดในทางพระพุทธศาสนานั้น คือสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา ได้แก่ในกิจกรรมสำคัญๆ มาโดยตลอด รวมถึงการให้บริการด้านความรู้แก่พุทธศาสนิกชนทุกคน ในขณะเดียวกันวัดในพระพุทธศาสนาเองก็ยังมีเรื่องรายรับรายจ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสาเหตุมาจากความเคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงทำให้วัดใหญ่ๆ ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมีผู้คนมาทำบุญเป็นจำนวนมาก จึงทำให้วัดมีรายได้มหาศาล เมื่อเป็นเช่นนี้วัดเองก็ต้องมีการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดที่ได้จากพุทธศาสนิกชนให้เป็นประโยชน์ นั่นคือมีการก่อสร้างศาสนวัตถุต่างๆ ภายวัด เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ อาคารที่พักพระภิกษุสามเณร อาคารเรียนพระปริยัติธรรม และศาสนสถานอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นวัดจึงเป็นเสมือนฐานเศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธอีกช่องทางหนึ่งไปโดยอัตโนมัติ แต่การใช้จ่ายเงินของวัดในพระพุทธศาสนานั้น วัดไม่ได้จ่ายเงินเพื่อการพัฒนาด้านศาสนวัตถุอย่างเดียว แต่การใช้จ่ายเงินของวัดต่างๆ เหล่านี้ ยังก่อให้เกิดการสร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชน เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบการเงินตราในชุมชน ในปัจจุบันวัดใหญ่ๆ หลายวัดจึงได้ปรับตัวเองให้เข้ากับโลกยุคใหม่ตามความเหมาะสม พระสงฆ์เองก็พยายามปรับบทบาทหน้าที่ให้เกิดความสมดุลกับความต้องการของสังคม ยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งบางวัดได้มีการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชน มีการจ้างงานแก่คนในชุมชนให้มาทำงานในวัด เพื่อให้เขามีรายได้

* Received January 2, 2019; Revised January 18, 2019; Accepted April 10, 2019

ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน ให้เกิดความสมดุลกันระหว่างวัดกับชุมชน อันจะทำให้วัดและสังคมสามารถที่จะทำประโยชน์ซึ่งกันและกันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: เศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ

Abstract

The temple in Buddhism is the center of several ceremony such as important activities of community, sharing Buddhist knowledge to all people who wish to study and practice. When people donate money to the temple for merit making. So that, there is the management of income automatically. The popular temples have more income to manage for the highest benefit to community such as building ordination hall, huge hall, apartment for monks and novices, school and Dhamma building, ect.

The temple automatically is the base of economics in community. For example, there are some jobs and incomes in community. Now a day, monks in the popular temple update the management to modern age and adjust themselves to service society properly. Especially, social work, jobs and incomes for community. It is the way to solve economic problems and makes balance between community and temple for sustainable benefits.

Keywords: Buddhist Economic community

บทนำ

ท่ามกลางยุคเศรษฐกิจของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นที่รู้กันว่า เป็นโลกยุคของการค้าเสรี ทุกคนสามารถเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ได้ และเลือกที่จะประกอบธุรกิจส่วนตัวได้อย่างไม่จำกัด ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้คนในสังคมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตธรรม ที่อยู่ภายใต้ของกฎหมายและศีลธรรม ในสังคมยุคใหม่นี้ ยิ่งเป็นสังคมแห่งความสะดวกสบาย ผู้คนก็พยายามแสวงหาสิ่งนั้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับตนเองครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลกการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม การส่งสินค้า ก็สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว และสะดวกสบาย จนทำให้เกิดความต้องการของศาสตร์สมัยใหม่แขนงต่างๆ ขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบันนี้ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องของเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เป็นต้น ในขณะเดียวกันที่ศาสตร์สมัยใหม่กำลังเป็นที่นิยมและต้องการของคนในสังคมโลก แต่ก็ยังมีศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดอีกศาสตร์หนึ่งที่ยังทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ศาสตร์ที่กล่าวถึงนี้ก็คือ พุทธศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความจริง ความจริงที่เป็นเรื่องของกฎธรรมชาติ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติทางฝ่ายวัตถุและธรรมชาติฝ่ายนาม จึงถือว่าศาสตร์นี้เป็นศาสตร์เดิมแท้ของมวลมนุษยชาติ

ศาสตร์ที่ควรศึกษาอีกศาสตร์หนึ่งซึ่งเป็นเรื่องของศาสตร์สมัยใหม่คือ เศรษฐศาสตร์ เพราะว่าศาสตร์นี้เป็นเรื่องของบริหารจัดการธรรมชาติฝ่ายวัตถุ จะเรียกว่าวัตถุดิบก็ได้ ซึ่งเป็นเรื่องของวัตถุดิบที่มีอยู่ในโลกนี้เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลกัน ระหว่างผู้บริโภคและผู้ผลิต ให้พึงพากันได้โดยอยู่ในกรอบของศีลธรรม ที่เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียง หรือการจัดการให้เป็นระบบของเศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ ที่นำเอาหลักการซึ่งไม่มีใครในโลกนี้ที่จะปฏิเสธระบบเศรษฐกิจได้ เพราะปัจจัย 4 เป็นความต้องการของคนทุกคน อันเป็นเครื่องอาศัยขึ้นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีวิต สิ่งเหล่านี้คือ ระบบเศรษฐกิจที่เป็นเศรษฐกิจหลักของโลก ไม่เว้นแม้แต่นักบวชในพระพุทธศาสนาก็ต้องมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งในด้านปัจเจกบุคคลและสถาบัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางสังคม ส่วนในด้านพระพุทธศาสนา นั้นพระพุทธเจ้าทรงจำแนกปัจจัยอันเป็นเครื่องอาศัยไว้ถึง 4 ประการ คำว่า “ปัจจัย” ในที่นี้หมายถึง เหตุเป็นทางให้เกิดผล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) มี 4 ประการ คือ เทียววิณทนาต นุ่งห่มผ้าบังสุกุล อยู่โคนต้นไม้ ฉนียาตองด้วยน้ำมูตรเน่า

ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้พระสาวกของพระองค์ที่เป็นพระสงฆ์ได้ประพฤติปฏิบัติตาม (กองตำราสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540) เนื่องจากสังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พระสงฆ์เองก็จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและรู้เท่าทัน การพัฒนานับว่าเป็นอีกสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พระสงฆ์ต้องทำงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ การก่อสร้าง (นว

กรรม) เสนาสนะสงฆ์ การจัดวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การสร้างวัดอุ้มงคล การจัดงานบุญ ประเพณี บุญเฉพาะกรณี เป็นต้น เพื่อหารายได้เข้าวัดเพื่อนำมาก่อสร้างสิ่งต่างๆ ภายในวัดหรือนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือการศึกษา เป็นต้น ส่วนฝ่ายชาวบ้านเอง ส่วนหนึ่งก็อาศัยและกิจกรรมของวัด เพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เช่น ขายดอกไม้สด ขายเครื่องสังฆภัณฑ์ ขายวัดอุ้มงคล ก็ใช้สถานที่วัดนี้แหละเป็นตลาดนัด เพื่อทำการค้าขาย อย่างนี้เป็นต้น และในขณะเดียวในโลกในยุคนี้ก็ยิ่งประสบกับปัญหาอีกประการหนึ่งของสังคมบริโภค หากมองดูอย่างผิวเผินในแง่ของเศรษฐกิจอาจจะรู้สึกดี เพราะฝ่ายผลิตสามารถจำหน่ายสินค้าที่ตนผลิตได้บรรลุเป้าหมาย แต่หากมองมุมกลับแบบเศรษฐกิจเชิงพุทธ แล้วยังถือว่าขาดความสมดุล เพราะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งกลายเป็นผู้บริโภคฝ่าย อีกทั้งการบริโภคนั้นก็ยังขาดสติปัญหาพิจารณา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชีวิต และเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจพื้นฐานให้มีส่วนสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคมไปในตัวด้วย ถ้าหากไม่มีความสมดุลในแบบเศรษฐกิจเชิงพุทธแล้ว ในยุคนี้อาจจะกลายเป็นว่า ในยุคนี้ยากจะอุดมการณ์ใดที่ทรงพลังเท่ากับบริโภคนิยม ในรัสเซียและยุโรปตะวันออก ระบอบคอมมิวนิสต์นอกจากสกัดกั้นมันไม่ได้แล้ว ยังต้องพังทลายเพื่อเปิดทางให้มันได้แพร่หลายอย่างเสรี ในจีนและเวียดนาม ความอยู่รอดของระบอบคอมมิวนิสต์ขึ้นอยู่กับว่า ยอมลัทธิบริโภคนิยมแค่ไหน (พระไพศาล วิสาโล, 2562) เมื่อทุกคนมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยระบบเศรษฐกิจมหัพภาคในการพัฒนาประเทศชาติก็ตาม นอกจากมนุษย์จะมีวิชาเป็นเหตุให้เกิดปัญหาแล้ว ยังพิจารณาว่า มนุษย์สามารถพัฒนาความคิด หรือความเห็นในการบริโภคปัจจัยทางวัตถุเพื่อเป็นคุณประโยชน์ของชีวิตของตน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต, 2532)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากวัดและบ้านเกี่ยวข้อหรืออาศัยกัน ต้องเป็นประโยชน์ฝ่ายเดียวเท่านั้น จะไม่เป็นโทษต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ประการใด ฐานเศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธที่เกิดขึ้นจึงเน้นระบบการซื้อการจ่ายที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมเป็นสำคัญ เช่น เศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธจะไม่มีการค้าขายเครื่องดื่มที่เป็นเครื่องต้องของเมา ค้าขายยาเสพติด ค้าขายอาวุธ (ของมีคม) เป็นต้น ดังนั้นในบทความเรื่องนี้ผู้เขียนต้องการสื่อให้เห็นถึงรูปแบบ องค์ประกอบ วิธีการและขั้นตอนของการได้มาซึ่งเงินและการจัดกิจกรรมหรือการจัดงานที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจของวัดในพระพุทธศาสนา อันเป็นฐานเศรษฐกิจฐานรากของวัดและชุมชนสู่เศรษฐกิจของประเทศ ที่เริ่มต้นจากการทำกิจกรรมต่างๆ ของวัดในพระพุทธศาสนา

2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐศาสตร์และพุทธเศรษฐศาสตร์

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจแบบพุทธและระบบเศรษฐกิจของหมู่บ้านหรือสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เศรษฐศาสตร์ ตรงกับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า “Economics” ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า “Oikonomikos” แปลว่า มีทักษะในการจัดการเรื่องครอบครัว และ อีกคำหนึ่งว่า “เศรษฐกิจ” “Economy” มาจากภาษากรีกว่า “Oikos” หมายถึงบ้าน และ “Nimein” หมายถึง การจัดการ ดังนั้น ความหมายของเศรษฐกิจจึงมีความคล้ายคลึงกันกับเศรษฐศาสตร์ คือ หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการครอบครัวนั่นเอง และความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบัน ได้มีการขยายตัวกว้างกว่าการจัดการในครอบครัว โดยหมายถึงสังคมของประเทศและของโลก ตามวิวัฒนาการของเศรษฐกิจ ความหมายของคำว่า “เศรษฐศาสตร์” จึงได้รับการเติมต่อและเสริมแต่งจากนักเศรษฐศาสตร์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนี้

ชูเมกเกอร์ อี.เอฟ. (Shoemaker EF, 1985) ได้กล่าวว่าไม่มีใครคาดคิดว่าวิถีชีวิตของชาวพุทธจะกลายเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธไปได้และเขาได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญของเชิงพุทธว่านักวัตถุนิยมสนใจแต่สินค้าเป็นสำคัญพุทธศาสนิกชนสนใจแต่การให้มีอิสระเสรีภาพเป็นส่วนใหญ่แต่พุทธศาสนาถือหลักมัชฌิมาปฏิปทา ดังนั้นจึงมิได้ขัดแย้งกับหลักการกินดีอยู่ดีทางกายภาพอุปสรรคของการปลดปล่อยให้มีอิสระเสรีภาพนั้นมีได้อยู่ที่ทรัพยากรแต่ว่าอยู่ที่ต้นทุนที่ดินร่นเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ดังนั้นสาระสำคัญของเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธก็คือความเรียบง่ายและหลักอหิงสา ชูเมกเกอร์ได้กล่าวถึงสัมมาอาชีวะหรือการเลี้ยงชีพชอบที่เป็นองค์ประกอบของมรรคมีองค์แปดว่าเป็นรากฐานที่สามารถใช้วางแผนการพัฒนาประเทศสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แนวพุทธได้ นอกจากนี้ชูเมกเกอร์ยังชี้ให้เห็นจุดเน้นที่แตกต่างกันระหว่างเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่กับพุทธเศรษฐศาสตร์ในเรื่องบรรทัดฐานของการดำเนินชีวิต โดยที่นักเศรษฐศาสตร์เน้นที่ตัวเลขปริมาณการบริโภคว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความกินดีอยู่ดีของคนในสังคม ยิ่งบริโภคมากก็ยิ่ง แสดงถึงความกินดีอยู่ดีที่บริบูรณ์มาก ในขณะที่พุทธเศรษฐศาสตร์นั้นเน้นการได้มาซึ่งการมีชีวิตที่บริบูรณ์จากการใช้ปัจจัยเพื่อการบริโภคในการดำรงชีวิตให้น้อยที่สุด

อริสโตเติล (Aristotle) ปรัชญาเมธีสมัยกรีกและโรม ได้เสนอและวางความคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจว่า การแลกเปลี่ยนก็ดี การกู้และการให้กู้หนี้ยืมสินก็ดี เป็นกิจกรรมที่ขาดประสิทธิภาพแต่ละคน (หรือครอบครัว) ควรจะผลิตสิ่งที่ต้องกินต้องใช้เอง หากผู้ใดบังเอิญมีส่วนเกินเหลืออยู่ผู้นั้น ก็อาจแลกเปลี่ยนหรือขายให้คนอื่นได้ใน “ราคายุติธรรม” แต่ทว่าไม่เป็นการดีเลยที่คนหนึ่งคนใดจะซื้อสิ่งของอย่างด้อยอย่างหนึ่งไว้ โดยหวังที่จะหากำไรด้วยการนำไปขายต่อให้แก่ผู้อื่น พ่อค้าคนกลางคือผู้ที่เป็อันตรายแก่สังคม เพราะว่าเขาซื้อถูกกว่า “ราคายุติธรรม” และหรือขายแพงกว่า “ราคายุติธรรม” เพราะฉะนั้นพ่อค้าจึงเป็นกาฝากของสังคมทำ

ตัวให้ร่ำรวยขึ้นมาจากเลือดเนื้อของผู้อื่นที่เลวกว่าพ่อค้าคนกลางอีกคน ผู้นั้นคือเจ้าหนี้เงินกู้ที่เรียกเก็บดอกเบี้ยแพงๆ เขาถือว่าการเรียกเก็บดอกเบี้ยเป็นการกระทำที่ไม่ชอบธรรม เพราะว่าเป็นความจริงแล้ว เงินไม่สามารถจะทำให้มันผลิตสิ่งต่างๆ ได้ ดังนั้นผู้ใดก็ตามที่ให้กู้ยืมเงินตรา ผู้นั้นย่อมไม่ควรหวังที่จะได้เงินคืนมามากไปกว่าจำนวนที่ให้กู้ยืมไป (ประกอบ ทองมา, 2536)

อภิชัย พันธเสน (2544) ได้ให้ความหมายของ “พุทธเศรษฐศาสตร์” ไว้ว่าหมายถึงการนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์เข้ากับแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมาจากอารยธรรมตะวันตกทั้งนี้ เพราะเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากตะวันตกนั้น “เป็นวิชาที่ว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลได้รับความพึงพอใจสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัดและสามารถทำให้สังคมได้บรรลุถึงสวัสดิการทางสังคมสูงสุดภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน” ในขณะที่พุทธเศรษฐศาสตร์เป็น “วิชาที่ว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลและสังคมบรรลุซึ่งสันติสุขจากการมีชีวิตอยู่ในโลกของวัตถุภายใต้เงื่อนไขของการมีทรัพยากรที่จำกัด การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ถ้าหากปราศจากซึ่งความโลภ รวมทั้งความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนเฉพาะหน้าหรือระยะสั้นเป็นที่ตั้ง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะที่เป็นการร่วมมือกัน ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายทรัพยากร ก็มีความเป็นไปได้จริงด้วยเช่นกัน เช่น ในการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ปัจเจกชนเป็นเจ้าของร่วมกัน (Common Property) และถ้าจะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ยึดติดประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งเลย ความร่วมมือก็จะเป็นไปได้มาก ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวพุทธศาสตร์ ที่อยู่บนพื้นฐานของอหิงสธรรมอย่างแท้จริง หลักอหิงสธรรมจัดเป็นธรรมที่ช่วยให้โน้มน้าวใจในทางเมตตากรุณา ไม่แสวงหาวิธีการประโยชน์จากเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสงคราม เช่น การผลิตอาวุธและค้าขายอาวุธ หรือแม้การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เน้นความมั่นคงทางการทหารเป็นหลัก ซึ่งจะได้ชัดเจนว่าการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะเช่นนี้ ถึงแม้ผู้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง แต่ก็มักจะก่อให้เกิดความย่อยยับเสียหายแก่ผู้อื่นตามมา

สุวรรณา สถาอานันท์ (2542) กล่าวว่า พุทธศาสนาเชื่อว่า เมื่อเงินอยู่ในอำนาจของธรรมแล้ว เงินสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้มากมายแม้ว่าประโยชน์นั้นจะจำกัดอยู่แค่ระดับโลกียะธรรมก็ตาม ด้วยเหตุนี้พุทธศาสนาจึงไม่ปฏิเสธความมั่งคั่งของคฤหัสถ์ เพราะคนดีที่ร่ำรวยย่อมสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นได้มาก

จึงพอสรุปได้ว่า “เศรษฐศาสตร์” ก็คือ ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม ที่มีการเลือกใช้วิธีการในการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในธรรมชาตินี้แล้วนำมาผลิตเป็นสินค้าและมีการให้การบริหารแก่ผู้ซื้อสินค้านั้นเพื่อบำบัดความต้องการและหาแนวทางที่จะกระจาย

สินค้าและบริการออกไปให้ทั่วถึงประชาชนส่วนใหญ่ คำว่า “พุทธเศรษฐศาสตร์” ก็หมายถึง การนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในวัดทางพระพุทธศาสนา แล้วนำออกมาเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา เพียงเพื่อความดำรงอยู่ได้แห่งชีวิตนี้ เท่านั้น ที่ให้ความสำคัญแก่คุณค่าหรือประโยชน์ของการใช้สอย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องดีงามตามทำนองคลองธรรม ไม่กระทบทำลายหรือบั่นทอนต่อสภาพแวดล้อมพระศาสนา และไม่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นด้วย

1) การผลิต

มนุษย์ที่ทำงานก็เพื่อทำการผลิตสิ่งของและบริการที่จะใช้สนองความต้องการ การผลิตเป็นการแก้ปัญหามูลฐาน คือ แก้ปัญหาที่ทรัพยากรที่จำกัดและหายาก ให้เพียงพอที่จะใช้บริโภค แม้แต่ธรรมชาติก็จะได้สร้างที่ดินให้โดยไม่ต้องผลิตเองก็ตาม เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า มนุษย์ก็จำเป็นต้องปลูกพืช เลี้ยงสัตว์หรือทำฟาร์มบนที่ดิน เพื่อให้ได้อาหารหรือผลผลิตเพื่อนำมาเลี้ยงคนทั้งโลก การผลิตบนที่ดินนับเป็นวิวัฒนาการขั้นมูลฐานหรือขั้นแรกของการผลิต สินค้าที่ได้จากการผลิตก็คือปัจจัย ๔ นั่นเอง ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจขยายตัวมากขึ้น มนุษย์ก็มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นจึงเกิดมีการค้นคว้าจนค้นพบและประดิษฐ์สิ่งของใหม่ๆ ขึ้นมา ในที่สุดก็มีการตั้งเป็นโรงงานขึ้นเพื่อผลิตสิ่งของเครื่องใช้เปลี่ยนเป็นผลผลิตที่ทำด้วยมือมาเป็นการทำด้วยเครื่องจักรกล ยิ่งโดยเฉพาะปัจจุบันมีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการผลิตอย่างแพร่หลายทั่วโลก

ดังนั้น กิจกรรมการผลิตจึงอยู่ในรูปแบบของงานอุตสาหกรรม ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอีก มนุษย์ก็มีความต้องการด้านการบริการต่างๆ ตามมา เช่น การขนส่ง การธนาคาร การให้บริการเงินกู้ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จัดว่าอยู่ในลักษณะการผลิตเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเอง

2) ความหมายของการผลิต

การผลิต (Production) คือ การสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ของปัจจัยการผลิตต่างๆ ขึ้นมาใหม่เพื่อก่อให้เกิดเศรษฐกิจและบริการชนิดต่างๆ ที่จะนำไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้นโดยทั่วไปแล้ว การผลิตหรือการสร้างอันเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจขึ้นมาใหม่นั้นอาจจัดเข้าอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้คือ

1. การสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ในด้านสถานที่คือ การเคลื่อนย้ายสินค้าหรือวัตถุดิบต่างๆ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และอำนาจบำบัดความต้องการมากขึ้น เช่น การขนส่งสินค้าจากผู้ผลิตไปยังร้านค้าส่ง หรือจากร้านค้าส่งไปยังร้านค้าปลีก เหล่านี้ล้วนแต่ทำให้สินค้ามีอำนาจบำบัดความต้องการของมนุษย์มากขึ้น เพราะเป็นการทำให้สินค้าเคลื่อนไปสู่มือผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

2. การสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ในด้านรูปร่าง คือ การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ เพื่อให้เกิดสินค้าตามลักษณะและรูปร่างตามที่ถูกความต้องการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเพิ่มความพอใจให้แก่ผู้รับบริการให้มากที่สุด เช่น การนำเอาแร่มาถลุงเป็นเหล็กแผ่นก็ถือว่าเป็นการผลิต การนำเอาเหล็กแผ่นมาทำตู้เย็นก็ถือว่าเป็นการผลิตเหมือนกัน เป็นต้น

3. การสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ทางด้านกรรมสิทธิ์ เช่น การทำหน้าที่เป็นนายหน้าซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น รถยนต์ ก็เท่ากับเป็นการโอนเปลี่ยนถ่ายกรรมสิทธิ์ในรถยนต์จากอีกคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งผู้ที่ได้รับการโอนรถยนต์มาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนนั้นก็พอใจ เพราะทำให้ผู้นั้นได้รับความสะดวกสบายจากการใช้สินค้าคือรถยนต์ดังกล่าวนี้

4. การสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ในด้านเวลา คือ การเปลี่ยนเวลาใช้ประโยชน์สินค้าบางอย่าง หรือการเก็บสินค้าบางอย่างไว้นานๆ เพื่อเพิ่มประโยชน์และเพิ่มมูลค่าคือราคาให้สูงขึ้น เช่น การเก็บน้ำอัดลม หรือน้ำปลา หรือน้ำผลไม้บางชนิดไว้นานๆ แล้วนำออกมาจำหน่ายทำให้รสชาติดีขึ้น ก็มีราคาที่สูงขึ้นตามไปด้วย เป็นต้น

5. การให้บริการ เช่น วงดนตรีให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง หมอรักษาคอนไซ้ พระสงฆ์ให้คำปรึกษาในเรื่องงานบุญงานกุศล และเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชีวิตอย่างนี้ เป็นต้น

เพราะฉะนั้น ตามที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการนั้น ผู้ศึกษาไม่ได้หมายความว่าผู้ผลิตทุกคน จะต้องมีการสร้างสิ่งอันเป็นประโยชน์ได้ครบทุกข้อจึงจะเป็นการผลิต แต่ผู้ผลิตคนหนึ่งอาจจะทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว หรือหลายอย่างก็ถือว่าเป็นผู้ผลิตเหมือนกัน

3) ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต แบ่งแล้วมี 4 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน รวมถึงสภาพธรรมชาติที่อยู่ใต้ที่ดิน บนดิน และเหนือพื้นดิน เช่น อากาศ ความชื้น แม่น้ำ และแร่ธาตุต่างๆ ในดิน เป็นต้น

2. แรงงาน หมายถึง การทำงานทุกชนิด เพื่อก่อให้เกิดสินค้าและบริการ หรือกล่าวอย่างง่ายๆ ว่า เป็นการทำงานร่วมกับปัจจัยการผลิตอย่างอื่น เพื่อสร้างเศรษฐกิจและบริการ แรงงานนี้มีความหมายถึงแรงงานในด้านการใช้กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ แต่ถ้าเป็นการทำงานที่ไม่ได้สร้างเศรษฐกิจและบริการอันก่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจ เช่น การลักขโมย การเล่นเกมพนัน อย่างนี้เป็นต้นไม่ถือว่าเป็นแรงงานทางเศรษฐกิจ

3. ทุน หมายถึง สินค้าประเภททุน หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการผลิต เช่น เครื่องจักรกล เครื่องมือ เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม ทุน นั้นก็ยังมีหมายแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ ถ้าจะมองในแง่ของนักบัญชีแล้ว ทุน นั้นหมายถึง เงินทุน หรือจำนวนเงินที่ผู้ผลิตมีไว้เพื่อจะนำไปซื้อหรือสร้างเศรษฐกิจและบริการและสินค้าประเภททุนอีกทีหนึ่ง แต่โดยทั่วไป

แล้วนักเศรษฐศาสตร์จะให้ความหมายของทุนตามความหมายในประการแรกเท่านั้น ทั้งนี้เพราะนักเศรษฐศาสตร์เห็นว่า เงินทุนเป็นเพียงวัตถุดิบกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น

4. การประกอบการ หมายถึง การจัดตั้งองค์การผลิตเพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการ โดยการนำเอาปัจจัยการผลิตทั้ง 3 ประการข้างต้นนั้นมาประกอบกัน โดยมีจุดหมายที่จะทำให้มีประสิทธิภาพในการผลิตมากที่สุด ผู้ที่ทำการประกอบการเรียกว่า ผู้ประกอบการ เช่น ประกอบการประมง ประกอบการเดินรถ เป็นต้น

ผู้ประกอบการนั้นมีหน้าที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยโดยตรง กล่าวคือ เป็นผู้ให้ความริเริ่มในเรื่องนโยบายต่างๆ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงหลักนโยบายในส่วนสำคัญๆ ในอันที่จะทำให้องค์การผลิตดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้ประกอบการที่ดีจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน รู้จักการบริหารงานบุคคลรู้จักการวางแผนนโยบาย การประสานงานการวางแผนทางดำเนินงานของธุรกิจ การซื้อวัตถุดิบ การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมออกสู่ตลาดและขายสินค้าให้ได้กำไร เป็นต้น

4) ประเภทของการผลิต

องค์การสหประชาชาติได้จำแนกประเภทของการผลิตเพื่อให้ประเทศต่างๆนำไปดัดแปลงใช้ในการจัดทำสถิติสำหรับเปรียบเทียบระหว่างประเทศ ดังนี้คือ

1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้และการประมง
2. การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน
3. การอุตสาหกรรม
4. การไฟฟ้า ก๊าซ การประปา
5. การก่อสร้าง
6. การขายส่ง การขายปลีก ภัตตาคารและโรงแรม
7. การขนส่ง การเก็บรักษา และการคมนาคม
8. ธุรกิจการเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์และธุรกิจ
9. บริการชุมชน บริการสังคม และบริการส่วนบุคคล
10. กิจกรรมซึ่งมีอาจจะระบุประเภทได้

5) หน่วยการผลิต

ในระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยหน่วยธุรกิจ หรือหน่วยการผลิตทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่อยู่จำนวนมาก หน่วยการผลิตหลายๆ หน่วยที่ผลิตสินค้าและบริการอย่างเกี่ยวกันและคล้ายคลึงกัน รวมกันเข้า เรียกว่า “อุตสาหกรรม” เช่น อุตสาหกรรมเครื่องสุขภัณฑ์ ก็หมายถึงหน่วยการผลิตต่างๆ หลายหน่วยที่ทำการผลิตเครื่องสุขภัณฑ์ เป็นต้น

อนึ่งมีข้อสังเกตว่าแม้แต่การผลิตทางเกษตรกรรมหรือบริการ ก็เรียกว่าอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเลี้ยงหมู เป็นต้น

4.2 การผลิตในพระคัมภีร์ของพระพุทธศาสนา

การผลิตเป็นขบวนการหนึ่งของมนุษย์ในการดำรงอยู่ของชีวิต เพราะมนุษย์จะต้องทำงานจะต้องมีอาชีพ และมนุษย์จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน ดังนั้น การผลิตจึงเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เศรษฐศาสตร์ ปัจจุบันกับเศรษฐศาสตร์แบบพุทธอาจจะมองคนละมิติ กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์ปัจจุบันมุ่งพิจารณาในด้านวัตถุ หรือกายภาพเป็นส่วนใหญ่ แต่เศรษฐศาสตร์แบบพุทธจะนำประเด็นทางจิตและพฤติกรรมของจิตมาเกี่ยวข้อง มาพิจารณาในการวิเคราะห์อธิบาย กิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อมองในพระคัมภีร์หรือคติของเศรษฐศาสตร์แบบพุทธแล้ว พฤติกรรมของผู้ผลิตที่เป็นพุทธแท้ นอกจากจะผลิตเพื่อกำไรแล้ว สิ่งที่มุ่งใจหรือหลักเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินใจในการผลิตจะรวมถึงหลักธรรมหลายข้อ เช่น หลักสัมมาอาชีวะ คือ จะทำการผลิตเฉพาะในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่สุจริต โดยจะไม่ยอมกระทำความผิดศีลและผิดธรรม เพราะจะทำให้ผู้อื่นและตนเองได้รับความเดือดร้อน ปราศจากโทษ และหลักอรรถประโยชน์ คือ ผลิตเพื่อประโยชน์สูงสุด ผู้ผลิตที่เป็นพุทธแท้จะมีพฤติกรรมต่อปัจจัยการผลิตที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่ถือว่าแรงงานมนุษย์เหมือนเครื่องจักร แต่จะเป็นไปตามหลักความสัมพันธ์กันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เช่น หน้าที่ในทิศทั้ง ๖ ของพระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ประกอบการพึงบำรุงผู้ใช้แรงงานโดยการจัดงานให้ตามความเหมาะสมตามกำลังทรัพย์และกำลังความสามารถเป็นต้น และผู้ใช้แรงงานเมื่อได้รับการปฏิบัติของผู้จ้างหรือผู้ประกอบการแล้ว ย่อมอนุเคราะห์แก่ผู้ประกอบการหรือนายจ้างด้วยการขยันทำงานและซื่อสัตย์สุจริตต่อนายจ้าง ดังนี้ เป็นต้น

อนึ่ง พฤติกรรมของผู้ผลิตที่มีต่อปัจจัยการผลิตที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปอีก เพราะผู้ผลิตที่เป็นชาวพุทธจะเลือกเฉพาะธรรมชาติที่เหมาะสมในปริมาณที่สมดุลกันเท่านั้น จะสังเกตได้ในคำสอนทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการใช้สอยสิ่งต่างๆ และในการบริโภคก็ดี มักจะสอนให้รู้จักประมาณในการใช้และบริโภค ไม่ให้น้อยเกินไป ไม่ให้มากจนเกินไป แต่ให้เป็นไปตามความเหมาะสม ดังนั้น ความเหมาะสมนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ความรู้ที่ว่าการดำรงอยู่ของมนุษย์เองมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอยู่อย่างแน่นแฟ้น
2. ความเข้าใจหลักอรรถประโยชน์รวมทั้งหลักความจริงตามธรรมชาติหรือหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

ฉะนั้น เมื่อมองในทรรศนะของพุทธที่มีต่อมนุษย์โลกและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมแล้ว ปัจจัยการผลิตอาจแบ่งออกได้เป็น

- 1) มนุษย์ที่เขาจ้างเอาแรงงาน
- 2) แรงงานหรือพลังงานที่ได้จากธรรมชาติ
- 3) วัสดุต่างๆ ที่ได้จากธรรมชาติ

4) ความรู้หรือความคิดในการแปรวัสดุเหล่านั้นหรือที่เรียกว่าเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่ดีอยู่ในปัจจุบันและน่าจะเป็นที่มาของค่าของสินค้าเศรษฐกิจต่างๆ มากกว่าแรงงานในหลักแห่งมรรคมีองค์ ๘ จะเห็นว่าหลักแห่งศีล คือ สัมมาวาจา การเจรจาหรือการใช้คำพูดที่ดีมีเหตุผลไพเราะ สัมมากัมมันตะ ประกอบอาชีพหรือประกอบการทำงานที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่เสี่ยงต่อการจับกุมของเจ้าหน้าที่ และสัมมาอาชีวะ การงานนั้นดีทั้งหมดนี้ล้วนแต่มุ่งให้มีการผลิตที่ถูกต้อง ผู้ประกอบการต้องมีคุณธรรมและปัจจัยในการผลิตจะต้องเป็นในแนวแห่งสัมมาอาชีวะ ซึ่งหลักศีลในองค์มรรค ดังกล่าว อาจกล่าวได้ในปัจจุบันดังนี้

สัมมาวาจา คือ หลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ใช้แรงงานจะต้องไม่หลอกลวงซึ่งกันและกัน ให้มุ่งทำแต่ความสามัคคี ให้มีในหมู่คณะตน และมีความจริงใจต่อกัน

สัมมากัมมันตะ คือ การงานดีไม่เป็นธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เป็นไปเพื่อการฆ่ากัน เบียดเบียนกัน ทำร้ายกัน (ปาณาติบาต) อาฆาตกัน เอาไรต์เอาเปรียบกันในสังคม (อทินนาทาน) และเป็นไปเพื่อการกดขี่ทางเพศ (กาเมสุมิจฉาจาร)

สัมมาอาชีวะ คือ อาชีพที่ชอบ ไม่ผลิตหรือค้าสิ่งของผิดกฎศีลธรรมและกฎหมายต่างๆ เช่น สิ่งที่ชาวพุทธไม่ควรทำ (ค้าขาย) คือ มิจฉาวนิชชา 5 ประการ ที่เป็นข้อห้ามไม่ให้อุบาสก อุบาสิกาค้าขายอาวุธยุทโธปกรณ์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทำร้าย ทำลายล้างซึ่งกันและกัน ให้ได้รับบาดเจ็บและล้มตาย เป็นต้น

แม้แต่หลักกามโมคิ 10 ประการ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงผู้มากเรือนประเภทที่ 10 นั้นว่า เป็นการดำรงชีวิตอยู่ในบ้านเรือนที่ประเสริฐที่สุด เพราะมีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับทรัพย์ที่ถูกต้องตามหลักธรรมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- 1) การผลิตต้องเป็นการผลิตการหาสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- 2) การใช้สอย ควรเลี้ยงตนและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นสุข เพื่อแผ้วถางปัน ใช้ทรัพย์ทำสิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์
- 3) คุณค่าทางจิตและปัญญา ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ผลิตและใช้ทรัพย์สมบัติอย่างรู้เท่าทัน เห็นคุณค่าและโทษ ไม่อาศัยทรัพย์ที่ผลิตหามาได้เป็นอุปกรณ์สนับสนุนโอกาสที่จะใช้ปัจจัย 4 ไปในทางที่ผิด

1) การบริโภคร

การบริโภคร หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสิ่งของและการบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์โดยตรง เช่น เมื่อหิวก็จะมีการแสวงหาอาหารเพื่อมารับประทาน การรับประทานอาหารก็เป็นการบริโภคร เมื่อผมยาก็ต้องไปตัดตออก การตัดผมก็เป็นการบริโภคร หรือ เมื่อปวดท้องก็ไปหาแพทย์เพื่อบำบัดความหิวหรือความต้องการเพื่อให้หายปวด การบริการหรือแพทย์รักษาโรคปวดท้องก็ถือเป็นบริโภครเช่นเดียวกัน ดังนั้นการบริโภครในทางเศรษฐศาสตร์จึงมีความหมายกว้างกว่าการบริโภครในความหมายที่ใช้กันทั่วไป ซึ่งหมายถึงการรับประทานเท่านั้น

การบริโภครโดยทั่วๆ ไปแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

(1) **การบริโภครที่สิ้นเปลือง** ควรทำความเข้าใจ ให้แก่ผู้บริโภคทันที เรียกว่า เป็นการบริโภครแบบ “Destruction” เช่น การบริโภครอาหาร การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น อีกชนิดหนึ่งได้แก่

(2) **การบริโภครที่สิ้นเปลืองแบบใช้บริโภคได้หลายหน** แต่ละหนก็ทำความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้นการบริโภครแบบนี้เรียกว่า “Diminution” เช่น การใช้รถยนต์ การใช้วิทยุและการดูโทรทัศน์ เป็นต้น

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคร

(1) **ระดับรายได้** เมื่อบุคคลมีระดับรายได้สูง การใช้จ่ายในการบริโภครก็สูง ถ้าบุคคลมีระดับรายได้ต่ำการใช้จ่ายในการบริโภครก็ต่ำ

(2) **นิสัยของบุคคล** ถ้าบุคคลใดมีนิสัยเป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักเก็บออม ค่าใช้จ่ายในการบริโภครจะน้อยกว่าบุคคลที่มีนิสัยที่ชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

(3) **สิ่งแวดล้อมทางสังคม** บุคคลบางคนมีความจำเป็นต้องรักษาตำแหน่งทางสังคม หรือรักษาระดับความเป็นของตนเองให้ใกล้เคียงกับระดับของเพื่อนบ้านทั้งๆ ที่รายได้อยู่ในระดับต่ำ ทำให้รายจ่ายในการบริโภครสูง

(4) **การคาดคะเนรายได้ในอนาคต** ถ้าประชาชนคาดว่ารายได้ในอนาคตจะสูงขึ้น ก็จะใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดว่ารายได้ในอนาคตจะลดลงก็จะลดการใช้จ่ายในการบริโภครลงได้

(5) **การให้สินเชือในการบริโภคร** ถ้าการจำหน่ายสินค้าและการบริการมีระบบการให้ชำระค่าซื้อสินค้าภายหลัง หรือมีระบบการผ่อนส่งแล้ว ประชาชนจะมีการบริโภครที่สูงขึ้น

(6) **ระดับราคาสินค้าในระยะที่ระดับราคาสินค้าทั่วๆ ไปสูง** เช่น ในภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองการใช้จ่ายในการบริโภครจะอยู่ในระดับสูง เนื่องจากสินค้าและบริการมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริโภครจะสูงแม้ว่าจะบริโภคสินค้าเป็นจำนวนเท่าเดิม

นอกจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคหลายประการ เช่น การแจกแจงอายุของประชากรจำนวนของสินค้าถาวรที่ประชาชนอยู่ในเขตการครอบครองลักษณะของการเก็บภาษี การประกันการจ้างงานและการประกันสังคม เป็นต้น

2.3 การบริโภคปัจจัย 4

2.3.1 ปัจจัยการบริโภคทั่วไป

1) ระดับรายได้ เมื่อบุคคลมีระดับรายได้สูง การใช้จ่ายในการบริโภคก็สูง ถ้าบุคคลมีระดับรายได้ต่ำการใช้จ่ายในการบริโภคก็ต่ำ

2) นิัยของบุคคล ถ้าบุคคลใดมีนิสัยเป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักเก็บออม ค่าใช้จ่ายในการบริโภคจะน้อยกว่าบุคคลที่มีนิสัยที่ชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

3) สิ่งแวดล้อมทางสังคม บุคคลบางคนมีความจำเป็นต้องรักษาตำแหน่งทางสังคมหรือรักษาระดับความเป็นของตนเองให้ใกล้เคียงกับระดับของเพื่อนบ้านต่างๆ ที่รายได้อยู่ในระดับต่ำ

4) การคาดคะเนรายได้ในอนาคต ถ้าประชาชนคาดว่ารายได้ในอนาคตจะสูงขึ้น ก็จะใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดว่ารายได้ในอนาคตจะลดลงก็จะลดการใช้จ่ายในการบริโภคลงได้

5) การให้สินเชื่อในการบริโภค ถ้าการจำหน่ายสินค้าและการบริการมีระบบการให้ชำระค่าซื้อสินค้าภายหลัง หรือมีระบบการผ่อนส่งแล้ว ประชาชนจะมีการบริโภคที่สูงขึ้น

6) ระดับราคาสินค้าในระยะที่ระดับราคาสินค้าต่างๆ ไปสูง เช่น ในภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองการใช้จ่ายในการบริโภคจะอยู่ในระดับสูง

2.3.2 ปัจจัยการบริโภคแบบพุทธ

การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า มีจุดเริ่มแรก คือ เจตนา ความจงใจคิด จงใจทำ ดังนั้น พระพุทธองค์ จึงทรงเน้นถึงความคิดของคนว่า ถ้ามีความคิดถูก พฤติกรรมที่ตามมาก็ถูกไปด้วย ถ้ามีความผิด พฤติกรรมตามมาก็ผิดไปหมดเลย ในลักษณะเช่นนี้ จะเห็นว่าบทบาทของสัมมาทิฐิและมิจฉาทิฐิจึงมีแก่นมนุษย์ทุกด้านรวมทั้งการบริโภคด้วย ดังนั้น การบริโภคที่ถูกต้องย่อมจะทำประโยชน์และให้คุณค่ากับชีวิตทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

ส่วนการบริโภคในทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้พระสงฆ์ได้พิจารณาถึงปัจจัย 4 ก่อนที่จะบริโภค หรือใช้สอย หรือพิจารณาในขณะที่กำลังบริโภคก็ได้ จะได้เป็นการบริโภคอย่างมีสติ ไม่ใช่บริโภคด้วยตัณหา ความอยากที่เกินเลยความจำเป็น หรือถ้าไม่ได้พิจารณาก่อนที่จะบริโภคและขณะกำลังบริโภค ก็ให้พิจารณาหลังจากที่ได้บริโภคไปแล้ว หากไม่พิจารณาแล้วบริโภค ก็ถือว่าเป็นการบริโภคแบบมีหนี้สินติดตัว เพราะการบริโภคแบบ

พุทธนั้นเน้นที่การมีชีวิตอยู่ได้เพื่อทำประโยชน์ แต่ไม่ให้ติดในการบริโภค เหมือนคำกล่าวที่ว่า “เรากินเพื่ออยู่ แต่ไม่ได้อยู่เพื่อกิน”

การบริโภคดังกล่าวนี้ เป็นการบริโภคแบบเห็นคุณค่าแท้จริงของปัจจัย ๔ กล่าวคือ บริโภคโดยเห็นประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายในอันที่จะสนองความต้องการของชีวิตโดยตรง เพื่อให้เกิดความดำรงแก่ชีวิตของตนหรือผู้อื่น บทพิจารณาที่ว่า “ข้าพเจ้า พิจารณาแล้วโดยแยบคาย จึงนุ่งห่มจีวร เพียงเพื่อป้องกันความหนาว ความร้อน เพื่อป้องกันสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพียงเพื่อปกปิดอวัยวะ ไม่ให้เกิดความละอาย” คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีค่าและวัดราคา จะเรียกว่าคุณค่าที่สนองปัญญาก็ได้ เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกายให้มีชีวิตอยู่ได้ มีสุขภาพดี เป็นอยู่อย่าง ผาสุก มีกำลังวังชาที่จะบำเพ็ญหน้าที่ รถยนต์ช่วยให้เดินทางได้สะดวกรวดเร็ว เกื้อกูลต่อการ ปฏิบัติหน้าที่การงาน ความเป็นอยู่

ดังนั้น การบริโภคดังกล่าวนี้ เป็นการบริโภคแบบเห็นคุณค่าแท้จริงของปัจจัย 4 กล่าวคือ บริโภคโดยเห็นประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายในอันที่จะสนองความต้องการของชีวิต โดยตรง เพื่อให้เกิดความดำรงแก่ชีวิตของตนหรือผู้อื่น เรียกว่าคุณค่าที่สนองปัญญา ไม่ใช่ใช้ สอยเพียงเพื่อสนองความอยากของตัณหาหาคะเท่านั้น แต่เป็นความต้องการ คือ เพื่อความโก้เก๋ หรือเพื่อโอ้อวดแสดงถึงฐานะร่ำรวยของตนเอง เพราะการใช้สอยสิ่งต่างๆ เป็นไปเพียง เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้ จะจนหรือรวยแต่พื้นฐานของความต้องการปัจจัย 4 ก็ไม่ต่างอะไรกันเลย

3. บทบาทเศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ

การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน เงินทองตามหลักพระวินัยบัญญัติของพระภิกษุ สงฆ์ที่เกี่ยวกับ ด้านการผลิต ด้านการใช้จ่ายเงินเพื่อพัฒนากิจการของวัด สำหรับเป็นพื้นฐาน ของเศรษฐกิจเชิงพุทธ ได้แก่

3.1 ด้านการผลิต

ผู้ที่เข้ามาบวชเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละอย่าง ยิ่งใหญ่ คือโลกียสุขอันเป็นเหตุก่อให้เกิด “การสังสม” ทุกอย่าง จะต้องดำรงตนอยู่อย่าง พอเพียงและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชนหมู่มาก จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเองให้ถูกต้องตามหลัก ของพระวินัยที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ อันเป็นหลักมาตรฐานเดียวกันที่พระสงฆ์ทุกรูป จะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นแม้แต่ปัจจัยในเรื่องการผลิต ภิกษุในพุทธศาสนา ต้องให้ความสำคัญ วิถีชีวิตของภิกษุนั้นจะดำรงอยู่ได้ก็เนื่องด้วยบุคคลอื่น ภิกษุจะต้องรู้จัก ประมาณในปัจจัยการผลิต เพราะจะไม่ทำให้ตนเองและสังคมโดยรวมเดือดร้อน

3.2 ด้านการใช้จ่ายเงินเพื่อพัฒนากิจการของวัด

ในแต่ละปีวัดได้ใช้จ่ายเงินเพื่อกิจกรรมของพระศาสนาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นวัดและชุมชนจึงมีการใช้จ่ายเงินเพื่อพัฒนากิจการของวัดในด้านต่างๆ เช่น การใช้จ่ายเพื่อการก่อสร้างศาสนวัตถุ การบูรณะซ่อมแซมเสนาสนะของวัด การใช้จ่ายเงินเพื่อการบริหารปกครองกิจการของคณะสงฆ์ การสนับสนุนด้านการศึกษา และเพื่อการสาธารณะสงเคราะห์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามหลักของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structure and function theory) โดยหลักการที่ว่าแต่ละส่วนของสังคมจะทำประโยชน์ซึ่งกันและกันเพื่อความสมบูรณ์และความอยู่รอดของสังคม ก็พบว่าวัด และชุมชนได้ใช้จ่ายเงินวัดซึ่งนอกจากจะเกิดประโยชน์ต่อวัดแล้ว การใช้จ่ายเงินของวัดดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การใช้เงินก่อสร้างอาคารเสนาสนะของวัดเพื่อรองรับประชาชนผู้ปฏิบัติธรรม การใช้เงินพัฒนาศาสนสถานและบริเวณวัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนของชุมชน การจ่ายเงินสนับสนุนด้านการศึกษาของเด็กในชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กและพระภิกษุสามเณรเพื่อการศึกษาในระดับต่างๆ การก่อตั้งโรงเรียนพุทธศาสน์วันอาทิตย์ และศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ขึ้นภายในวัด เป็นต้น นอกจากนั้นการจ่ายเงินเพื่อการก่อสร้างอาคารเสนาสนะหรือการบูรณะซ่อมแซมวัดดังกล่าวยังก่อให้เกิดระบบเงินทุนหมุนเวียน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มร้านค้า กลุ่มใช้แรงงานในชุมชนอีกด้วย เป็นการเกื้อกูลกันระหว่างโครงสร้างต่างๆ ของสังคม

เมื่อพิจารณาตามหลักพุทธธรรม ก็พบว่าวัดได้ใช้จ่ายเงินของวัดสอดคล้องกับหลักของ “โภคอาทิยะ” กล่าวคือวัดได้ใช้จ่ายเงินที่หามาได้เป็นประโยชน์ทั้งต่อองค์การวัด ต่อชุมชนและสังคมส่วนรวม โดยที่วัดไม่ได้มีการเก็บรักษาเงินของวัดไว้เพียงอย่างเดียวโดยไม่เกิดประโยชน์ แต่วัดได้อาศัยระบบการใช้จ่ายเงินสร้างความเกื้อกูล การพึ่งพาให้เกิดขึ้นระหว่างวัดกับชุมชน ในวัดและชุมชนได้มีการจ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมองวัดในลักษณะของการคำนึงถึงสถานภาพของวัดที่เท่าเทียมกับผู้ประกอบการ ก็จะทำให้มองเห็นการใช้จ่ายเงินของวัดในด้านต่างๆ ซึ่งเปรียบเหมือนการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคของภาครัฐบาล ที่ให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ซึ่งในขณะที่วัดก็พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนทั่วไปในลักษณะเช่นเดียวกัน เพราะวัดเชื่อว่า เมื่อวัดมีความพร้อมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คนก็จะเข้าวัดมากขึ้น วัดจึงถือว่า “คุ้มค่า” กับการลงทุน เพราะผลการลงทุนจากการใช้จ่ายเงิน จะออกมาในลักษณะของการบริจาค ความเคารพศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อองค์การของวัด

วัดและชุมชนได้มีการใช้จ่ายเงินเพื่อพัฒนากิจการของวัด ซึ่งได้ผลผลิตออกมาเป็นผลลัพธ์ กิจกรรมด้านต่างๆ ของวัดก็เพื่อปรับโครงสร้างพื้นฐานขององค์การวัด และในขณะเดียวกันกิจกรรมของวัดก็เป็นประโยชน์ต่อโครงสร้างส่วนต่างๆ ของชุมชนและสังคมรอบ

ข้าง ซึ่งนับได้ว่ามีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักพระวินัยบัญญัติ และหลักของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ในขณะที่เดียวกันผลของการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพของวัด ยังก่อให้เกิดแรงผลักดันที่เรียกว่า “ความศรัทธา” ของประชาชนที่มีต่อองค์กรวัดอีกด้วย แม้ว่า จะยังขาดการสร้างสรรค์กิจกรรมที่มีต่อบุคคลและชุมชนโดยตรง เช่น การพัฒนาชุมชน การพัฒนาพระภิกษุสามเณร เพื่อให้เข้ากับเป้าหมายโดยตรง

จากวัดและหมู่บ้านหรือชุมชนได้จัดระบบการบริหารจัดการทางการเงินของวัด จึงทำให้วัดและชุมชนมีสถานภาพทางการเงินที่มั่นคงในระดับหนึ่ง และมีความพร้อมสามารถสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้ตามความเหมาะสมของชุมชนนั้นๆ คือ วัดสามารถเข้ามามีบทบาทและเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมากขึ้น ทั้งในแง่ของการเผยแผ่หลักคำสอนที่เข้าถึงประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

เมื่อพิจารณาหลักของทฤษฎีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวัดและชุมชนมีการแสวงหาเงินเข้ามาบำรุงวัดและได้จัดระบบการบริหารการเงินเป็นส่วนต่างๆ ทั้งในรูปแบบของการใช้จ่ายและการเก็บรักษา จึงทำให้เกิดผลกระทบในทางทฤษฎีที่เรียกว่า “Effect” ผลกระทบดังกล่าวได้เกิดขึ้นแก่วัด ชุมชนและสังคมรอบข้าง ซึ่งโดยทั่วไปมักพบว่าวัดและชุมชนเป็นวัดที่มีสถานภาพทางการเงินที่เข้มแข็ง ทั้งในด้านของเงินตรา และทางด้านความน่าเชื่อถือศรัทธา ทำให้มีระบบเงินหมุนเวียนที่เกิดขึ้นกับวัด สามารถที่จะใช้จ่ายเงินเพื่อการสร้างสรรค์ พัฒนากิจกรรมของวัดได้อย่างคล่องตัว และพบว่านอกจากวัดจะมีสถานภาพทางการเงินที่มั่นคงแล้ว ยังทำให้วัดมีรูปแบบการบริหารจัดการทางการเงินที่เป็นลักษณะเฉพาะตนอีกด้วย ทั้งระบบการจัดทำบัญชีและการจัดสรรผลประโยชน์ของวัด นอกจากจะมีความเป็นธรรม เหมาะสม สอดคล้องตามหลักพระธรรมวินัย หลักพระราชบัญญัติคณะสงฆ์แล้ว ยังก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อวัดอีกด้วย เช่น การปรับปรุงวัดให้เป็นสถานที่พักผ่อน สันทนาการของชุมชน การสงเคราะห์เยาวชนในระดับต่างๆ โดยให้ทุนการศึกษา และเอื้อเฟื้อสถานที่ การสงเคราะห์การเผยแผ่หลักพุทธธรรมทั้งภายในวัดและนอกวัด และในองค์กรต่างๆ ทางสังคม เป็นต้น

พุทธเศรษฐศาสตร์

เศรษฐกิจทั่วไป

เศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธ

เกิดจากประเทศตะวันตก

เกิดจากประเทศตะวันออก

มนุษย์เป็นศูนย์กลาง
จักรวาล

มนุษย์คือส่วนหนึ่งของ
ธรรมชาติ

แสวงหาประโยชน์
จากมนุษย์

พัฒนามนุษย์ให้เข้าถึง
ธรรมชาติ

ได้มากคือกำไร/
ได้น้อยขาดทุน

เมตตา/อหิงสา

ให้เพื่อหวังขาย/ประเมิน
ราคา

ให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

แสวงประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ
มือใครยาวสาวได้สาว

พอเพียง/สันโดษ

ร่ำรวย/มีอำนาจ/
เห็นแก่ตัว

มีความสุข/ชีวิตพัฒนาสู่
ธรรมชาติ/ไร้ตัณหา

4. สรุป

เศรษฐกิจฐานล่างของประเทศเริ่มต้นจากการซื้อและขายของชุมชน ทั้งชุมชนเล็กชุมชนใหญ่ จนไปถึงการซื้อและการขายในระดับจังหวัดเป็นต้นไป แม้แต่กิจกรรมต่างๆ ของวัดในทางพระพุทธศาสนานั้นก็เช่นเดียวกัน วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา ได้แก่ในกิจกรรมสำคัญๆ มาโดยตลอด รวมถึงการให้บริการด้านความรู้แก่พุทธศาสนิกชนทุกคน ในขณะเดียวกันวัดในพระพุทธศาสนาเองก็ยังมีเรื่องราวรับรายจ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสาเหตุมาจากความเคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงทำให้วัดใหญ่ๆ ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมีผู้คนมาทำบุญเป็นจำนวนมาก เช่นวัดพระธรรมกาย วัดพุทธโสธร วัดพระมหาธาตุ (พระพุทธชินราช) เป็นต้น จึงเป็นที่มาทำให้วัดมีรายได้มหาศาล เมื่อเป็นเช่นนี้วัดเองก็ต้องมีการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดที่ได้จากความเคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ด้วยการบริหารจัดการโดยใช้จ่ายให้เป็นฐานเศรษฐกิจเชิงพุทธ เช่น สร้างอาคารที่พักสำหรับพระภิกษุสามเณร สร้างอาคารเรียนพระปริยัติธรรม ส่งเสริมด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษาทั้งบรรพชิตและนิสิตนักศึกษาทั่วไป รวมไปถึงด้านสาธารณสงเคราะห์และสร้างศาสนสถานอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นวัดจึงเป็นเสมือนฐานเศรษฐกิจชุมชนเชิงพุทธอีกช่องทางหนึ่งไปโดยอัตโนมัติ เมื่อวัดต่างๆ ทั่วประเทศมีการใช้จ่ายเงินในลักษณะดังกล่าว จึงก่อให้เกิดการสร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชน เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบการเงินตราในชุมชน ในปัจจุบันวัดใหญ่ๆ หลายวัดจึงได้ปรับตัวเองให้เข้ากับโลกยุคใหม่ตามความเหมาะสม พระสงฆ์เองก็พยายามปรับบทบาทหน้าที่ให้เกิดความสมดุลกับความต้องการของสังคม ยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งบางวัดได้มีการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชน มีการจ้างงานแก่คนในชุมชนให้มาทำงานในวัด เพื่อให้เขามีรายได้ ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน ให้เกิดความสมดุลกันระหว่างวัดกับชุมชน อันจะทำให้วัดและสังคมสามารถที่จะทำประโยชน์ซึ่งกันและกันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง: References

- กรมการศาสนา. (2539). *หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: เอ พี กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์.
- Religious Affairs Department. (1996). *Management Principles and Temple Management in the Era of Globalization*. Bangkok: AP Graphic Design and Printing.

- จรินทร์ เทศวานิช. (2531). *หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Theswanich, C. (1988). *Basic Principles of Economics*. Bangkok: Odean Store Publishing.
- ชูเมกเกอร์ อี.เอฟ (2528). *เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ*. แปลโดย สมบูรณ์ ศุภศิลป์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Shoemaker EF. (1985). *Buddhist Economics*. Translate by Somboon Suphasilp, Bangkok: Thammasat University Press.
- ทวี ทิมขำ. (2528). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Thimkham, T. (1985). *Development of Communities*. Bangkok: Odean Store.
- ประกอบ ทองมา. (2536). *เศรษฐกิจทศวรรษเชิงประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นหมาก.
- Thongma, P. (1993). *Vision of Economics Historical Perspective*. Bangkok: Tonmark Publishing.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2541). *เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลคิมทอง.
- Phradhammapitaka (P.A. Payutto). (1998). *Buddhist Economics*. Bangkok: Komol Keamthong Foundation Publisher.
- พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ. (2527). *หลักธรรมสำหรับพัฒนาเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Phramaha Narong Chittasophano. (1984). *Principles for Economic Development*. Bangkok: Religious Affairs Department Ministry of Education.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). *การบริหารธุรกิจแบบพุทธ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลคิมทอง.
- Bhuddhadhassa Bhikkhu. (2531). *Buddhist Business Administration*. Bangkok: Komol Keamthong Foundation Publisher.
- พระไพศาล วิสาโล. (2541). *เงินกับศาสนา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลคิมทอง.
- Phra Phaisal Wisalo. (1988). *Money and Religion*. Bangkok: Komol Keamthong Foundation Publisher.
- พระราชวรมนี (ป.อ. ปยุตฺโต). (2529). *สถาบันสงฆ์กับสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.
- Phraratchaworamuni (P.A. Payutto). (1986). *Monastic Institutions and Current Society*. Bangkok: Charoen Printing.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2532). *ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

200 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2562)

PhraThephvethee. (P.A. Payutto). (1989). *Exit From the Economic System that Dominates Thai Society*. Bangkok: Amarin Printing Group.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

Royal Academy. (2003). *Royal Institute Dictionary, BE 2542 (1999)*. Bangkok: Nanmee Book Publishing Company.

ศิริอร ชันธหัตถ์. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.

Khanthahath, S. (1999). *Organization and Management*. Bangkok: Thiphwisutthi Printing.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2542). *เงินกับศาสนาเทพพุทธแห่งยุคสมัย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

Satha-Ananth, S. (1999). *Money and Religion of New Generation*. Bangkok: Komol Keamthong Foundation Publisher.

อภิชัย พันธเสน. (2544). *พุทธเศรษฐศาสตร์วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

Phanthasain, A. (2001). *Buddhist Evolution Economics: Theory and pplication to Economics Various Branches*. Bangkok: Amarin Printing.

